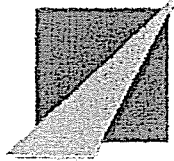

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ
ΚΕΝΤΡΟ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ &
ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

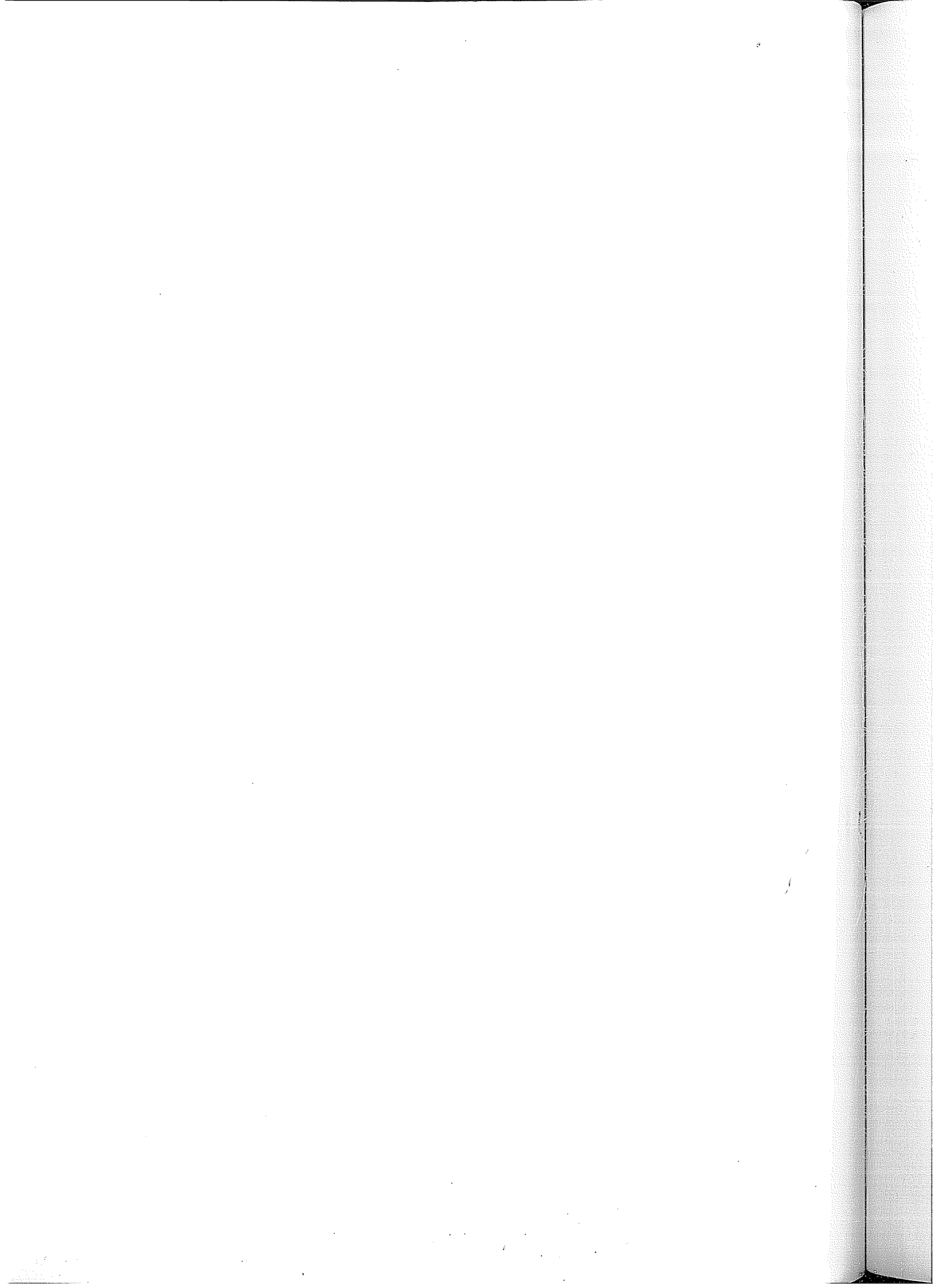
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Επιμέλεια: Χρήστος Μπουρσανίδης (Υπεύθυνος Σπουδών & Έρευνας)

ΙΗ' ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΣΕΙΡΑ

ΤΜΗΜΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΑΘΗΝΑ 2006

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ

Συντονιστής: Θεμιστοκλής Παναγιωτόπουλος, Δ/ντής ΕΣΔΔ

Υπεύθυνος Σπουδών & Έρευνας: Χρήστος Μπουρσανίδης

ΣΤΗ ΣΥΝΤΑΞΗ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΣΥΝΕΒΑΛΑΝ ΕΠΙΣΗΣ:

Προετοιμασία Σύνταξης:

Βουκουβάλα Ελένη (Βοηθητικό Διδακτικό Προσωπικό)

Τελική Επιμέλεια Σύνταξης:

Βλαχάκου Μαρία (Βοηθητικό Διδακτικό Προσωπικό)

Αποστολοπούλου Κατερίνα (Βοηθητικό Διδακτικό Προσωπικό)

Πατσάκη Θεοδώρα (Βοηθητικό Διδακτικό Προσωπικό)

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ**

Επιμέλεια:

Χρήστος Μπουρσανίδης (Υπεύθυνος Σπουδών & Έρευνας)

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
I. Σύντομη παρουσίαση του Τμήματος	9
II. Προφίλ των σπουδαστών του Τμήματος	9
III. Σκοπός του Προγράμματος Σπουδών	10
IV. Ειδικοί στόχοι του Προγράμματος Σπουδών	11
V. Δομή και διάρθρωση του Προγράμματος Σπουδών	13
VI. Εργαστήρια της Ειδικής Φάσης Σπουδών	15
VII. Πρόγραμμα Πληροφορικής	16
VIII. Πρόγραμμα Ξένων Γλωσσών	16
IX. Αξιολόγηση Σπουδαστών	16
ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΥΚΛΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ	17
ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΥΚΛΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ	19
Κύκλος Μαθημάτων Εξειδίκευσης	21
ΚΔ-Σ01: ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ	23
ΚΔ-M01.1: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ: ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ & ΘΕΣΜΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	23
ΚΔ-M01.2: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	27
ΚΔ-M01.3: ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	33
ΚΔ-M01.4: ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	39
ΚΔ-M01.5: ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑΣ	43
ΚΔ-Σ02: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	47
ΚΔ-M02.1: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΥΓΕΙΑΣ	47
ΚΔ-M02.2: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΦΑΡΜΑΚΟΥ & ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ – ΤΕΧΝΙΚΕΣ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	51
ΚΔ-M02.3: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΥΓΕΙΑΣ	57
ΚΔ-Σ03: ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	61
ΚΔ-M03.1: ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	61
ΚΔ-M03.2: ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	63
ΚΔ-M03.3: ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ & ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	65
ΚΔ-Σ04: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ	67
ΚΔ-ΕΠ04.1: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΡΓΟΥ & ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ MS PROJECT	67
ΚΔ-ΕΠ04.2: ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	71
ΚΔ-ΜΠ04.3: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	75

ΚΔ-Ε04.3.1: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	77
ΚΔ-ΕΠ04.4: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ Η/Υ & ΠΟΛΥΜΕΣΑ	79
ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	81
ΚΔ-ΕΓ01: ΑΓΓΛΙΚΑ	
ΚΔ-ΕΓ02: ΓΑΛΛΙΚΑ Η ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ Η ΙΤΑΛΙΚΑ Η ΙΣΠΑΝΙΚΑ	
Κύκλος Σεμιναρίων Εξειδίκευσης	89
ΚΔ-Σ01: ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ - ΠΡΟΝΟΙΑΣ	93
ΚΔ-Σ02: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	95
ΚΔ-Σ03: ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	97
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	99
ΚΔ-Ε01: ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ ΥΓΕΙΑΣ	99
ΚΔ-Ε02: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΓΕΙΑΣ - ΠΡΟΝΟΙΑΣ	101
ΚΔ-Ε03: ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ & ΕΠΙΛΥΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ	103
ΚΔ-Ε04: ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	105
ΠΑΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	107
ΚΔ-ΕΠ05: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ	107
ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	109

ΕΙΣΑΓΩΓΗ**I. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ**

Το Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης απευθύνεται στους σπουδαστές οι οποίοι επιλέγουν να στελεχώσουν τις Υπηρεσίες της Δημόσιας Διοίκησης με αντικείμενο την Υγεία και την Κοινωνική Αλληλεγγύη καθώς την Απασχόληση και την Κοινωνική Προστασία. Μία κριτικά αναστοχαστική και συστηματική προσέγγιση των ιδιαιτεροτήτων των πεδίων δράσης και των αναγκών εκπαίδευσης και κατά συνέπεια των γνωστικών αντικειμένων και της διδακτέας ύλης οδήγησε στην λειτουργική διαφοροποίηση του Τμήματος σε δύο διακριτές κατευθύνσεις:

- της **Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας** το οποίο εκπαιδεύει σπουδαστές που στελεχώνουν τις Διευθύνσεις του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, τα ΔΥΠΕ, τις Νοσοκομειακές Μονάδες, τα Ασφαλιστικά Ταμεία-Κλάδος Υγείας και τους λοιπούς συναφείς εποπτευόμενους Φορείς
- της **Διοίκησης Οργανισμών Κοινωνικής Πολιτικής**, το οποίο εκπαιδεύει σπουδαστές που στελεχώνουν τις Διευθύνσεις του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, τις Διαχειριστικές Αρχές Απασχόλησης-EQUAL, τις μονάδες του ΟΑΕΔ, τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης, και τους συναφείς εποπτευόμενους Φορείς.

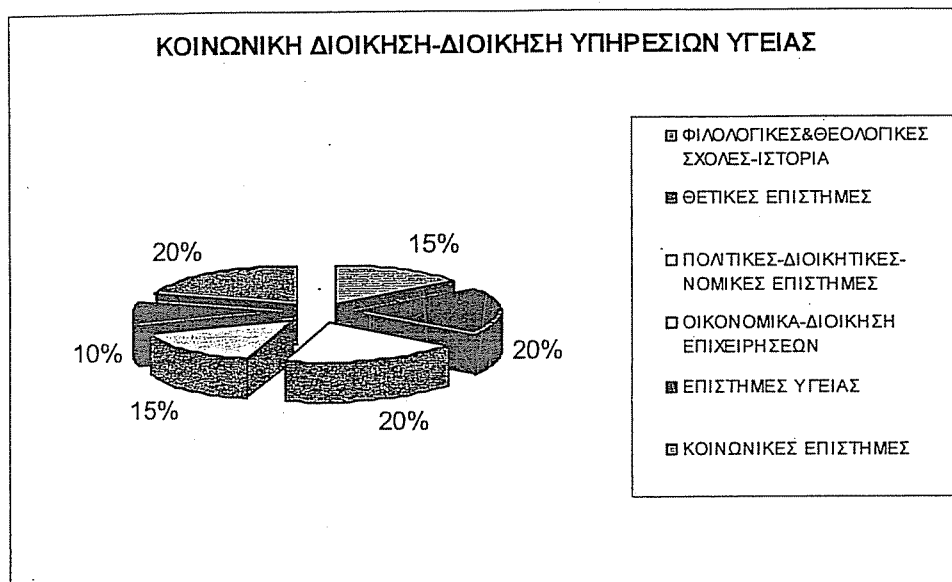
Το παρόν Πρόγραμμα που ακολουθεί περιγράφει τη δομή και το περιεχόμενο των σπουδών της κατεύθυνσης Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας.

II. ΠΡΟΦΙΛ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Στο Πρόγραμμα Μαθημάτων Διοίκησης υπηρεσιών υγείας της ΙΙ΄ Εκπαιδευτικής Σειράς θα συμμετάσχουν 20 Σπουδαστές, οι οποίοι με κριτήριο διαφοροποίησης τη βασική πανεπιστημιακή τους εκπαίδευση παρουσιάζονται στον Πίνακα που ακολουθεί:

ΣΠΟΥΔΕΣ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	3
ΘΕΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	4
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ – ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ – ΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ	4
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ – ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	3
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ	4
ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ	2
ΣΥΝΟΛΟ	20

Η κατανομή των σπουδαστών του τμήματος κατά κατηγορία σπουδών παρουσιάζεται επίσης, με ποσοστιαία μορφή, στο ακόλουθο διάγραμμα.

Είναι χαρακτηριστικό ότι πρόκειται μία διεπιστημονικά συγκροτημένη Ομάδα 20 Σπουδαστών με μία σχετικά ισομερή, κατά επιστημονικές κατευθύνσεις, κατανομή με ελαφρά προτίμηση τις Πολιτικές -Διοικητικές -Νομικές και τις Κοινωνικές Επιστήμες.

III. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η κατευθυντήρια ιδέα σχεδιασμού και δόμησης του Προγράμματος σπουδών στηρίζεται στην παραδοχή, ότι ένα από τα βασικά νομιμοποιητικά στοιχεία λειτουργίας της ΕΣΔΔ αποτελεί η δημιουργία διοικητικών στελεχών ταχείας εξέλιξης στην ελληνική Δημόσια Διοίκηση και ως εκ τούτου είναι άμεσα συνδεδεμένο τόσο με τις ανάγκες της υφιστάμενης κατάστασης όσο και με τις αναδυόμενες ανάγκες και απαιτήσεις εκσυγχρονισμού, δομικής ανασυγκρότησης και ποιοτικής αναβάθμισης δομών και λειτουργικών διαδικασιών των Δημόσιων Υπηρεσιών, που προκαλούνται από το συνεχώς μεταβαλλόμενο διοικητικό περιβάλλον. Είναι πρόδηλο λοιπόν, ότι οι απαιτήσεις και προκλήσεις αυτές προϋποθέτουν από τα σύγχρονα διοικητικά στελέχη ένα πολύ υψηλό επίπεδο γνώσεων και διοικητικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων. Το συγκεκριμένο Πρόγραμμα Σπουδών είναι προσανατολισμένο και αποσκοπεί στην παροχή, μεταφορά και την απόκτηση αυτών των γνώσεων, και στην ανάπτυξη των ενδεδειγμένων δεξιοτήτων.

Η βαθύτερη φιλοσοφία που διαπνέει και διαπερνά το Πρόγραμμα Σπουδών, στοχεύει στη διαμόρφωση ενός άρτια εκπαιδευμένου σώματος στελεχών της Κοινωνικής Διοίκησης, οι οποίοι θα είναι εφοδιασμένοι με όλα τα στοιχεία και χαρακτηριστικά, ως λειτουργικά προαπαιτούμενα, και θα τους καθιστά ικανούς να συμβάλουν στην βελτίωση της διοικητικής-λειτουργικής ικανότητας των κοινωνικοκρατικών θεσμών και οργανισμών της Δημόσιας Διοίκησης και στην αναβάθμιση της δημόσιας εικόνας αυτής.

Το πρόγραμμα της Ειδικής Φάσης Σπουδών της ΙΗ΄ εκπαιδευτικής σειράς τροποποιήθηκε ελάχιστα σε σχέση με το πρόγραμμα της προηγούμενης εκπαιδευτικής σειράς. Οι αλλαγές που πρέκυσαν προσανατολίζονται και συντείνουν στο να καταστήσουν το Πρόγραμμα (α) *πιο λογικά συνεκτικό*, (β) *εμπλουτισμένο με νέα στοιχεία και προσεγγίσεις* και (γ) *πιο αλαφρωμένο από την άποψη των ωρών*. Στην διαδικασία κατάρτισης Εκπαιδευτικού Προγράμματος ελήφθησαν υπόψη (α) στοιχεία και ευρήματα από σχετική έρευνα μέσω διαδικτύου των εξελίξεων και τάσεων συναφών Προγραμμάτων στην Ελλάδα και κυρίως στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης (β) οι παρατηρήσεις και επισημάνσεις που έγιναν ενόψει της αξιολόγησης Μαθημάτων και Διδασκόντων, ή οποία έχει ήδη υποβληθεί στη Δ/ση της ΕΣΔΔ και (γ) συνεκτιμήθηκαν τα όποια στοιχεία αναφέρθηκαν από την «Επιτροπή Αναθεώρησης Προγράμματος ΕΣΔΔ». Οι αλλαγές που έγιναν είναι:

- Συγχωνεύθηκαν τα δύο Μαθήματα (α) «Κοινωνικοοικονομική αποτίμηση των Υπηρεσιών Υγείας και Αγορά Φαρμάκου» με το (β) «Διοίκηση και Διαχείριση Βιοϊατρικής Τεχνολογίας» σε ένα ενιαίο Μάθημα «Ανάλυση Αγοράς Φαρμάκου και Βιοϊατρικής Τεχνολογίας – Τεχνικές και Πολιτικές Διαχείρισης» για να αναδειχθεί ο σημαντικός ρόλος των δύο τομέων του συστήματος υγείας, ως χαρακτηριστικά πεδία πολιτικής υγείας εντάσεως κόστους και αυξημένης διαχειριστικής πολυπλοκότητας.
- Το Εργαστήριο «Μεθοδολογία της εμπειρικής έρευνας» αντιστοιχείται στο Μάθημα πλέον «Στατιστική λήψη αποφάσεων». Λογική συνέπεια αυτού είναι αφενός η ανάγκη συντονισμού μεταξύ των δύο Διδασκόντων και αφετέρου η αναβάθμιση αυτού από Εργαστήριο επάρκειας σε βαθμολογούμενο, σύμφωνα με τις διατάξεις του ισχύοντος Κανονισμού Σπουδών.
- Τα Εργαστήρια Δημοσίου Μάνατζμεντ αναδιατάχθηκαν και εμπλουτίστηκαν με την προσθήκη του Εργαστηρίου «Επίκαιρα Θέματα Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης»
- Το Εργαστήριο «Στρατηγικό Μάνατζμεντ Υπηρεσιών Υγείας» του Β΄ Κύκλου Εξειδίκευσης αντιστοιχείται στο Μάθημα «Δημόσιο Μάνατζμεντ και Πολιτική Υγείας». Λογική συνέπεια αυτού είναι αφενός η ανάγκη συντονισμού μεταξύ των δύο Διδασκόντων και αφετέρου η αναβάθμιση αυτού από Εργαστήριο επάρκειας σε βαθμολογούμενο, σύμφωνα με τις διατάξεις του ισχύοντος Κανονισμού Σπουδών.

Ο σχεδιασμός τού προγράμματος **Ξένων Γλωσσών** της Ειδικής Φάσης Σπουδών και των επιμέρους μαθημάτων και εργαστηρίων **Πληροφορικής** έγινε σε συνεργασία μεταξύ του Υπευθύνου του Τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης, *Χρ. Μπουρσανίδη*, της Υπεύθυνης του Προγράμματος Ξένων Γλωσσών, *Ελ. Λιάρου* και της Υπεύθυνης του Προγράμματος Πληροφορικής, *Αν. Παπαστυλιανού*, αντίστοιχα.

IV. ΕΙΔΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Ειδικότερα η λογική του προγράμματος σπουδών της κατεύθυνσης της ειδικής φάσης σπουδών, ως μία ισορροπημένη σχέση θεωρητικής και πρακτικής εκπαίδευσης, είναι

προσανατολισμένη και συνδέεται άμεσα με την διασφάλιση τριών δυναμικά αλληλεξαρτώμενων διαστάσεων και επιπέδων της εκπαιδευτικής διαδικασίας:

1. Σε επίπεδο απόκτησης γνώσεων,

Πρωταρχική επιδίωξη του προγράμματος σπουδών αποτελεί η στήριξη και προαγωγή των εκπαιδευτικών διαδικασιών που συντείνουν στην μεταφορά και την απόκτηση ενός συστήματος γνώσεων, τεχνικών και μεθόδων, μέσω των οποίων καθίσταται δυνατή τόσο η **κατανόηση (γνώση)** όσο και η **δυνατότητα διαπλαστικής παρέμβασης (εφαρμογή τεχνικών-μεθόδων-εργαλείων)** στο χώρο της Κοινωνικής Διοίκησης και ειδικότερα του Συστήματος Υγείας. Το πρόγραμμα της ειδικής φάσης σπουδών σχεδιάστηκε λοιπόν έτσι ώστε να δώσει την δυνατότητα στα μελλοντικά στελέχη της Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας να αποκτήσουν όλες εκείνες τις **ειδικές γνώσεις, μεθοδολογίες και εργαλεία**, οι οποίες θεωρούνται απαραίτητες στην εργασία τους. Με βάση αυτή τη λογική θα αποτελέσουν αντικείμενο διδασκαλίας, ανάλυσης, επεξεργασίας, και μελέτης θέματα:

- Βασικών Κοινωνικοπολιτικών Αρχών και Αρχών Δικαίου Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας
- Θεσμικού-κανονιστικού πλαισίου και της Οργάνωσης Συστήματος Υγείας Συγκριτικής ανάλυσης Συστημάτων Υγείας για μια θεωρητικά θεμελιωμένη και εμπειρικά τεκμηριωμένη αξιολόγηση και βελτίωση δομών και λειτουργιών του ελληνικού συστήματος υγείας
- Εφαρμογής μεθοδολογιών, τεχνικών και εργαλείων σχεδιασμού και αξιολόγησης- μέτρησης απόδοσης υπηρεσιών υγείας
- Οργάνωσης-Διοίκησης και χρηματοοικονομικής διαχείρισης Νοσοκομείων
- Συστημάτων διαχείρισης προμηθειών και βιοϊατρικής τεχνολογίας στις Μονάδες Υγείας
- Οικονομικής ανάλυσης και αποτίμησης υπηρεσιών υγείας
- Ανάπτυξης και εφαρμογής εργαλείων διοίκησης ποιότητας στον τομέα υγείας.
- Εφαρμογής νέων τεχνολογιών στις υπηρεσίες υγείας

2. Σε επίπεδο ανάπτυξης δεξιοτήτων,

Η απόκτηση ειδικών γνώσεων στους προαναφερόμενους τομείς δεν είναι από μόνη της επαρκής για να ενταχθεί το μελλοντικό στέλεχος της Κοινωνικής Διοίκησης κατευθείαν στην εργασία του και να ανταποκριθεί στις προσδοκίες ενός σύγχρονου διοικητικού στελέχους. Κρίθηκε λοιπόν, δεύτερον, σκόπιμο και απαραίτητο, η συμπλήρωση των θεωρητικών γνώσεων με την ανάπτυξη κατάλληλων και χρήσιμων διοικητικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων που χαρακτηρίζουν ένα διακεκριμένο σύγχρονο στέλεχος της διοίκησης του μέλλοντος. Στο πλαίσιο αυτό, το πρόγραμμα αποσκοπεί:

- Στην **καλλιέργεια κριτικής, αναλυτικής και συνθετικής σκέψης**, και στην σφαιρική προσέγγιση θεμάτων που οδηγούν στην ανάπτυξη της **ικανότητας επίλυσης προβλημάτων** αυξημένης πολυπλοκότητας που κατά κανόνα χαρακτηρίζουν τους κοινωνικοκρατικά δομημένους θεσμούς και τις Υπηρεσίες Υγείας.

- Στην **καλλιέργεια χρήσης σύγχρονων εργαλείων και ανάπτυξη αντίστοιχων δεξιοτήτων** μέσα από την εξάσκηση των σπουδαστών τόσο κατά την διάρκεια των μαθημάτων όσο πολύ περισσότερο στο πλαίσιο συναφών Εργαστηρίων (Στρατηγικού Μάνατζμεντ Υπηρεσιών Υγείας, Διοίκησης Ολικής Ποιότητας, Κατάρτισης Επιχειρησιακών Σχεδίων Νοσοκομείων, Αξιολόγησης Κοινοτικών Προγραμμάτων, Διαχείρισης συστημάτων προμηθειών, μελέτης περιπτώσεων κοινωνικοοικονομικής αποτίμησης π.χ. βιοϊατρικής τεχνολογίας, φαρμάκου ..)
- Στην **καλλιέργεια επικοινωνιακών και κοινωνικών δεξιοτήτων** μέσα από την εξάσκηση των σπουδαστών κατά τη διάρκεια των επιμέρους μαθημάτων, εργαστηρίων και παρουσίασης-υποστήριξης των εργασιών.
- Στην **απόκτηση τεχνικών δεξιοτήτων**, μέσα από την εκμάθηση τεχνικών παρουσιάσεων με τη χρήση Η/Υ, την ανάπτυξη ιστοσελίδων, τη χρήση ειδικού λογισμικού και πολυμέσων (multimedia).

3. Σε επίπεδο διάπλασης συμπεριφορών και διαμόρφωσης στάσεων

Τρίτο στοιχείο τέλος, το οποίο συμβάλλει στην παραγωγή άρτιων και ολοκληρωμένων υψηλόβαθμων διοικητικών στελεχών συνιστά εισέτι η σταθερή προσήλωση και ο προσανατολισμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας στην **διάπλαση προτύπων συμπεριφοράς** και στην **διαμόρφωση κοινών στάσεων και αντιλήψεων** τέτοιων που να συνάδουν και να ανταποκρίνονται στο ολοκληρωμένο προφίλ ενός σύγχρονου διοικητικού στελέχους ταχείας εξέλιξης. Με αυτήν την έννοια το κεντρικό μέλημα όλων των συντελεστών της εκπαιδευτικής διαδικασίας στοχεύει και οφείλει να επικεντρωθεί:

- Στην καλλιέργεια **συνεργατικής συμπεριφοράς**, μέσα από την «από κοινού» ανάληψη γραπτών εργασιών και παρουσίασή τους.
- Στην **εργήγορη, ευελιξία και διορατικότητα**, μέσα από ορθό χρονοπρογραμματισμό και τη σωστή διαχείριση του χρόνου κατά την ανάληψη, συγγραφή και παρουσίαση εργασιών, κατά τη διεξαγωγή των ασκήσεων προσομοίωσης αλλά και κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης
- Στην **αντίληψη των διαφορετικών πλαισίων και των γρήγορων αλλαγών** που προκαλούνται από το συνεχώς μεταβαλλόμενο διοικητικό περιβάλλον, στα οποία καλούνται να δραστηριοποιηθούν οι σπουδαστές στη μελλοντική τους εργασία.
- Στην καλλιέργεια «**ήθους εργασίας**» και της «**ηθικής της ευθύνης**» (Max Weber) όσο και **μίας θετικής στάσης και αντίληψης** στην άσκηση καθηκόντων, στην δημιουργικότητα, και την ανάληψη πρωτοβουλιών.

V. ΔΟΜΗ & ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το πρόγραμμα της Ειδικής Φάσης Σπουδών πραγματοποιείται μετά το πέρας της Κοινής Φάσης Σπουδών, στην οποία συμμετέχουν οι σπουδαστές σε ένα ενιαίο πρόγραμμα βασικής κατάρτισης, διάρκειας 4 μηνών. Το πρόγραμμα της Ειδικής Φάσης Σπουδών περιλαμβάνει:

- Α΄ Κύκλο Μαθημάτων, διάρκειας 5 μηνών,
- Περίοδο Πρακτικής Εκπαίδευσης διάρκειας 4 μηνών
- Β΄ Κύκλο Σεμιναρίων, διάρκειας 4 μηνών και
- Περίοδο Εκπόνησης Τελικών Εργασιών, διάρκειας 3 μηνών.

Κύκλος μαθημάτων

Ο κύκλος μαθημάτων διαρθρώνεται στη βάση τεσσάρων σεμιναριακών αξόνων. Κάθε σεμιναριακός άξονας καλύπτει ένα ευρύτερο γνωστικό πεδίο και περιλαμβάνει τα εξής μαθήματα και εργαστήρια:

- **Διοίκηση και Διαχείριση Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας:** Ο άξονας αυτός περιλαμβάνει πέντε μαθήματα (1) Κοινωνική Ευρώπη: Θεμελιώδεις αρχές και θεσμοί κοινωνικής πολιτικής, (2) Οργάνωση Συστημάτων Υγείας, (3) Δίκαιο της Υγείας, (4) Δίκαιο της Κοινωνικής Πρόνοιας και (5) Δημόσιο Μάνατζμεντ και Πολιτική Υγείας
- **Οικονομικές και Ποιοτικές Διαστάσεις των Υπηρεσιών Υγείας:** Ο άξονας αυτός περιλαμβάνει τρία μαθήματα (1) Οικονομικά της Υγείας και Πολιτικές Υγείας (2) Αγορά Φαρμάκων και Βιοϊατρικής Τεχνολογίας: Τεχνικές και πολιτικές διαχείρισης και (3) Διοίκηση Ποιότητας στον Τομέα Υγείας,
- **Οργάνωση – Διοίκηση και Οικονομικά Νοσοκομείων:** Ο άξονας αυτός περιλαμβάνει τέσσερα μαθήματα (1) Οργάνωση και Διοίκηση Νοσοκομείων, (2) Προϋπολογισμοί και διαχείριση προμηθειών Νοσοκομείων, (3) Λογιστικό σύστημα και κοστολόγηση Νοσοκομείων
- **Διοίκηση στην κοινωνία της πληροφορίας:** Ο άξονας αυτός περιλαμβάνει τρία μαθήματα και δύο εργαστήρια (1) Διοίκηση Έργου και εφαρμογές με χρήση Ms PROJECT, (2) Συστήματα πληροφορικής Υπηρεσιών Υγείας, (3) Στατιστική λήψη αποφάσεων, (4) Μεθοδολογία της εμπειρικής έρευνας και (5) Παρουσιάσεις με χρήση Η/Υ και πολυμέσα

Πρακτική Εκπαίδευση

Επισημαίνεται ότι ο κύκλος πρακτικής εκπαίδευσης παρεμβάλλεται μεταξύ του κύκλου μαθημάτων και του κύκλου σεμιναρίων εξειδίκευσης, και πραγματοποιείται σε θέσεις τοποθέτησης στο Υπουργείο Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, τα ΔΥΠΕ (ΠΕΣΥΠ), τις Νοσοκομειακές Μονάδες, τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης-Κλάδους Υγείας (ΙΚΑ, ΟΓΑ, ΟΠΑΔ, ΟΑΕΕ, ...), και σε άλλους εποπτευόμενους ή/και συναφείς κοινωνικοκρατικούς φορείς της Δημόσιας Διοίκησης

Κύκλος Σεμιναρίων

Εκπόνηση και Παρουσίαση Σεμιναρίων

Ο κύκλος σεμιναρίων, καθώς επίσης, ο κύκλος εκπόνησης τελικών εργασιών, βρίσκονται σε λογική συνάφεια και αντιστοιχία με τον κύκλο μαθημάτων, καθώς το πρόγραμμα σπουδών διαρθρώνεται στη βάση τριών Σεμιναριακών Αξόνων:

- ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
- ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
- ΟΡΓΑΝΩΣΗ - ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ

Έτσι, ο κύκλος μαθημάτων, ο οποίος παρέχει θεωρητική κυρίως, κατάρτιση, ολοκληρώνεται κατά τη διάρκεια του κύκλου σεμιναρίων, μέσα από την ολοκλήρωση της επεξεργασίας-εκπόνησης και κυρίως την παρουσίαση ομαδικών εργασιών (projects) των σπουδαστών του τμήματος. Αυτές οι ομάδες εργασίας αποτελούνται από δύο έως πέντε άτομα και πραγματοποιούν δίωρες προπαρασκευαστικές συναντήσεις με τους επιβλέποντες τουλάχιστον μια φορά το μήνα ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε προγράμματος.

Διαλέξεις - Επιστημονικές Εκδηλώσεις – Επισκέψεις

Κατά την διάρκεια του Κύκλου Σεμιναρίων, τέλος, μία ημέρα της εβδομάδας –η οποία κατά την συνήθη εκπαιδευτική πρακτική είναι η *Παρασκευή* - δύνανται να οργανωθούν *διαλέξεις ή ημερίδες* πάνω σε ειδικά επίκαιρου ενδιαφέροντος θέματα με τη συμμετοχή ειδικών ομιλητών. Επίσης, δύνανται να οργανωθούν *εκδηλώσεις ή επισκέψεις*, με πρωτοβουλία της Σχολής, όσο και προτάσεων του Διδακτικού Προσωπικού ή και των ιδίων των σπουδαστών του Τμήματος, εφόσον αυτές κρίνονται χρήσιμες και σκόπιμες, ως στοιχεία που συμβάλλουν στην διεύρυνση και στον εμπλουτισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Εκπόνηση Τελικών Εργασιών

Στο πλαίσιο του κύκλου εκπόνησης των τελικών εργασιών κάθε σπουδαστής υποχρεούται να εκπονήσει, υπό την επίβλεψη και επιστημονική καθοδήγηση ενός μέλους του κύριου Διδακτικού Προσωπικού (**Επιβλέπων**), και καταθέσει σε διάστημα δύο μηνών (συγκεκριμένα από 11/7/2007 έως 2/10/2007) μία τελική εργασία. Τα θέματα που επιλέγονται για την εκπόνηση τελικών εργασιών, είναι προϊόν μίας γόνιμης συνεργασίας του Επιστημονικού Υπεύθυνου με το Κύριο Διδακτικό Προσωπικό. Μερικά εκ των θεμάτων μπορεί να αποτελούν προέκταση επιτυχημένων μικρών εργασιών του κύκλου σεμιναρίων.

Σε προσδιορισμένη από την Σχολή ημερομηνία, στο χρονικό διάστημα από 3/10/2007 μέχρι 31/10/2007, καλείται ο σπουδαστής να παρουσιάσει και υποστηρίξει την εργασία του ενώπιον μίας **Τριμελούς Επιτροπής**, που αποτελείται από τον Επιβλέποντα και δύο μέλη του κύριου Διδακτικού Προσωπικού, οι οποίοι προβαίνουν και στην αξιολόγηση-βαθμολόγηση αυτής.

VI. ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΕΙΔΙΚΗΣ ΦΑΣΗΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Στο πλαίσιο των μαθημάτων και σεμιναρίων- πραγματοποιούνται εργαστήρια, τα οποία εστιάζουν κυρίως στις πρακτικές πτυχές επιμέρους θεμάτων και συνδυάζονται με πρακτικές ασκήσεις (γραπτές και προφορικές), ασκήσεις προσομοίωσης, παίγνια ρόλων και εφαρμογή άλλων τεχνικών και μεθοδολογιών, ώστε να οδηγηθούν οι σπουδαστές στην ανάπτυξη ειδικών και κατάλληλων για την άσκηση των καθηκόντων τους δεξιοτήτων και ικανοτήτων και στην διαμόρφωση συμπεριφορών και θετικών στάσεων όσο και στην ενίσχυση του ενεργού ρόλου και του συμμετοχικού χαρακτήρα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

VII. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ

Οι σπουδαστές του Τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης - Κατεύθυνσης Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας παρακολουθούν εξειδικευμένο πρόγραμμα Πληροφορικής, ειδικά προσαρμοσμένο στις ειδικότερες απαιτήσεις της Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας. Το Πρόγραμμα περιλαμβάνει διδασκαλία εφαρμογών με χρήση Ms Project, SPSS, Ms PowerPoint PageMaker κ.α.

VIII. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ

Οι σπουδαστές του Τμήματος Κοινωνικής Διοίκησης- Προγράμματος Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας, τέλος, παρακολουθούν εξειδικευμένο πρόγραμμα ξένων γλωσσών, προσαρμοσμένο στις ειδικότερες απαιτήσεις του μελλοντικού τους επαγγέλματος. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει **αγγλικά** και **γαλλικά** ή **γερμανικά**. Το πρόγραμμα ξένων γλωσσών αντιστοιχεί στις 56 ώρες ανά Ξένη Γλώσσα στον Α' Κύκλο και 45 ώρες ανά Ξένη Γλώσσα στον Β' Κύκλο.

VIII. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΠΟΥΔΑΣΤΩΝ

Κύκλος Μαθημάτων: Με το πέρας του κύκλου μαθημάτων, οι σπουδαστές υποβάλλονται σε *γραφτές εξετάσεις* για κάθε μάθημα ξεχωριστά. Τα εργαστήρια που συσχετίζονται με συγκεκριμένα μαθήματα αντιστοιχούν στο 25% των μαθημάτων και αξιολογούνται με γραπτή έκθεση προόδου, με βάση την προφορική συμμετοχή των σπουδαστών και τη συμμετοχή σε επιμέρους ασκήσεις.

Κύκλος Σεμιναρίων: Κατά τη διάρκεια του κύκλου σεμιναρίων, οι σπουδαστές αξιολογούνται με βάση τις προφορικές παρουσιάσεις μικρών εργασιών (*μέχρι 5.000 λέξεις ανά εργασία ανά σεμινάριο*) και τη γενικότερη συμμετοχή τους στα σεμινάρια. Τα εργαστήρια που συσχετίζονται με συγκεκριμένα σεμινάρια αντιστοιχούν στο 25% των μαθημάτων, τα υπόλοιπα Εργαστήρια αξιολογούνται με γραπτή έκθεση προόδου, με βάση την προφορική συμμετοχή των σπουδαστών και την συμμετοχή τους σε επιμέρους ασκήσεις.

Κύκλος Εκπόνησης Τελικών Εργασιών: Οι σπουδαστές αξιολογούνται από τριμελή Επιτροπή Αξιολόγησης, στην οποία παρουσιάζουν την τελική τους εργασία (*από 20.000 μέχρι 25.000 λέξεις*).

Η *κλίμακα βαθμολογίας* ορίζεται από ένα μέχρι δέκα (1-10), ενώ ο βαθμός μπορεί να είναι ακέραιος ή και δεκαδικός. Η *σειρά αποφοίτησης* ανά τμήμα καθορίζεται από τον τελικό βαθμό αποφοίτησης και κλιμακώνεται σε τρεις βαθμίδες: (α) *Αριστούχος αποφοιτήσας* (μεγαλύτερος ή ίσος του 8,5), (β) *Επιτυχώς Αποφοιτήσας* (μεγαλύτερος ή ίσος του 5 και μικρότερος του 8,5) και (γ) *Φοιτήσας* (μικρότερος του 5).

* * *

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΥΚΛΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Α' ΚΥΚΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (15/5/2006 - 10/11/2006)		
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΛΕΞΟΝΑΣ / ΜΑΘΗΜΑ / ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ
ΚΑ-Σ01	ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ	112
ΚΑ-Μ01.1	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ: ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ & ΘΕΣΜΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	20
ΚΑ-Μ01.2	ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	32
ΚΑ-Μ01.3	ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	24
ΚΑ-Μ01.4	ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ	16
ΚΑ-Μ01.5	ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑΣ	20
ΚΑ-Σ02	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	80
ΚΑ-Μ02.1	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΥΓΕΙΑΣ	32
ΚΑ-Μ02.2	ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΦΑΡΜΑΚΟΥ & ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	28
ΚΑ-Μ02.3	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΥΓΕΙΑΣ	20
ΚΑ-Σ03	ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	80
ΚΑ-Μ03.1	ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	20
ΚΑ-Μ03.2	ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	28
ΚΑ-Μ03.3	ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ & ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	32
ΚΑ-Σ04	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ	105
ΚΑ-ΕΠ04.1	ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΡΓΟΥ & ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ Ms PROJECT	28
ΚΑ-ΕΠ04.2	ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	28
ΚΑ-ΜΠ04.3	ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ	21
ΚΑ-Ε04.3.1	ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	16
ΚΑ-ΕΠ04.4	ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ Η/Υ & ΠΟΛΥΜΕΣΑ	12
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ		377

	ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	112
ΚΔ-ΕΓ01	ΑΓΓΛΙΚΑ	56
ΚΔ-ΕΓ02	ΓΑΛΛΙΚΑ ή ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ή ΙΤΑΛΙΚΑ ή ΙΣΠΑΝΙΚΑ	56

ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ Α' Κύκλου		489
------------------------------	--	------------

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΥΚΛΟΥ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Β' ΚΥΚΛΟΣ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ (13/3/2007 – 11/7/2007)		
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΛΕΞΟΝΑΣ / ΣΕΜΙΝΑΡΙΟ	ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ
	ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ	60
ΚΔ-Σ01	ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ	
ΚΔ-Σ02	ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	
ΚΔ-Σ03	ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ	
	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ	80
ΚΔ-Ε01	ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ ΥΓΕΙΑΣ ΚΔ-Ε01.1: ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΘΕΜΑΤΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ ΥΓΕΙΑΣ ΚΔ-Ε01.2: ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ	32 16 16
ΚΔ-Ε02	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΓΕΙΑΣ – ΠΡΟΝΟΙΑΣ	16
ΚΔ-Ε03	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ & ΕΠΛΥΣΗΣ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ	16
ΚΔ-Ε04	ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ	16
	ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ	16
ΚΔ-ΕΠ05	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ	16
	ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ	90
ΚΔ-ΕΓ01	ΑΓΓΛΙΚΑ	45
ΚΔ-ΕΓ02	ΓΑΛΛΙΚΑ ή ΓΕΡΜΑΝΙΚΑ ή ΙΤΑΛΙΚΑ ή ΙΣΠΑΝΙΚΑ	45
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ Β' Κύκλου		246
ΣΥΝΟΛΟ ΩΡΩΝ Α' + Β' Κύκλου		735

Σημειώσεις:

1. Στο γενικό σύνολο ωρών δεν συμπεριλαμβάνονται οι ώρες για τις συναντήσεις των σεμιναριακών και τελικών εργασιών, οι ώρες υποστήριξης των τελικών εργασιών, οι οποίες διαμορφώνονται ανάλογα με τις ανάγκες του Προγράμματος, καθώς και οι ώρες υποστήριξης της Έκθεσης Πρακτικής Εκπαίδευσης. Ο ελάχιστος αριθμός συναντήσεων σπουδαστών-επιβλεπόντων για την εκπόνηση των συλλογικών εργασιών είναι τέσσερις (4) και ο ανώτερος αριθμός συναντήσεων είναι οκτώ (8). Η διάρκεια ορίζεται σε δύο ώρες. Για τις τελικές εργασίες προβλέπονται δύο συναντήσεις σπουδαστή-επιβλέποντα. Η διάρκεια ορίζεται στις 4 ώρες.
2. Πέραν των αναγραφόμενων ωρών προστίθενται οι ώρες της εξέτασης των μαθημάτων-εργαστηρίων και βαθμολόγησης των γραπτών εργασιών.
3. Ενδέχεται για την ομαλότερη διεξαγωγή του προγράμματος ορισμένα μαθήματα ή εργαστήρια, τα οποία περιγράφονται στον κύκλο μαθημάτων εξειδίκευσης, να πραγματοποιηθούν στον κύκλο Σεμιναρίων και αντιστρόφως. Για οποιαδήποτε αλλαγή στο Πρόγραμμα Σπουδών οι σπουδαστές ενημερώνονται από τον / την Υπεύθυνο / η Σπουδών και Έρευνας ή από το Τμήμα Εφαρμογής Προγραμμάτων.
4. Σε εξαιρετικές και πλήρως αιτιολογημένες περιπτώσεις μπορεί να υπάρξει συνδιδασκαλία για την πραγματοποίηση ενός μαθήματος ή εργαστηρίου ύστερα από σχετική απόφαση του Διευθυντή της ΕΣΣΔ.

ΚΥΚΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

ΚΑ-Σ01: ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΚΑ-Μ01.1: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ – ΘΕΜΕΛΙΩΔΕΙΣ ΑΡΧΕΣ & ΘΕΣΜΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Στα πλαίσια του μαθήματος μελετάται η ανάπτυξη, η εξέλιξη και η κρίση του κοινωνικού κράτους στη Δυτική Ευρώπη και την Ελλάδα. Αν και το κοινωνικό κράτος αποτελεί την βασική έκφραση του κράτους έθνους, οι εθνικές απαντήσεις στις σύγχρονες προκλήσεις εμφανίζουν συγκλίσεις οι οποίες αναδεικνύονται με την βοήθεια της συγκριτικής προσέγγισης. Περαιτέρω, οι αναπτυγμένες δημοκρατίες έχουν αναλάβει διεθνείς δεσμεύσεις με την μορφή ελάχιστων ορίων κοινωνικής προστασίας. Πρόσθετες υποχρεώσεις απορρέουν εξάλλου για τα κράτη μέλη της Ε.Ε. από το πρωτογενές και το παράγωγο κοινοτικό δίκαιο, τη νομολογία του ΔΕΚ ενώ, στον βαθμό που εφαρμόζεται η Ανοικτή Μέθοδος Συντονισμού, αξιοποιούνται οι βέλτιστες πρακτικές άλλων κρατών μελών.

Η ανάλυση επικεντρώνεται στους βασικούς θεσμούς της κοινωνικής προστασίας και ειδικότερα στα κοινωνικοασφαλιστικά συστήματα, τα εθνικά συστήματα υγείας και τα συστήματα πρόνοιας και κοινωνικής αλληλεγγύης. Τα συστήματα αυτά προσεγγίζονται από τη σκοπιά:

- της δικαιοπολιτικής θεμελίωσής τους (ρόλος κράτους και ελεύθερης αγοράς)
- του θεσμικού και οργανωτικού πλαισίου,
- του κανονιστικού πλαισίου δράσης,
- των συνταγματικών εγγυήσεων.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Εννοιολογικοί προσδιορισμοί (κοινωνικό κράτος δικαίου, κοινωνικά δικαιώματα, κοινωνική οικονομία της αγοράς, κράτος κοινωνικής επένδυσης)
2. Οριοθέτηση Κοινωνικής Ασφάλειας και Ιδιωτικής Ασφάλισης
3. Οργάνωση – χρηματοδότηση ελληνικού κοινωνικο-ασφαλιστικού συστήματος
4. Σύγκλιση Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης στη Δυτική Ευρώπη
5. Επαγγελματικά Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλισης στη Δυτική Ευρώπη
6. Ο θεσμός της «αλληλοβοήθειας» στα κοινωνικοασφαλιστικά συστήματα της Δυτικής Ευρώπης
7. Οργάνωση – χρηματοδότηση ΕΣΥ
8. Δικαιώματα του ασθενούς στο εθνικό και ευρωπαϊκό δίκαιο
9. Ελεύθερη κυκλοφορία ασθενών και επαγγελματιών υγείας
10. Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας ΝΠΔΔ και ΝΠΙΔ που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας
11. Ρυθμίσεις για την κοινωνική ένταξη ευαίσθητων ομάδων του πληθυσμού
12. Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ΑΜΙΤΣΗΣ, Γ., «*Η θεσμική κατοχύρωση των ελάχιστων ορίων διαβίωσης στην Ελληνική και Διεθνή έννομη τάξη. Συμβολή στη δογματική θεμελίωση των συστημάτων ελαχίστου εισοδήματος*», ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα 2001.
- ΑΜΙΤΣΗΣ, Γ., «*Αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του συστήματος κοινωνικής πρόνοιας. Το ελληνικό μοντέλο κοινωνικών υπηρεσιών και η ευρωπαϊκή εμπειρία*», ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα 2001.
- ΑΓΑΛΛΟΠΟΥΛΟΥ, Π. & ΨΗΛΟΣ, Γ., «*Νεοεισερχόμενοι στην αγορά εργασίας*», ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα 2000.
- ΒΕΝΙΕΡΗΣ, Δ., «*Η κοινωνική πολιτική του Συμβουλίου της Ευρώπης*», Ελληνικά ΓΡΑΜΜΑΤΑ, Αθήνα, 2002.
- ΕΔΕΚΑ, «*Επαγγελματικά Συστήματα Ασφάλισης και Ζητήματα Εργατικού Δικαίου από την Ιδιωτική Ομαδική Ασφάλιση*», ΑΝΤ.ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα 2004.
- ΕΕΚΑ, «*Μελέτες Κοινωνικού Δικαίου και Κοινωνικής Πολιτικής*», ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα 2002.
- ΚΟΝΤΙΑΔΗΣ, Ξ., «*Κράτος πρόνοιας και κοινωνικά δικαιώματα*», ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα, 1997.
- ΚΟΝΤΙΑΔΗΣ, Ξ., «*Μεταμορφώσεις του κοινωνικού κράτους στην εποχή της παγκοσμιοποίησης*», ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα, 2001.
- ΚΟΝΤΙΑΔΗΣ, Ξ., «*Συνταγματικές εγγυήσεις και θεσμική οργάνωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλειας*», ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα, 2004.
- ΚΟΥΚΙΑΔΗΣ, Ι., «*Η Κοινωνική Ευρώπη*», Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη 2000.
- ΚΡΕΜΑΛΗΣ, Κ., «*Προβλήματα οριοθέτησης της ιδιωτικής από την κοινωνική ασφάλιση*», ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα 1996.
- ΚΡΕΜΑΛΗΣ, Κ., «*Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλειας*», ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα 1996.
- ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΤΕΦΑΝΟΥ, Η., «*Σύγκλιση Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης στη Δυτική Ευρώπη*», ΣΙΔΕΡΗΣ 1992.
- ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΤΕΦΑΝΟΥ, Η., «*Πολιτικές Απασχόλησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση*», ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα 1997.
- ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΤΕΦΑΝΟΥ, Η., «*Η Κοινωνική Ευρώπη. Ελλείμματα και Προοπτικές*», ΣΙΔΕΡΗΣ, Αθήνα 2002.
- ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΤΕΦΑΝΟΥ, Η., «*Πολιτικές Φαρμάκου στην Ευρωπαϊκή Ένωση* ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα 2002.
- ΝΙΚΟΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ-ΣΤΕΦΑΝΟΥ, Η., *Κοινωνικό Κράτος. Ιστορία, Τάσεις, Προοπτικές*, Πανεπιστημιακές παραδόσεις, Πάντειο Πανεπιστήμιο, 2^η εκδ. 2002.
- ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ, Π., *Η εξέλιξη στο δίκαιο της κοινωνικής ασφάλισης. Περισσότερη αγορά και περισσότερο κράτος*, ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Αθήνα, 2004.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, Θ. *Υπερεθνικές Κοινωνικές Πολιτικές», ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα 2001.*

ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ, Θ. (επιμ.), *Η μεταρρύθμιση του Κοινωνικού Κράτους, τ. Α', ΚΡΙΤΙΚΗ, Αθήνα 1999.*

ΣΤΕΡΓΙΟΥ, ΑΓΓ. *Η συνταγματική κατοχύρωση της κοινωνικής ασφάλισης, ΕΚΔ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Θεσ/νίκη 1994.*

ΣΤΕΡΓΙΟΥ, ΑΓΓ. *Ο κοινοτικός δικαστής και ο συντονισμός των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας, ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, Θεσσαλονίκη 1997.*

ΚΑ-Μ01.2: ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ**I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ**

Με αφετηρία τη βασική θέση ότι το Σύστημα Υγείας, ως ένα λειτουργικά διαφοροποιημένο κοινωνικό σύστημα, αποτελεί το βασικό θεσμό του Κράτους Πρόνοιας που χαρακτηρίζεται για την αυξημένη πολυπλοκότητά του, το *γνωστικό και διδακτικό ενδιαφέρον* του μαθήματος στοχεύει στη θεωρητικά θεμελιωμένη και εμπειρικά τεκμηριωμένη προσέγγιση, διερεύνηση, ανάλυση και κατανόηση των εναλλακτικών δυνατοτήτων διάπλασης και οργάνωσης των δομών και λειτουργικών διαδικασιών, που συγκροτούν ένα λειτουργικά ολοκληρωμένο και λογικά συνεκτικό σύστημα υγείας με αυξημένη λειτουργική-διοικητική ικανότητα., από την σκοπιά του συστημικά προσανατολισμένου Δημοσίου Μάνατζμεντ Υγείας (Public Health Management). Στο πλαίσιο αυτό το *πρακτικά χρήσιμο εκπαιδευτικό ενδιαφέρον* του μαθήματος εστιάζεται τόσο στην προαγωγή της γνώσης των σπουδαστών με τη μεταφορά βασικών θεωρητικών προσεγγίσεων και μεθοδολογικών εργαλείων, όσο και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης πολύπλοκων προβλημάτων. Το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα και αναμενόμενο όφελος συνίσταται στο να αποκτήσουν οι σπουδαστές τόσο την ικανότητα κατανόησης της επίκαιρης επιστημονικής συζήτησης διεθνώς περί μεταρρυθμίσεων των συστημάτων υγείας και εισαγωγής σύγχρονων εργαλείων δημοσίου μάνατζμεντ υγείας όσο και την ικανότητα αξιοποίησης και εφαρμογής αυτών στην ελληνική μεταρρυθμιστική προσπάθεια.

Στο μάθημα αυτό θα παρουσιασθεί αρχικά το γενικό αναλυτικό-θεωρητικό πλαίσιο της συστημικά προσανατολισμένης προσέγγισης του Δημοσίου Μάνατζμεντ Υγείας. Ακολουθεί η ανάπτυξη ενός μοντέλου λειτουργικής διαφοροποίησης των αναγκών υγείας και των λειτουργικών πεδίων πολιτικής υγείας ως πλαίσιο αναφοράς για τη βέλτιστη δόμηση του συστήματος και την άριστη κατανομή των πόρων.

Το κύριο μέρος του μαθήματος εστιάζεται στην αναλυτική παρουσίαση δομών, λειτουργικών διαδικασιών και των εναλλακτικών δυνατοτήτων οργάνωσης και διοίκησης των τριών λειτουργικά διαφοροποιημένων υποσυστημάτων από τα οποία αποτελείται ένα σύστημα υγείας:

- το σύστημα παραγωγής και διανομής υπηρεσιών και αγαθών υγείας
- το σύστημα χρηματοδότησης με έμφαση στη οργάνωση και διοίκηση της κοινωνική ασφάλιση υγείας
- το σύστημα διεύθυνσης-συντονισμού του συστήματος υγείας

Για μία επιστημονικά θεμελιωμένη εκτίμηση και αξιολόγηση των προοπτικών μετεξέλιξης του ελληνικού συστήματος υγείας, είναι πρόδηλο ότι μία κριτική αναστοχαστική αναφορά στην επιστημονική συζήτηση και στις διεργασίες μεταρρύθμισης και μετεξέλιξης των ευρωπαϊκών συστημάτων υγείας στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, κρίνεται όχι μόνο ενδεδειγμένη αλλά θεωρείται αναμφίβολα πολλαπλά χρήσιμη.

Με αναλυτικό πλαίσιο αναφοράς λοιπόν την θεωρητική και συστηματική περιγραφή και ανάλυση της δομής και λειτουργίας ενός συστήματος υγείας που προηγήθηκε, επιχειρείται ακολούθως από μία συγκριτική αναλυτική σκοπιά η ανάπτυξη και η συστηματική παρουσίαση της δομής και λειτουργίας των τριών υπαρκτών και αντιπροσωπευτικών μοντέλων συστημάτων υγείας

- του μπερβεριτζιανά δομημένου μοντέλου Κρατικής Υπηρεσίας Υγείας (Αγγλία)
- του κορπορατιστικά δομημένου μοντέλου Κοινωνικής Ασφάλισης Υγείας κατά το αρχέτυπο του Bismarck (Γερμανία)
- του αγοραία συγκροτημένου μοντέλου Ιδιωτικής Ασφάλισης Υγείας (ΗΠΑ)

καθώς και των παραλλαγών αυτών έτσι όπως αυτά αναδύονται από την συναφή βιβλιογραφία και την διεθνή πρακτική εμπειρία.

Στο πλαίσιο αυτό τέλος, αφού παρουσιασθεί αναλυτικά η οργάνωση της δομής και λειτουργίας του ελληνικού συστήματος υγείας, επιχειρείται μία αξιολόγηση και κριτική εκτίμηση των προοπτικών μετεξέλιξης, μεταρρυθμιστικής παρέμβασης και λειτουργικού εκσυγχρονισμού όσο και των δυνατοτήτων εισαγωγής στοιχείων δημοσίου μανάτζμεντ υγείας.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Το σύστημα υγείας ως ένας βασικός λειτουργικά διαφοροποιημένος κοινωνικοκρατικός θεσμός της κοινωνίας

- Σκιαγράφηση του αναλυτικού πλαισίου – εννοιολογικοί προσδιορισμοί
- Σύστημα υγείας και περιβάλλον ως σχέση πολύπλοκης διάδρασης
- Ανάπτυξη ενός μοντέλου δομής και λειτουργίας συστήματος υγείας
- Θεμελιώδεις αρχές και κριτήρια διάπλασης ενός κοινωνικοπολιτικά δομημένου, λειτουργικά ολοκληρωμένου και λογικά συνεκτικού συστήματος υγείας με αυξημένη λειτουργικά ικανότητα

2. Λειτουργική διαφοροποίηση του συστήματος υγείας ως πλαίσιο αναφοράς βέλτιστης δόμησης και άριστης κατανομής πόρων

- Κρίση των συστημάτων υγείας (health system crisis)
- Ανάπτυξη μεθοδολογικού πλαισίου δομημένης προσέγγισης
- Άριστη κατανομή των πόρων και βέλτιστη δόμηση του συστήματος υγείας
- Η οργανωτική διάπλαση-δόμηση του συστήματος υγείας ως ζήτημα μίας δυναμικής διαδικασίας προσαρμογής

3. Το σύστημα παραγωγής και διανομής υπηρεσιών υγείας

- Εισαγωγικές παρατηρήσεις ιστορικού και μεθοδολογικού χαρακτήρα
- Οργανωτική διάταξη και λειτουργική διασύνδεση των υπηρεσιών υγείας
- Αναλυτική παρουσίαση επιπέδων – μορφών – μονάδων φροντίδας υγείας
- Σύγχρονα ζητήματα και εργαλεία συντονισμού και διαχείρισης προσφοράς (Συστήματα σχεδιασμού, Managed Care, Gatekeeping, Disease Management, Public-Privat Mix,..)

4 Το σύστημα χρηματοδότησης και η κοινωνική ασφάλιση υγείας

- Αντικείμενο και διαδικασία χρηματοδότησης
- Εναλλακτικές μορφές δόμησης συστήματος χρηματοδότησης
- Κοινωνικής Ασφάλισης Υγείας 1: Αρχές κοινωνικοπολιτικής δόμησης –
- Κοινωνικής Ασφάλισης Υγείας 2: Οργανωτικές, λειτουργικές και διαχειριστικές διαστάσεις
- Κοινωνική και Ιδιωτική Ασφάλιση Υγείας: Συγκριτική παρουσίαση
- Σκοπός και λειτουργίες συστημάτων αμοιβών και αποζημίωσης

5. Το σύστημα διεύθυνσης-συντονισμού (Δ-Σ) και μανάτζμεντ του συστήματος υγείας

- Θεωρητική προσέγγιση από τη σκοπιά του Δημοσίου Μανάτζμεντ Υγείας
- Μηχανισμοί, σύγχρονοι μέθοδοι-τεχνικές και εργαλεία Δημοσίου Μανάτζμεντ Υγείας
- Ανάπτυξη ενός αναλυτικού πλαισίου βέλτιστης δόμησης και συγκριτικής ανάλυσης συστημάτων υγείας

6. Συγκριτική ανάλυση συστημάτων υγείας

- Τυπολογία συστημάτων υγείας – Μία θεωρητική προσέγγιση
- Οργάνωση και διοίκηση συστήματος υγείας Μεγάλης Βρετανίας
- Οργάνωση και διοίκηση συστήματος υγείας Η.Π.Α
- Οργάνωση και διοίκηση συστήματος υγείας Γερμανίας
- Οργάνωση και διοίκηση συστήματος υγείας Ελλάδας
- Τάσεις εξέλιξης συστημάτων υγείας και προοπτικές βέλτιστης δόμησης και εκσυγχρονισμού του ελληνικού συστήματος υγείας

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ABEL SMITH B, ET AL. : *Εκθεση της Ειδικής Επιτροπής Εμπειρογνομόνων για τις Υπηρεσίες Υγείας*. ΕΚΔΟΣΗ Υ.Υ.Π.Κ.Α. Αθήνα 1994

ALBER J., BERNARDI-SCHENKLUHN B.: *Westeuropäische Gesundheitssysteme im Vergleich, Bundesrepublik Deutschland, Schweiz, Frankreich, Italien, Großbritannien, Frankfurt/New York*. 1992

AMELUNG V.E., SCHUMACHER H.: *Managed Care. Neue Wege im Gesundheitsmanagement*. Wiebaden 2004

BEUSEKOM I. VON ET. AL.: *Possibility or Utopia? Consumer Choice in Health Care: A Literature Review. RAND Europe report for Bertelsmann Foundation*. 2004 (<http://www.rand.org/publicationw/TR/TR105/pdf>)

BÖCKEN J., BUTZLAFF M., ESCHE A. (eds): *Reforming the Helth Sector. Results of the International Researsch. Bertelsmann Foundation Publichers* : Gütersloh 2002 (<http://www.reformmonitor.org>)

BUSSE R., SCHELTE S. (eds.): *Health Policy Developments. Issue 1: Inernational trends and Analyses. Bertelsmann Foundation Publichers:Gütersloh* 2003 (<http://www.healthpolicymonitor.org>)

- BUSSE R., SCHELTE S. (eds.): *Health Policy Developments. Issue 3: Focus on Accountability, (De-)Centralisation, Information Technologies*. Bertelsmann Foundation Publishers:Gütersloh 2004 (<http://www.healthpolicymonitor.org>)
- BUSSE R., SCHELTE S., WEINBRENNER S. (eds.): *Health Policy Developments. Issue 4: Focus on Access, Primary care, Health Care Organisations*. Bertelsmann Foundation Publishers:Gütersloh 2005 (<http://www.healthpolicymonitor.org>)
- ΔΕΚΛΕΡΗΣ Μ., (Επ.): *Διοίκηση Συστημάτων*, Αθήνα 1989
- ΘΟΟΔΩΡΟΥ Μ., ΣΑΡΡΗΣ Μ., ΣΟΥΛΗΣ Σ.: *Συστήματα Υγείας και Ελληνική πραγματικότητα*. Αθήνα 1997
- EUROPEAN OBSERVATORY ON HEALTH CARE SYSTEMS. *Health Care Systems in Transition. HIT Country Profiles* (<http://www.observatory.dk>)
- EUROPEAN OBSERVATORY ON HEALTH CARE SYSTEMS, (ed.): *Health Care Systems in eight countries – trends and challenges*. London:LSH 2002 (<http://www.observatory.dk>)
- FORTIN Y, HASSEL VAN H, (eds.): *Contracting in the New Public Management*. Amsterdam 2000
- HARTMANN A.K.: *Zwischen Differenzierung und Integration. Die Entwicklung der Gesundheitssysteme in den Niederlanden und der Bundesrepublik Deutschland*. Leske+Budrich:Pladen 2002
- HENKE K-D., SCHREYÖGG J.: *Towards sustainable health care systems. Strategies in health insurance schemes in France, Germany, Japan and the Netherlands - a comparative study*. International Social Security Association. Geneva 2004
- HINZ P., VOLKER U.: *Steuerung von Gesundheitssystemen- Kriterien, Ansätze und offene fragen*. In: Zenger/Jung: *Management im Gesundheitswesen und in der Gesundheitspolitik*. Hans Huber V:Bern-Gögingen-Toronto 2003, s. 97-210
- JAKUBOWSKI E., BUSSE R.: *Health care systems in the EU – A comparative study*. Luxemburg: *European Parliament*. 1998 (PDF)
- KYRIOPOULOS Y., MPOURSANIDIS CH., SKOUTELIS G.: *Complementary Health Insurance: Problems and Prospects in Greece*, in: Schneider M. (1995): *Complementary Health Schemes in the European Union. Supported by the European Commission*. BASYS, Augsburg 1995
- ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ., ΝΙΑΚΑΣ Δ.: *Η Χρηματοδότηση των Υπηρεσιών Υγείας στην Ελλάδα, Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών Υγείας, Αθήνα.1991*
- ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ., ΜΠΟΥΡΣΑΝΙΔΗΣ Χ., ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Χ., (Επμ.): *Η ασφάλιση υγείας στην Ελλάδα*. ΘΕΜΕΛΙΟ-Αθήνα 2001
- MOSSIALOS E., DIXON A, FIGUERAS J. KUTZIN J.: *Funding Health Care: Options for Europe*. Open University Press. 2002
- MOSSIALOS E, MCKEE: *EU Law and the Social Character of Health Care*. Bruxelles-Bern-Berlin 2002
- ΜΠΟΥΡΣΑΝΙΔΗΣ Χ.: *Το κορπορατιστικό μοντέλο κοινωνικής διοίκησης: μία προσπάθεια θεωρητικής θεμελίωσης του συστήματος υγείας και της πολιτικής υγείας στη Γερμανία, Κοινωνία Οικονομία και Υγεία, 4,1/1995, σ. 31-58*

ΜΠΟΥΡΣΑΝΙΔΗΣ ΧΡ.: *Δημόσιο Μάνατζμεντ Υγείας στην Ελλάδα - Σκέψεις για μια νέα αρχιτεκτονική και διοικητική κουλτούρα στο σύστημα υγείας. Συλλογή δημοσιευμένων άρθρων. Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης. Αθήνα 2004*

ΜΠΟΥΡΣΑΝΙΔΗΣ Χ.: *Ανάλυση Συστημάτων Υγείας. Διδακτικές Σημειώσεις-Typescript, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης. Αθήνα 2005*

OECD (1992): *The reform of health care. A comparative Analysis of Seven OECD Countries, Health Policy Studies No 2, Paris, C 5+*

SACHVERSTÄNDIGENRAT FÜR DIE KAIG: *Sachstandsbericht 1994. Gesundheitsversorgung und Krankenversicherung 2000. Eigenverantwortung, Subsidiarität und Solidarität bei sich ändernden Rahmenbedingungen, Baden-Baden 1994*

PREUSS K-J., RÄBIGER J., SOMMER J., (Ed.): *Managed Care. Evaluation und Performance-Measurement integrierter Versorgungsmodelle. Schattauer-Stuttgart 2001*

RICHARD G., ET. AL. (EDS.): *Quality Management in Primary Care. European Practice Assessment. Bertelsmann Foundation Publishers: Gütersloh 2005 (<http://www.bertelsmann-stiftung.de>)*

RIESBERG A, BUSSE R, : *120 Years of Social Health Insurance in German Health care. Die BKK 8/2004: 381-387*

ROSENBROCK R., GERLINGER TH.: *Gesundheitspolitik. Eine systematische Einführung. Hans Huber Verlag: Bern-Gögingen-Toronto-Seattle 2003*

SALTMAN R.B, BUSSE R, FIGUERAS J, (eds.): *Social health insurance systems in western Europe. Buckingham: Open University Press 2004*

SCHENDLER K., PROELLER I.: *New Public Management. Bern-Stuttgart-Wien 2003*

SCHNEIDER M. et.al.: *Gesundheitssysteme im internationalen Vergleich, BASYS-Augsburg 1998*

SCHUMACHER H.: *Public Health Management, in: Damkowski W., Precht C., Eds.: Moderne Verwaltung in Deutschland. Public Management in der Praxis. Stuttgart-Berlin 1998, p. 282-300*

SCHWARZ F.W., ET.AL. (Eds.): *Das Public Health Buch. München –Wien 2004*

SCHWARTZ F.W., GLENNESTER H., SALTMAN R. B., (1996): *Fixing Health Budgets: Experience From Europe and North America, J . Willey and sons LTD., England*

ΨΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Γ.: *Τα Οικονομικά της Υγείας. Τυπωθείτω-Αθήνα. 2003.*

WHO: *European Health Care Reform, Analysis of current Strategies, Saltman R., Figueras J., (ed), Regional Publications, European Series, No 72, 1997*

WHO : *Highlights on Health (<http://www.who.dk/country/country.htm>)*

WILLKE H.: *Ironie des Staates. Grundlinien einer Staatstheorie polyzentrischer gesellschaft. Edition Suhrkamp: Frankfurt 1998*

WILLKE H.: *Εισαγωγή στη συστημική θεωρία. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ: Αθήνα 1996*

ΚΑ-Μ01.3: ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ**I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ**

Σκοπός και στόχος του μαθήματος είναι:

- να εισάγει τους σπουδαστές στα βασικά χαρακτηριστικά των υπηρεσιών, αγαθών, κανόνων και πηγών δικαίου, της υγείας
- να εξοικειώσει τους σπουδαστές με τα χαρακτηριστικά της έννομης σχέσης υγειονομικής προστασίας και τους κώδικες δεοντολογίας,
- να πληροφορήσει τους σπουδαστές με την οργάνωση και διαχείριση των φορέων υγείας (δημόσιου και ιδιωτικού τομέα), τις σχέσεις μεταξύ των φορέων, υπηρεσιών και αγαθών, τη συλλογική οργάνωση του υγειονομικού δυναμικού, την εποπτεία και έλεγχο των φορέων υγείας καθώς και τις συνέπειες παραβάσεων κατά τη χορήγηση και λήψη παροχών υγείας.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**1. Εισαγωγή**

- Εννοιολογικά στοιχεία
  - Βασικά χαρακτηριστικά των υπηρεσιών και αγαθών υγείας
  - Δογματική επεξεργασία των κανόνων υγείας
- Πηγές δικαίου
  - Σύνταγμα
  - Διεθνείς συμβάσεις και υπερκρατικοί κανόνες
  - Τυπικοί (εθνικοί) νόμοι και διαχρονικό δίκαιο
  - Κανονιστικές πράξεις της διοίκησης
  - Γενικές αρχές δικαίου
  - Νομολογία
  - Διοικητική πρακτική
  - Πηγές συμβατικής προέλευσης

2. Γενικές αρχές προσφοράς και ζήτησης υγειονομικής προστασίας

- Γνωρίσματα της έννομης σχέσης υγειονομικής προστασίας
- Χαρακτηριστικά συστημάτων δημόσιου τομέα
  - Μικτά συστήματα υγείας και ασφάλισης ασθένειας
  - Πολλαπλότητα φορέων και κλάδων ασφάλισης ασθένειας
- Χαρακτηριστικά συστημάτων ιδιωτικού τομέα
  - Κερδοσκοπικές ιδιωτικές ασφαλίσεις υγείας
  - Μη κερδοσκοπικά καθεστάτα ασφάλισης υγείας
  - Εργοδοτική μέριμνα για εργασιακή και μετεργασιακή προστασία
- Βασικό περιεχόμενο των προγραμμάτων υγείας
  - Προσδιορισμός και διάκριση μεταξύ πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας και περίθαλψης
  - Σημασία στην πρόληψη και γενικότερα στην πρωτοβάθμια φροντίδα

- Προσδιορισμός και διάκριση μεταξύ δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας περίθαλψης
- Πρόσβαση στις υπηρεσίες και στα αγαθά υγείας
- Αναγνώριση δικαιώματος για προστασία της υγείας
  - Θεμελίωση του δικαιώματος
  - Αγωγιμότητα του δικαιώματος
- Τήρηση ιατρικής ηθικής και δεοντολογίας
  - Εννοιολογικοί προσδιορισμοί και διαφορές
  - Νομική φύση και σημασία των κανόνων ηθικής και δεοντολογίας
  - Ειδικότερες αρχές και ζητήματα βιοηθικής
  - Έννοια των αρχών αυτονομίας και ωφελιμότητας
- Ιδιαίτερα ζητήματα βιοηθικής
  - Άμβλωση
  - Γενετική
  - Μεταμοσχεύσεις
  - Ευθανασία
  - Ιατρική έρευνα
  - Ιατρικό απόρρητο
  - Λοιπά ζητήματα
  - Κώδικες δεοντολογίας

3. Οργάνωση και διαχείριση φορέων υγείας

- Εθνικό Σύστημα Υγείας
  - Οργανωτική δομή
  - Υγειονομικό δυναμικό Ε.Σ.Υ.
  - Διαχείριση υγειονομικών μονάδων του Ε.Σ.Υ.
- Λοιποί φορείς υπηρεσιών υγείας
  - Φορείς υπηρεσιών υγείας δημόσιου τομέα
  - Φορείς υπηρεσιών υγείας ιδιωτικού τομέα
  - Προσωπικό λοιπών φορέων υπηρεσιών υγείας
  - Ιατροί φορέων δημόσιου τομέα εκτός του Ε.Σ.Υ.
  - Ιατροί φορέων ιδιωτικού τομέα
  - Εργασιακές σχέσεις των λοιπών επαγγελματιών υγείας (νοσηλευτών, φυσικοθεραπευτών, οπτικών, κ.ά.)
  - Μισθοί - αμοιβές
  - Διαχείριση λοιπών δημόσιων και ιδιωτικών φορέων υπηρεσιών υγείας
  - Φορείς αγαθών υγείας
  - Φαρμακεία (Φάρμακο - Φαρμακευτικές εταιρείες – Φαρμακοαποθήκες)
  - Φορείς ελέγχου και χορήγησης φαρμάκων και λοιπών αγαθών υγείας
  - Προσωπικό και διαχείριση φορέων αγαθών υγείας
- Συλλογική οργάνωση του υγειονομικού δυναμικού
- Σχέσεις μεταξύ φορέων υπηρεσιών και αγαθών υγείας
  - Διασύνδεση δημόσιου και ιδιωτικού τομέα υγείας
  - Διασύνδεση πρωτοβάθμιας φροντίδας/περίθαλψης και νοσοκομειακής περίθαλψης
- Διασύνδεση ημεδαπών και αλλοδαπών φορέων υγείας
- Εποπτεία και έλεγχος φορέων υγείας

4. Παροχές υγείας

- Προϋποθέσεις παροχών
  - Ουσιαστικές προϋποθέσεις
  - Τυπικές προϋποθέσεις
- Είδη παροχών
- Συνέπειες παραβάσεων κατά τη χορήγηση και λήψη παροχών υγείας
  - Αστική ευθύνη Δημοσίου και λοιπών νομικών προσώπων
  - Ευθύνη απασχολουμένων για λογαριασμό φορέα υγείας
  - Ευθύνη δικαιούχων παροχών υγείας από το δημόσιο τομέα

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΛΕΞΙΑΔΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ-ΔΗΜΗΤΡΗΣ, *Εισαγωγή στο δίκαιο της υγείας, Νομοθεσία-Νομολογία*, ΕΚΔ. ΟΙΚΟΣ Μ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ, Θεσσαλονίκη 1999.

ΑΝΑΠΛΩΤΟΥ-ΒΑΖΑΙΟΥ ΕΙΡΗΝΗ, ΕΣΥ, *Τροποποιήσεις. Δίκαιο της Ε.Ο.Κ.*, Αθήνα 1988.

ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΗ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ ΙΣΜΗΝΗ, *Η υποχρέωση ενημέρωσης του ασθενούς. Συμβολή στη διακρίβωση της αστικής ιατρικής ευθύνης*, ΕΚΔ. ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα-Κομοτηνή 1993.

ΒΑΡΚΑ Α. ΑΔΑΜΗ / ΑΝΔΡΟΥΛΙΔΑΚΗ-ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ ΙΣΜΗΝΗ, *“Το δίκαιο των μεταμοσχεύσεων”*, Αθήνα-Κομοτηνή, 1993.

ΒΙΔΑΛΗΣ ΤΑΚΗΣ, *Ζωή χωρίς πρόσωπο. Το Σύνταγμα και η χρήση του ανθρώπινου γενετικού υλικού*, εκδ. ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα - Κομοτηνή 1999.

ΓΕΩΡΓΟΥΣΗ Ε. / ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ, *Δίκτυα ολοκληρωμένης φροντίδας στην υγεία, Κοινωνία και Υγεία*, ΘΕΜΕΛΙΟ 2000.

ΔΟΞΙΑΔΗΣ Σ., *Ο ρόλος του γιατρού στην κοινωνία*, Αθήνα-Γιάννινα 1990.

ΔΟΛΓΕΡΑΣ Α. / ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ. (επιμ.), *Ισότητα, Αποτελεσματικότητα και Απόδοτικότητα στις υπηρεσίες υγείας, Κοινωνία και Υγεία*, Θεμέλιο, Αθήνα 2000.

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Μ. / ΣΑΡΡΗΣ Μ. / ΣΟΥΛΗΣ Σ., *Συστήματα υγείας και ελληνική πραγματικότητα*, Αθήνα, 1995.

ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ Β., *Οι φαρμακοποιοί και οι όροι λειτουργίας της αγοράς φαρμάκων*, Αθήνα 1997.

ΚΑΡΑΓΕΩΡΓΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, *Η ποινική εκτίμηση ιατροχειρουργικών επεμβάσεων*, ΕΚΔ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Θεσσαλονίκη 1996.

ΚΑΤΡΟΥΓΚΑΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *Το δικαίωμα στη ζωή και στο θάνατο*, Αθήνα-Κομοτηνή 1993.

ΚΡΕΜΑΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, *Το δικαίωμα για προστασία της υγείας - Από τις κοινωνικές ασφάλισεις ασθένειας στο Ενιαίο Σύστημα Υγείας*, Αθήνα 1987.

ΚΡΕΜΑΛΗΣ (2003), *Δίκαιο της Υγείας (τ.Ι και ΙΙ)*, ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

- ΚΡΕΜΑΛΗΣ-ΤΣΑΝΤΙΛΑΣ κ.ά. *Η διακίνηση των δημοσίων υπαλλήλων στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, ΑΝΤ. ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ, 2005
- ΚΡΙΑΡΗ-ΚΑΤΡΑΝΗ ΙΣΜΗΝΗ, *Γενετική Τεχνολογία και Θεμελιώδη Δικαιώματα. Η συνταγματική προστασία των γενετικών δεδομένων*, ΕΚΔ. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα Θεσσαλονίκη 1999.
- ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ. / ΓΕΙΤΟΝΑ Μ., *Η διασπορατική ροή ασθενών στην Ελλάδα και την Ευρώπη, Εξάντας - Πολιτικές Υγείας*, 1995.
- ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ. / ΦΙΛΑΛΗΘΗΣ Τ., *Η πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας στην Ελλάδα, Κοινωνία και Υγεία*, ΘΕΜΕΛΙΟ, 1996.
- ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ. / ΣΙΣΣΟΥΡΑΣ Α. (επιμ.), *Ενιαίος Φορέας Υγείας. Αναγκαιότητα και Ανταπάτη*, ΕΚΔ. ΘΕΜΕΛΙΟ, 1997.
- ΜΑΡΔΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ, *Οργανωτική και Οικονομική του Συστήματος Κοινωνικής Διοίκησης*, Αθήνα 1993.
- ΜΕΛΙΔΩΝΗΣ Α., *Πρωτοβάθμια Φροντίδα Υγείας στην Κοινότητα*, Πειραιάς 1998.
- ΝΙΑΚΑΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ, *Υγεία και Περιφερειακή Ανάπτυξη, η Περιφερειακή Πολιτική της Υγείας στην Ελλάδα*, Αθήνα 1993.
- ΣΚΥΛΛΑΚΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ, *Δίκαιο της Υγείας* (Δντής σειράς Κ. Κρεμαλής), ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΡΑΝΤΖΑ, 2002.
- ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ, *Ο ρόλος του ιδιωτικού τομέα στο Ελληνικό Σύστημα Υγείας*, ΠΑΠΑΖΗΣΗ 2000.
- ΤΣΑΝΤΙΛΑΣ ΠΕΤΡΟΣ, *Η (νέα) διαδικαστική φύση του δικαίου της υγείας*, ΕΔΚΑ 2000.
- ΤΣΑΝΤΙΛΑΣ ΠΕΤΡΟΣ *Les modes de financement de la sécurité sociale* ΑΝΤ ΣΑΚΚΟΥΛΑΣ-Bruylant, 2004

Ξενόγλωσση

- American Society of Law, Medicine & Ethics, Proceedings of the Third Intern. Conference on Health Law and Ethics*, 1/1993, *The Journal of Law, Medicine and Ethics*.
- ANNAS GEORGE J. / LAW SYLVIA A. / ROSENBLATT RAND E. / WING KENNETH R., *American Health Law, Law School Casebook Series*, Little, Brown and Company, Boston - Toronto - London, 1990.
- AUBY JEAN-MARIE, *Droit medical et hospitalier*, Paris, 1993.
- BARETT B., *Health and Safety Law*, London, 1993.
- BEAZOGLÓU TRYFON / HESSLEY DENNIS / KYRIOPOULOS JOHN (eds.), *Human resources supply and cost containment in the Health System*, Exandas, Athens 1998.
- BELANGER M., *Le droit international de la santé*, P.U.F., Paris 1997.
- CLEMENT JEAN-MARIE, *Cours de Droit Hospitalier, tome 1, Les Etudes Hospitalières*, Paris 1999.

Commission of the European Communities, The Cross-Border Health Care within the European Community, Brussels, 1991.

GOSTFIELD A., *Health Law Handbook*”, Deerfield, New York, 1995.

DOWELL MICHAEL A., *Manual on State and Local Government Responsibilities to Provide Medical Care For Indigents*, National Health Law Program, 1985.

DUPONT MARC / ESPER CLAUDINE / MUZZIN LOUISE / PAIRE CHRISTIAN, *Droit hospitalier. Etablissements publics et privés*, Cours Dalloz, 1997.

FURROW BARRY R. / CREANEY THOMAS L. / JOHNSON SANDRA H. / JOST TIMOTHY S. / SCHWARTZ ROBERT L., *Health Law, Cases Materials and Problems, 3rd edition, American Casebook Series, West Publishing Co., St. Paul, Minn., 1997.*

GOSTIN L., *A Theory and Definition of Public Health Law*, published by University of CALIFORNIA PRESS, 2000.

JACQUOT SOPHIE, *La couverture maladie universelle*, EDITIONS LIAISONS, Paris 2000.

KONIARIS THEODORE / KARLOVASSITOU-KONIARI ANNA, *Medical Law in Greece, Kluwer Law International - SAKKOULAS*, 1999.

MOREAU JACQUES / Truchet Didier, *Droit de la santé publique, 4ème édition*, Dalloz, 1998.

PONCHON FRANÇOIS, *La sécurité des patients à l'hôpital*, Berger-Levrault, 2000.

PROGER PHILLIP A. / BUSEY ROXANE C. / MILLER Tina (eds.), *Developments in Antitrust Health Care Law, Section of Antitrust Law*, American Bar Association, 1990.

SCHIWY PETER, *Gesundheitsrecht, Fundstellen- und Inhaltsnachweis, 4e erweiterte Auflage*, Verlag R. S. Schulz, Starnberg 2000.

SMITH M., *Law and medical ethics, Butterworths*, London-Dublin Edinburgh 1994.

SPECKE HELMUT K., *Gesundheitsmarkt, Daten - Fakten - Akteure*, Verlag R. S. Schulz, Starnberg 2000.

TSANTILAS PETROS, *Les modes de financement de la securite sociale, Bruylant-ANT.SAKKOULAS*, ιδίως σελ. 353-392: "Assurance maladie: la couverture de la population et son financement".

ΚΔ-Μ01.4: ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ**I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ**

Σκοπός και στόχος του μαθήματος είναι:

- να εισάγει τους σπουδαστές στην κατανόηση των βασικών χαρακτηριστικών κανόνων και πηγών δικαίου της κοινωνικής πρόνοιας, της σχέσης της με άλλα συστήματα ή μέτρα κοινωνικής πολιτικής.
- να εξοικειώσει τους σπουδαστές με τα χαρακτηριστικά των προνοιακών συστημάτων και προγραμμάτων, τις ιδιαίτερες αρχές της κοινωνικής πρόνοιας (αρχή εξατομίκευσης και επικουρικότητας), το περιεχόμενο της προνοιακής προστασίας, την πρόσβαση στις υπηρεσίες και αγαθά της πρόνοιας και την αναγνώριση δικαιώματος για κοινωνική πρόνοια.
- να πληροφορήσει τους σπουδαστές για την Οργάνωση, Διοίκηση και Χρηματοδότηση των Φορέων Κοινωνικής Πρόνοιας, τα είδη παροχών κοινωνικής πρόνοιας καθώς και για τις συνέπειες παραβάσεων κατά την χορήγηση και λήψη προνοιακών παροχών.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**1. Εισαγωγή**

- Εννοιολογικά στοιχεία:
  - Βασικά χαρακτηριστικά της κοινωνικής πρόνοιας
  - Σχέση κοινωνικής πρόνοιας με άλλα συστήματα ή μέτρα κοινωνικής πολιτικής
  - Δογματική επεξεργασία των κανόνων κοινωνικής πρόνοιας
- Πηγές δικαίου
  - Σύνταγμα
  - Διεθνείς συμβάσεις και υπερκρατικοί κανόνες
  - Τυπικοί (εθνικοί) νόμοι και διαχρονικό δίκαιο
  - Κανονιστικές πράξεις της διοίκησης
  - Γενικές αρχές δικαίου
  - Νομολογία
  - Διοικητική πρακτική
  - Πηγές συμβατικής προέλευσης

2. Γενικές αρχές προσφοράς και ζήτησης προνοιακής προστασίας

- Γνωρίσματα της έννομης σχέσης κοινωνικής πρόνοιας
- Χαρακτηριστικά προνοιακών συστημάτων και προγραμμάτων
- Ιδιαίτερες αρχές κοινωνικής πρόνοιας
- Βασικό περιεχόμενο προνοιακής προστασίας
  - Μέθοδοι προνοιακής προστασίας
  - Έκταση και διακρίσεις των "κοινωνικών υπηρεσιών"
  - Όρια προνοιακής προστασίας
- Πρόσβαση στις υπηρεσίες και στα αγαθά πρόνοιας

- Αναγνώριση δικαιώματος για κοινωνική πρόνοια
  - Θεμελίωση του δικαιώματος
  - Αγωγιμότητα του δικαιώματος

3. Οργάνωση, Διοίκηση και Χρηματοδότηση Φορέων κοινωνικής προστασίας και πρόνοιας

- Φορείς κοινωνικής πρόνοιας
  - Έννοια και διακρίσεις
  - Διοίκηση φορέων κοινωνικής πρόνοιας
  - Προσωπικό προνοιακών φορέων
  - Διαχείριση φορέων κοινωνικής πρόνοιας
- Σχέσεις μεταξύ φορέων κοινωνικής πρόνοιας
  - Διασύνδεση δημόσιου και ιδιωτικού τομέα προνοιακής προστασίας
  - Διασύνδεση ημεδαπών και αλλοδαπών προνοιακών φορέων
- Εποπτεία και έλεγχος φορέων κοινωνικής πρόνοιας
  - Έκταση γενικής εποπτείας
  - Περιεχόμενο διοικητικής εποπτείας
- Χρηματοδότηση φορέων κοινωνικής πρόνοιας
  - Προβλήματα χρηματοδότησης
  - Μέσα χρηματοδότησης

4. Παροχές Κοινωνικής Πρόνοιας

- Προϋποθέσεις παροχών
  - Ουσιαστικές προϋποθέσεις
  - Τυπικές προϋποθέσεις
- Είδη παροχών
  - Παροχές για την οικογένεια, τη μητρότητα και τα παιδιά
  - Παροχές για τα άτομα με ειδικές ανάγκες και τους χρόνια πάσχοντες
  - Παροχές για τους ηλικιωμένους
  - Παροχές κοινωνικής κατοικίας και δημόσιας αντίληψης γενικότερα
  - Εξασφάλιση ελάχιστου ορίου συντήρησης για κάθε άτομο
- Συνέπειες παραβάσεων κατά τη χορήγηση και λήψη προνοιακών παροχών
  - Αστική ευθύνη Δημοσίου και λοιπών νομικών προσώπων
  - Ευθύνη απασχολουμένων για λογαριασμό προνοιακού φορέα
  - Ευθύνη δικαιούχων προνοιακής προστασίας από το δημόσιο τομέα

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΜΙΤΣΗ ΓΑΒΡΙΗΛ: *Εγγυημένο εισόδημα και νέες μορφές εργασίας: Η προσαρμογή των συστημάτων κοινωνικής ασφάλειας στις μεταβαλλόμενες συνθήκες του σύγχρονου καταμερισμού εργασίας*. ΕΔΚΑ 1992, 1.

ΒΑΓΙΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ- ΚΡΕΜΑΛΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ: *Ανθρώπινα δικαιώματα των ηλικιωμένων: Κίνδυνοι παραβίασης και προστασία*. Κοινωνική Εργασία 1991, 283

ΒΑΓΙΑ ΧΡΙΣΤΙΝΑ: *Η τεχνολογία της πληροφορικής στις υπηρεσίες για εξυπηρέτηση των ηλικιωμένων* Εκλογή Ιανουάριος-Φεβρουάριος-Μάρτιος 1994, 45.

ΒΓΕΝΟΠΟΥΛΟΣ Κ.Γ.: *μετανάστες και πρόσφυγες στη Σύγχρονη Ελλάδα* Οκτώβριος-Νοέμβριος- Δεκέμβριος 1995, 345.

ΓΛΥΚΟΦΡΥΔΗΣ ΗΛ., *Τα κοινωνικά δικαιώματα εις τα Ελληνικά Συντάγματα*, ΕΔΚΑ 1979, 1 επ.

ΙΑΤΡΙΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ: *«Το κράτος κοινωνικής πρόνοιας: Η Παγκόσμια Προοπτική»*. Κοινωνική εργασία, τεύχος 60, 2000, 233

ΚΑΪΔΑΤΖΗ ΑΚΡΙΤΑ: *Η κοινωνική προστασία του Παιδιού ενόψει της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα του Παιδιού*. ΕΔΚΑ 2000, 253.

ΚΑΛΛΙΓΕΡΗ- ΒΥΡΟΥΛΚΑ ΠΟΠΗ: *Κοινωνικά προβλήματα των ηλικιωμένων που νοσηλεύονται στα Γενικά Νοσοκομεία και η εκτός νοσοκομείου αντιμετώπιση* Κοινωνική Εργασία 1991, 289.

ΚΑΡΑΓΚΟΥΝΗΣ ΒΑΣ., *Μικτές οικονομίες πρόνοιας: Μια εναλλακτική λύση στην κυριαρχία του κράτους*, Κοινωνική Εργασία, τεύχ. 43, 1996, 167.

ΚΟΝΤΙΑΔΗΣ ΞΕΝΟΦ., *Κράτος πρόνοιας και κοινωνικά δικαιώματα. Συμβολή στην ερμηνεία των μορφών συνταγματοποίησης της κοινωνικής προστασίας, στη σειρά Μελετών του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου*, πρόλογος Δ.Θ. Τσάτσου, 540 σελ., ΕΚΔ. ΑΝ. Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, Αθήνα – Κομοτηνή 1997, (βιβλιοκριτική Το Σύνταγμα 1998, σελ. 210).

ΚΡΕΜΑΛΗΣ ΚΩΝ. (ΕΚΔ.), *ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΝΟΙΑ*, 1990.

ΚΡΕΜΑΛΗΣ ΚΩΝ., *Το δικαίωμα του ατόμου για κοινωνική πρόνοια*, 1991.

ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ/ΓΕΩΡΓΟΥΣΗ ΕΥΓΕΝΙΑ/ΣΚΟΥΤΕΛΗΣ Γ./ΜΕΡΙΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: *Υγεία και Κοινωνική Προστασία στην Τρίτη Ηλικία* Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών της Υγείας 1993

ΜΑΛΙΚΟΥΤΗ ΜΑΡΙΑ: *Ο ρόλος των εθελοντικών οργανώσεων και του εθελοντισμού στη φροντίδα για τους ηλικιωμένους* Εκλογή Ιανουάριος- Φεβρουάριος- Μάρτιος 1994, 35.

ΜΑΡΔΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ: *Κοινωνική πολιτικής και κοινωνικά προγράμματα*, Ιατρικό βήμα, Ιανουάριος-Φεβρουάριος 1997, 60.

ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ, *Αλληλοεπιδράσεις μεταξύ κανόνων κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής πρόνοιας στις παροχές γήρατος, αναπηρίας και οικογενειακών επιδομάτων*, 1996.

ΜΗΝΑΚΑΚΗ ΤΙΝΑ: *«Ενδεείς και δίκαιο. Μια νομική προσέγγιση του φαινομένου της φτώχειας»*, ΕΔΚΑ, τεύχος 3, Μάρτιος, 2001, 161.

ΜΠΟΥΖΑΣ ΝΙΚΟΣ: *Η φτώχεια στην Ελλάδα και σκέψεις για μια κοινωνική πολιτική*, Εκλογή Οκτώβριος, Δεκέμβριος 1989, Ιανουάριος 1990, 238.

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΔΗΜ., *Παροχή υπηρεσιών πρόνοιας στον πολίτη με πρωτοβουλία του Δημοσίου*, Δημόσιος Τομέας, τεύχος 151, 1999 σελ. 30.

ΠΕΡΡΑΚΗΣ ΣΤ./ ΛΗΞΟΥΡΙΩΤΗΣ ΓΙΑΝ., *Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χώρος και Κοινοτικός Κοινωνικός Χάρτης*, 1990.

ΠΙΖΑΝΙΑΣ ΠΕΤΡΟΣ: *Οι φτωχοί των πόλεων* ΘΕΜΕΛΙΟ 1993

ΣΤΑΣΤΙΝΟΠΟΥΛΟΥ ΌΛΓΑ: *Ατυπα δίκτυα φροντίδας και σύγχρονος προνοιακός πλουραλισμός*, Εκλογή Απρίλιος-Μάιος-Ιούνιος 1992, 109.

ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΥ ΤΖΟΥΝΤΗ-ΜΕΣΘΕΝΑΙΟΥ ΛΙΖ: *Συστήματα παροχής υπηρεσιών πρόνοιας για τον ηλικιωμένους στην Ελλάδα, Κοινωνική Εργασία* 1991, 301.

ΥΦΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝ., *Φτώχεια και υγεία, Καράγιωργα: Διαστάσεις της φτώχειας στην Ελλάδα*, τ. Β', έκδ. ΕΚΚΕ, 1990, 731 επ.

«5.6 Κράτος Πρόνοιας», *ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ* 2001, τεύχος 71, 8.

Ξενόγλωσση

ALFANDARI ELIE: *Action et aide sociales, 3eme ed. Précis Dalloz* 1987, 18 et s. (aides et action sociales et finances publiques, Le mode de financement), 171 et s. (Financement de al DDASS), 210 et s. (ressources des institutions privees), 242 et s. (Le Financement de l' aide sociale).

DLUHY MILAN J./ PELAEZ MATHA B.: *Services for the ederly* Sage 1992

FENET ALAIN/ KOUBI G.et al. *Le droit et les minorités. Analyses et textes Brylant* BRUXELLES 1995.

FERRANT-BECHMANN DAN: *Pauvre et mal logé L' Harmattan* 1990.

HANDLER JOEL F./HASENFELD VEHESEL: *Welfare and citizenship* Sage 1992

JOHNSON PAUL/FALKINGHAM JANE: *Ageing and Economic Welfare* Sage 1992

LECERF ERIC: *La famine dea temps modernes* L' Harmattan 1992

MAYER-FABIAN GENEV., *Η Κοινωνική Βοήθεια και οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Πρό- νοιας στην Παγία Νομολογία του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη*, ΕΚΛΟΓΗ 10-12/1987, 190 επ.

PAUGAM SERGE/SCHNAPPER DOMINIQUE: *La disqualification sociale* Presses Universitaires de France 1991

ROOM GRAHAM/PAPANDREOU VASSO: *New Poverty in the European Community* Macmillan 1990

ROWELL M.S./ WILTON A.M., *The Law of Supplementary Benefits*, 1982.

WALKER CAROL: *Managing poverty* Routledge 1993.

WARE ALAN/ GOODIN ROBERT E.: *Needs and welfare* Sage 1990

WERNER FRANK: *Socialhilfe und kriegsopferfürsorge 3e Aufl. Kohlhammer* Vlg 1983, 47 ff.

XAVIER MERRIEN FR., *L' ETAT – Providence*, 128 σελ., *Que sais-je?*, no 3249, PUF, Paris 1997. Πολύ χρήσιμη ανακεφαλαίωση και συστηματική παρουσίαση των επιστημονικών θέσεων που συνδέθηκαν με την έλευση του Κράτους πρόνοιας που τώρα διέρχεται μια από τις σοβαρότερες κρίσεις του. Η ύλη διαιρείται στα ακόλουθα κεφάλαια: Genealogie de l' Etat – providence, La sociologie politique des Etats – providence, Une analyse neo – institutionnaliste des Etats – providence, Modeles d' Etats – providence, Les Etats – providence face aux defis des annees 90, (βιβλιοκριτική Το Σύνταγμα 1998, σελ. 217).

ΚΑ-Μ01.5: ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ & ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΥΓΕΙΑΣ**I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ**

Στη σύγχρονη θεωρία της Δημόσιας Διοίκησης ισχύει ως γενική παραδοχή ότι το σύγχρονο κράτος στην πιο ανεπτυγμένη του μορφή, αυτή του δημοκρατικού και κοινωνικού κράτους δικαίου, δεν βιώνει μεν την αρχή του τέλους του, πλην όμως βρίσκεται σε μία φάση έντονων και καινοτόμων δομικών και λειτουργικών αλλαγών. Το κράτος διατηρεί τις κεντρικές του λειτουργίες αλλάζει όμως τη μορφή, το περιεχόμενο και τις μεθόδους άσκησης κρατικής εξουσίας και εκπλήρωσης της αποστολής του. Στη θέση του παραδοσιακού παρεμβατικού «κράτους παραγωγού» αναδύεται ως κατευθυντήρια ιδέα το «κράτος εγγυητής» ή «το ενεργό κράτος», βασικό χαρακτηριστικό του οποίου αποτελεί μία νέα οριοθέτηση και επαναπροσδιορισμός ρόλων μεταξύ κράτους, αγοράς και κοινωνίας πολιτών και η εγκαθίδρυση ενός πολιτισμού κατανομής ευθυνών με τη έννοια ενός "Good Governance", ενώ παράλληλα πραγματώνεται, ως λογική συνέπεια ή λειτουργικό προαπαιτούμενο, η μετάβαση από το Βεμπεριανό μοντέλο της δημόσιας γραφειοκρατίας στο Δημόσιο Μάνατζμεντ. Χαρακτηριστικό γνώρισμα αυτού του νέου παραδείγματος διοικητικής σκέψης, που αποκρυσταλλώνεται στην αντίληψη "Σύγχρονο Κράτος-Σύγχρονη Διοίκηση", αποτελεί η αναγνώριση της αναγκαιότητας και κατά συνέπεια η αναζήτηση και η επεξεργασμένη εισαγωγή σύγχρονων και δοκιμασμένων ιδεών, προσεγγίσεων, τεχνικών, μεθόδων, και εργαλείων μάνατζμεντ στην δημόσια διοίκηση και στην άσκηση δημόσιας πολιτικής

Το γνωστικό ενδιαφέρον του μαθήματος εστιάζεται στην κριτικά αναστοχαστική παρουσίαση και ένταξη του γνωστικού πεδίου σε αυτό το ευρύτερο πλαίσιο της επιστημονικής συζήτησης και αποσκοπεί στην κατανόηση της αναγκαιότητας και της χρησιμότητας διάπλασης διοικητικών δομών, λειτουργικών διαδικασιών και θεσμοποιημένων μηχανισμών συναινετικής λήψης αποφάσεων για το σχεδιασμό, τη διαμόρφωση, την εφαρμογή και την άσκηση ορθολογικής πολιτικής υγείας, στο πλαίσιο ενός τόσο πολύπλοκου κοινωνικοκρατικού συστήματος, όπως του συστήματος υγείας, και μίας ανεπτυγμένης πλουραλιστικής κοινωνίας. Αυτό όμως συνάμα προϋποθέτει την γνώση και την ανάπτυξη ικανότητας εφαρμογής ανάλογων και κατάλληλων εργαλείων, μεθοδολογιών και τεχνικών.

Η μεθοδολογική ενασχόληση και η πρακτική εφαρμογή των ανωτέρω στην χάραξη και διαμόρφωση ορθολογικών προγραμμάτων πολιτικής υγείας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο όσο και σε επίπεδο ενός Νοσοκομείου αποτελούν το αντικείμενο της δεύτερης ενότητας του μαθήματος. Ειδικότερα θα παρουσιασθεί με ένα συστηματικό τρόπο η διαδικασία σχεδιασμού ως κύκλου του μάνατζμεντ και θα ακολουθήσει η μεθοδική εξάσκηση στην ανάπτυξη ενός λογικά συνεκτικού και ιεραρχημένου συστήματος σκοπών και στόχων πολιτικής υγείας και στην ανάπτυξη και εφαρμογή ενός αντίστοιχου συστήματος πληροφοριών με την έννοια συναφών, χρήσιμων αλλά όσο το δυνατόν μετρήσιμων μεγεθών και δεδομένων (αριθμοδεικτών).

Σε μία επόμενη ενότητα επιχειρείται η ανάπτυξη και η πρακτική εφαρμογή ενός μεθοδολογικού πλαισίου (συστημικό μοντέλο και αντίστοιχο σύστημα αριθμοδεικτών) για την αξιολόγηση της λειτουργικής-διοικητικής ικανότητας (management capacity) ενός Νοσοκομείου.

Τέλος με αφετηρία την παραδοχή έλλειψης στην διοικητική πρακτική της ελληνικής δημόσιας διοίκησης γενικότερα και του τομέα υγείας ειδικότερα της εφαρμογής Στρατηγικού Μάνατζμεντ (Strategic Management) και Συστημάτων Μέτρησης Απόδοσης (Performance measurement systems) θα επιχειρηθεί η αναλυτική παρουσίαση ενός δοκιμασμένου εργαλείου και μίας επιτυχημένης μεθοδολογίας σύνδεσης στρατηγικού σχεδιασμού και ανάπτυξης επιχειρησιακών μέτρων πολιτικής, την πολυδιάστατης προσέγγιση του Balanced Scorecard ως εργαλείου Στρατηγικού Μάνατζμεντ.

Με τη θεωρητικά προσανατολισμένη και εμπειρικά τεκμηριωμένη προσέγγιση και ανάλυση που προηγήθηκε επιδιώκεται αφενός η μετάδοση και η πρόσκτηση πρακτικά χρήσιμων γνώσεων και αφετέρου η εξοικείωση με σύγχρονες μεθοδολογίες τεχνικές και εργαλεία. Προσδοκάται δε με την εφαρμογή αυτών, να οδηγήσουν στην απόκτηση όλων εκείνων των δεξιοτήτων και ικανοτήτων επεξεργασίας και επίλυσης κοινωνικών προβλημάτων και να συμβάλλουν με τη σειρά τους στον εκσυγχρονισμό της δημόσιας πολιτικής στο πεδίο-τομέα υγείας και στη βελτίωση του μάνατζμεντ των υπηρεσιών και οργανισμών υγείας.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Στοιχεία διαμόρφωσης ορθολογικής πολιτικής υγείας

- Εννοιολογικοί προσδιορισμοί – Μεθοδολογικές επισημάνσεις
- Αναγκαιότητα και βασική λειτουργία σκοπών και στόχων
- Μεθοδολογία ορθολογικής λήψης αποφάσεων
- Αίτημα της μετρησιμότητας και αναγκαιότητα εφαρμογής δεικτών
- Αναλυτική διαφοροποίηση-τυπολογία σκοπών και στόχων και ανάπτυξη συστημάτων σκοπών και στόχων
- Αναλυτική διαφοροποίηση-τυπολογία δεικτών και ανάπτυξη συστημάτων δεικτών

2. Διαδικασία σχεδιασμού και προγραμματισμού πολιτικής υγείας ως κύκλος μάνατζμεντ

- Συνοπτική παρουσίαση υποδείγματος διαδικασίας σχεδιασμού και βασικών λειτουργιών κύκλου μάνατζμεντ
- Φάση 1: Αποτύπωση υφιστάμενης κατάστασης -καθορισμός αναγκών υγείας
- Φάση 2: Στοχοθεσία: Σχεδιασμός επιθυμητής κατάστασης
- Φάση 3: Αναζήτηση εναλλακτικών λύσεων – Πρόγνωση – Αξιολόγηση
- Φάση 4: Λήψη απόφασης - Προγραμματισμός
- Φάση 5: Υλοποίηση πολιτικής (Implementation)
- Φάση 6: Έλεγχος (Controlling)

3. Σχεδιασμός πολιτικής υγείας σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

- Μεθοδολογικά και θεωρητικά προβλήματα ανάπτυξης σκοπών και στόχων

- Σύστημα σκοπών και στόχων συστήματος υγείας
- Σύστημα δεικτών σκοπών και στόχων και σχεδιασμός πολιτικής υγείας

4. Αξιολόγηση λειτουργικής-διοικητικής ικανότητας (management capacity) Υπηρεσιών Υγείας

- Ανάπτυξη αναλυτικού-μεθοδολογικού πλαισίου
- Κριτήρια αξιολόγησης πολιτικής υγείας και υπηρεσιών υγείας
- Ανάπτυξη και εφαρμογή συστήματος δεικτών
- Πρακτικές Ομαδικές Ασκήσεις

5. Το πρόταγμα εκσυγχρονισμού της ελληνικής δημόσιας διοίκησης

- Δημόσιο Μάνατζμεντ versus Γραφειοκρατική Διοίκηση
- Χαρακτηριστικά στοιχεία σύγχρονης δημόσιας διοίκησης και δημόσιας πολιτικής
- Επίπεδα και λειτουργίες Δημοσίου Μάνατζμεντ
  - Αξιολογικό-κανονιστικό Μάνατζμεντ
  - Στρατηγικό Μάνατζμεντ
  - Επιχειρησιακό-λειτουργικό μάνατζμεντ

6. Στρατηγικό Μάνατζμεντ στις Υπηρεσίες Υγείας: Η προσέγγιση του Balanced Scorecard

- Αναγκαιότητα στρατηγικού Μάνατζμεντ στις Υπηρεσίες υγείας
- Η χρησιμότητα του Balanced Scorecard ως σύγχρονου εργαλείου δημοσίου μάνατζμεντ υγείας
- Ανάπτυξη και αναλυτική παρουσίαση του αναλυτικού-μεθοδολογικού πλαισίου
- Ανάπτυξη και εφαρμογή αντίστοιχου συστήματος αριθμοδεικτών
- Κατευθυντήριες Οδηγίες προετοιμασίας για το συναφές Εργαστήριο

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ABEL SMITH B, ET AL. : *Εκθεση της Ειδικής Επιτροπής Εμπειρογνομόνων για τις Υπηρεσίες Υγείας*. ΕΚΔΟΣΗ Υ.Υ.Π.Κ.Α. Αθήνα 1994

BENZ A.: *Der Moderne Staat*. Wissenschaftsverlag:Oldenburg 2001

BLANKE B., ET.AL. (Ed.): *Handbuch zur Verwaltungsreform*. Leske+Budrich: Opladen 2005

BRAUN E.G., ED.: *Handbook Krankenhausmanagement*. Stuttgart 1999

BUSSE R., WISSMAR M.: *Outcome-related Health Targets for Health Systems. A conceptual and comparativ study*. Unver. Forschungsarbeit. Med. Univ. Hannover 1998

CONRAD H-H.: *Balanced Scorecard als modernes Management-Instrument im Krankenhaus*. Kuhlmbach 2001

ΔΕΚΛΕΡΗΣ Μ., ΕΠ.: *Διοίκηση Συστημάτων*, Αθήνα 1989

EHRMANN H.: *Balanced Scorecard*. Leipzig 2002

- GRÖNZINGER M., UEPPING H., (Eds.): *Balanced Scorecard in Human Resources Management*. Luchterhand:Neuwied 2001
- HORVARTH & PARTNERS (EDS.): *Balanced Scorecard umsetzen*. Schäfer-Poeschel :Stuttgart 2004
- KAPLAN R.S., NORTON D.P.: *The Balanced Scorecard, Translating Strategy into Action*, Boston 1996
- KAPLAN R.S., NORTON D.P.: *Die strategiefokussierte Organisation- Führen mit der Balanced Scorecard* . Schäfer-Poeschel: Stuttgart 2001
- ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ Ν.: *Από τη Δημόσια Γραφειοκρατία στο Δημόσιο Μάνατζμεντ*. ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ:ΑΘΗΝΑ 2003
- ΜΠΟΥΡΣΑΝΙΔΗΣ Χ.: *Δημόσιο Μάνατζμεντ και Πολιτική Υγείας. Στοιχεία σχεδιασμού ορθολογικής πολιτικής υγείας και στρατηγικού μάνατζμεντ υπηρεσιών υγείας*. Διδακτικές Σημειώσεις-Typscript, Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης. Αθήνα 2005
- ΜΠΟΥΡΣΑΝΙΔΗΣ Χ.: *Στρατηγικό Μάνατζμεντ στη Δημόσια Διοίκηση - Το Balanced Scorecard ως εργαλείο στρατηγικού Μάνατζμεντ στις Υπηρεσίες Υγείας*. Ερευνητικό-Διδακτικό Υλικό Δημοσίου Μάνατζμεντ Υγείας. Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης. Αθήνα 2005
- POLLIT C., BOUCKAERT G.: *Public Management Reform. A Comparative Analysis*. Oxford 2000
- RAMPERSAD H.K.: *Die Total Performance Scorecard*. Weinheim: Willey VCH 2004
- SCHENDLER K., PROELLER I.: *New Public Management*. Haupt:Bern-Stuttgart-Wien 2003
- SCHERER A.G., ALT J.M., (Ed.): *Balanced Scorecard in Verwaltung und Non-Profit-Organisationen*. Stuttgart: Schäfer-Poeschel 2002
- SCHUPPERT G.F.: *Der Gewährleistungsstaat - ein Leitbild auf dem Prüfstand*. WZB-Mitteilungen, Heft 10. Berlin 2004 (www.wz-berlin.de)
- SCHWARZ F.W., ET.AL. (Eds.): *Das Public Health Buch*. München –Wien 2004
- THON N., REIZ A., : *Public Management*. Gabler:Wiesbaden 2005
- Trill R.: *Krankenhaus-Management*. Neuwied 2000
- ΥΦΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Ι. (1988): *Ο Προγραμματισμός Υγείας*, ΕΚΚΕ, Αθήνα 1988
- Υ.Υ.Π.Κ.Α.: *Μελέτη για το Σχεδιασμό και την οργάνωση των Υπηρεσιών Υγείας: Ανάλυση και Δομή του συστήματος*, Αθήνα 1994.
- WHO: *The World Health Report 2000. Health Systems – Improving Performance*. Geneva 2000. (<http://www.who.int/whr/2001/archives//.htm>)
- WILLKE H.: *Systemtheorie – Steuerung komplexer Systeme*. Stuttgart-Jena 1996 (Εισαγωγή στη συστημική θεωρία. ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΡΙΤΙΚΗ:Αθήνα 1996)

ΚΔ-Σ02: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΚΔ-Μ02.1: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

Ι. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

1. Σκοπός:

Η εισαγωγή των μαθητών στην οικονομική διάσταση του σχεδιασμού και της ανάπτυξης πολιτικής υγείας σε μακρο- και μικρο-οικονομικό επίπεδο, με έμφαση και υπό το πρίσμα της διεθνούς επιστημονικής προσέγγισης και εμπειρικής πρακτικής.

2. Στόχος:

Η παροχή των κατάλληλων αλλά και επαρκών επιστημονικών (θεωρητικών αλλά και πρακτικών) εφοδίων στους σπουδαστές για:

- Την απόκτηση ολοκληρωμένης εικόνας για τα χαρακτηριστικά (οικονομικά) της αγοράς υγείας και τις παραμέτρους εκείνες που τη διαφοροποιούν από τις υπόλοιπες αγορές αγαθών και υπηρεσιών (στη βάση της αναγνώρισης ότι η υγεία αποτελεί ύψιστο κοινωνικό αγαθό και το δικαίωμα σε αυτήν πάγια κοινωνική διεκδίκηση).
- Την κατανόηση της λειτουργίας των οικονομικών εργαλείων, τα οποία χρησιμοποιούνται για την ανάλυση των «συμπεριφορών υγείας» (health behaviors) και για το σχεδιασμό, υλοποίηση και αξιολόγηση ολοκληρωμένων συστημάτων παροχής υπηρεσιών υγείας.
  - Την εφαρμογή των εργαλείων αυτών στην ανάλυση και επίλυση σύγχρονων προκλήσεων του τομέα της υγείας.
  - Την κατανόηση των αρχών της οικονομικής αξιολόγησης των υπηρεσιών και προϊόντων υγείας.

3. Προσανατολισμός:

Η διδακτική ενότητα των Οικονομικών της Υγείας έχει ένα σαφή διεθνή προσανατολισμό στην αποτύπωση, την ανάλυση αλλά και τη σύνθεση των βασικών θεματικών της. Στόχος εξάλλου των παραδόσεων είναι καταρχήν η διαλεκτική προσέγγιση της βέλτιστης πρακτικής, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί διεθνώς, στο σχεδιασμό και τη λειτουργία των συστημάτων υγείας, μέσα από θεωρητικές επιστημονικές βάσεις αλλά και τη χρήση cutting edge οικονομικών εργαλείων.

ΙΙ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ:

Τι συνιστούν τα οικονομικά της υγείας; Ποιος ο ρόλος τους στην οργάνωση και παροχή υπηρεσιών υγείας; Ποιο το εύρος των ζητημάτων που εμπίπτουν στο γνωστικό πεδίο των οικονομικών της υγείας;

2. ΖΗΤΗΣΗ

Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη ζήτηση υπηρεσιών υγείας – ομοιότητες και διαφορές από τη ζήτηση για άλλα αγαθά και υπηρεσίες. Το φαινόμενο της Προκλητής Ζήτησης. Εμπειρική προσέγγιση σε διαφορετικά περιβάλλοντα και αναζήτηση ερμηνείας του φαινομένου.

3. ΖΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΦΟΡΑ: ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Η σχέση της αντιπροσώπευσης (agency) στην παροχή υπηρεσιών υγείας. Προκλητή Ζήτηση. Οι παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των προμηθευτών υπηρεσιών υγείας. Επιπλοκές για την επιλογή πολιτικής αμοιβής των προμηθευτών υπηρεσιών υγείας.

4. ΠΡΟΣΦΟΡΑ: ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Εισροές και εκροές συστήματος. Διαδικασία Παραγωγής. Isoquants. Υποκατάσταση/ Συμπληρωματικότητα. Γραμμή Προϋπολογισμού. Βελτιστοποίηση της χρήσης των εισροών του συστήματος.

5. ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΤΙΜΟΛΟΓΗΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

Σταθεροί και μεταβαλλόμενοι παράγοντες. Άμεσα και Μακροπρόθεσμα. Συνολικό Κόστος / Μέσο Κόστος/ Marginal Κόστος. Μέγεθος και κλίμακα παραγωγής και κόστους: οικονομίες κλίμακας.

6. ΑΠΟΔΟΤΙΚΟΤΗΤΑ ΔΟΜΕΣ ΑΓΟΡΕΣ (MARKET STRUCTURES)

Συνθήκες Τέλειου Ανταγωνισμού. Χαρακτηριστικά αγορών και εταιριών. Διαφορετικές μορφές αποτυχίας της αγοράς και η σχέση τους με την αγορά υπηρεσιών υγείας.

7. ΠΗΓΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΑΝΕΜΗΤΙΚΟΤΗΤΑ

Ευρύτερη προσέγγιση της χρηματοδότησης των υπηρεσιών υγείας υπό το πρίσμα της αναδιανεμητικότητας και της δικαιοσύνης. Προέλευση κεφαλαίων. Κατανομή χρηματοδοτικού βάρους στα νοικοκυριά. Προσεγγίσεις διεθνούς εμπειρίας και συμπεράσματα πρωτογενών ερευνών στην Ελλάδα.

8. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Χρηματοδότηση υπηρεσιών υγείας μέσω ιδιωτικών πηγών (άμεσων πληρωμών και ιδιωτικών ασφαλιστικών σχημάτων). Έννοια επιχειρηματικότητας στις υπηρεσίες υγείας, πλαίσιο κανόνων που επιτρέπει την ελεύθερη και ανταγωνιστική συμπεριφορά παραγόντων αγοράς και τη διεύρυνση της χρηματοδοτικής βάσης του συστήματος.

9. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΝΟΙΚΤΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ

Επισκόπηση μηχανισμών χρηματοδότησης πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας. Αξιολόγηση υποδειγμάτων ανάλογα με τη φιλοσοφία, τον τύπο, τις προτεραιότητες και τους στόχους του συστήματος υγείας.

10. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑΚΗΣ ΠΕΡΙΘΑΛΨΗΣ

Επισκόπηση μηχανισμών χρηματοδότησης νοσοκομειακής περίθαλψης. Αξιολόγηση υποδειγμάτων ανάλογα με τη φιλοσοφία, τον τύπο, τις προτεραιότητες και τους στόχους του συστήματος υγείας.

11. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΑΛΛΩΝ ΦΡΟΝΤΙΔΩΝ ΚΑΙ ΠΑΡΟΧΩΝ

Επισκόπηση υποδειγμάτων χρηματοδότησης άλλων φροντίδων υγείας και καταβολής επιδομάτων, τα οποία παρουσιάζουν τα τελευταία χρόνια αυξητικές τάσεις σε διεθνές και ιδίως ευρωπαϊκό επίπεδο.

12. ΔΑΠΑΝΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΟΥ ΟΟΣΑ

Διεθνής σύγκριση δαπανών υγείας. Μεθοδολογικά προβλήματα κατά τη μέτρηση δαπανών υγείας. Ιδιαιτερότητες και ποικιλομορφίες των παραγόντων που προσδιορίζουν τις δαπάνες υγείας μεταξύ των χωρών του ΟΟΣΑ την τελευταία 10 ετία.

13. ΔΑΠΑΝΕΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Εξέλιξη μεγεθών, τα οποία αφορούν στη σύνθεση (δημόσιες – ιδιωτικές) και τη διάρθρωση των δαπανών υγείας στην Ελλάδα ανά επίπεδο περίθαλψης. Ανάλυση σύνθετων οικονομικών δεικτών, οι οποίοι παραπέμπουν σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και αδυναμίες του συστήματος.

14. ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΔΙΕΘΝΩΣ

Εξέλιξη μεγεθών, τα οποία αφορούν στη σύνθεση (δημόσιες – ιδιωτικές) και τη διάρθρωση των δαπανών υγείας στην Ελλάδα ανά επίπεδο περίθαλψης. Ανάλυση σύνθετων οικονομικών δεικτών, οι οποίοι παραπέμπουν σε συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και αδυναμίες του συστήματος.

15. ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ ΣΤΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ - ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Επιλογές της πολιτικής υγείας μετά τη θεσμοθέτηση του ΕΣΥ, σχετικά με τη χρηματοδότηση υπηρεσιών υγείας. Κριτική ανάλυση των παρεμβάσεων και των προτάσεων που έχουν διατυπωθεί σχετικά με τη δημιουργία ενιαίου χρηματοδοτικού φορέα – μηχανισμού. Εναλλακτικές προτάσεις για την υιοθέτηση πλουραλιστικών χρηματοδοτικών σχημάτων.

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

DONALDSON C, AND GERARD K (1993), *Economics of Health Care Financing: the visible hand*, MACMILLAN PRESS.

MOONEY G (1994), *Key issues in Health Economics*, Harvester Wheatsheaf.

JACOBS, P (1997), *The economics of health and medical care*, Aspen Books, Maryland.

FOLLAND S., GOODMAN A.C. AND STANO M (1997), *The economics of health and health care*, Prentice Hall, New Jersey.

RICE T (1998), *The economics of health reconsidered*, Health ADMINISTRATION PRESS, Chicago.

GETZEN T.E. (1997), *Health economics: fundamentals and flow of funds*, Wiley.

MCGUIRE A, Henderson J and Mooney G (1998), *The economics of health care: an introductory text*, London, Routledge and Kegan Paul.

ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ ΚΑΙ ΝΙΑΚΑΣ Δ (1994), *Θέματα Οικονομικών και Πολιτικής της Υγείας*, Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών Υγείας, Αθήνα.

ΣΟΥΛΗΣ Σ (1998), *Οικονομική της Υγείας*, ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα.

ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ Κ (2000), *Ο Ρόλος του Ιδιωτικού Τομέα στο Ελληνικό Σύστημα Υγείας*, ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, Αθήνα.

**ΚΔ-Μ02.2: ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΓΟΡΑΣ ΦΑΡΜΑΚΟΥ & ΒΙΟΪΑΤΡΙΚΗΣ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ – ΤΕΧΝΙΚΕΣ & ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ
ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ****I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ**

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει τους σπουδαστές στις τεχνικές οικονομικής αξιολόγησης αποτίμησης των υπηρεσιών υγείας. Με το συνδυασμό διδακτικών ενοτήτων που προσφέρουν το θεωρητικό πλαίσιο αλλά κυρίως με την ευρεία παροχή διδακτικών προσεγγίσεων που σχετίζονται με την εφαρμογή των μεθόδων και των σχετικών τεχνικών το μάθημα αποσκοπεί στο να εμφυσήσει στους σπουδαστές την φιλοσοφία της εφαρμογής των τεχνικών και μεθόδων στη διοικητική λειτουργία του δημόσιου συστήματος υγείας.

Στο τέλος της διδακτικής περιόδου οι σπουδαστές θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- Κατανοούν τις βασικές έννοιες της οικονομικής επιστήμης όπως αυτές εφαρμόζονται στην έρευνα των υπηρεσιών υγείας
- Κατανοούν την οικονομική λειτουργία των διαφόρων παραγόντων του ελληνικού συστήματος υγείας
- Προβλέπουν τις οικονομικές επιπτώσεις των παρεμβάσεων πολιτικής υγείας στη χρηματοδότηση και παροχή των υγειονομικών υπηρεσιών
- Αποτιμούν την οικονομική αποδοτικότητα των υπηρεσιών υγείας και μπορούν να προσφέρουν δεδομένα κόστους και αποτελέσματος για τη λήψη αποφάσεων
- Εφαρμόζουν τεχνικές ποιοτικής αποτίμησης των υπηρεσιών υγείας
- Κατανοούν την οικονομική λειτουργία και συμπεριφορά των διαφόρων παραγόντων του συστήματος υγείας
- Κατανοούν τη δομή και τη λειτουργία της φαρμακευτικής αγοράς καθώς και τις μεθόδους οικονομικής αξιολόγησης των φαρμακευτικών προϊόντων
- Κατανοούν τη δομή και τη λειτουργία της αγοράς βιοιατρικής τεχνολογίας καθώς και τις μεθόδους οικονομικής αξιολόγησης και διαχείρισης ιατροτεχνολογικών προϊόντων

Ειδικότερα η διαχείριση της Βιοϊατρικής Τεχνολογίας στα ελληνικά νοσοκομεία απαιτεί πριν από όλα την ανάγκη εφαρμογής μιας ορθολογικής ενδονοσοκομειακής διαχείρισής της, μέσα από ένα σύστημα αξιολόγησης και σχεδιασμού των τεχνολογιών και επενδύσεων σε βιοϊατρικό εξοπλισμό, συνεπικουρούμενο από προγράμματα προληπτικής και διορθωτικής συντήρησης καθώς και εκπαίδευσης των χρηστών βιοϊατρικού εξοπλισμού.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1^η ενότητα: Κοινωνικοοικονομική Αποτίμηση Υπηρεσιών Υγείας – Μεθοδολογία και Τεχνικές

1. Βασικές έννοιες οικονομικής αποτίμησης των υπηρεσιών υγείας.

Ορισμός της κοινωνικο-οικονομικής αξιολόγησης. Βασικά ερωτήματα στις μελέτες οικονομικής αξιολόγησης. Δένδρα λήψης αποφάσεων. Επισκόπηση των τεχνικών κοινωνικο-οικονομικής αξιολόγησης.

2. Μέτρηση κόστους και αποτελεσματικότητας στις μελέτες κοινωνικο-οικονομικής αξιολόγησης

Διαστάσεις κόστους στις μελέτες κοινωνικο-οικονομικής αξιολόγησης. Μέτρηση άμεσου και έμμεσου κόστους. Μέτρηση αποτελεσματικότητας των υγειονομικών παρεμβάσεων. Μέτρηση αποτελεσματικότητας – χρησιμότητας. Η έννοια των Ποιοτικώς Σταθμισμένων Ετών Ζωής (QALYs).

3. Ο υπολογισμός του δείκτη επιπρόσθετου κόστους – επιπρόσθετης αποτελεσματικότητας (ΔΕΚΕΑ): Οικονομική αποτίμηση της αποτελεσματικότητας.

Η κατασκευή του δείκτη ΔΕΚΕΑ Ερμηνεία του Δείκτη. Στατιστική διερεύνηση της αξιοπιστίας του δείκτη. Ανάλυση ευαισθησίας, υπολογισμός καμπύλης αποδοχής. Προεξόφληση κόστους – αποτελεσμάτων. Ανάλυση κόστους – οφέλους. Η μέτρηση της προθυμίας προς πληρωμή και της αποδοχής της προθυμίας προς πληρωμή.

4. Κοινωνικο-οικονομική αξιολόγηση και λήψη αποφάσεων.

Η ερμηνεία των αποτελεσμάτων των κοινωνικο-οικονομικών αξιολογήσεων. Κατευθυντήριες οδηγίες κοινωνικο-οικονομικής αξιολόγησης. Η χρήση των ευρημάτων κοινωνικο-οικονομικής αξιολόγησης για την τιμολόγηση και αποζημίωση τεχνολογιών υγείας.

2^η ενότητα: Οικονομικά της Υγείας και Αγορά Φαρμάκου**1. Αγορά φαρμάκου στην Ελλάδα και στην υπόλοιπη Ευρώπη**

Οι ιδιαιτερότητες της αγοράς φαρμάκου. Η φαρμακευτική βιομηχανία στην Ελλάδα και στις υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης. Η προώθηση των πωλήσεων και τα δίκτυα διακίνησης και διανομής των φαρμακευτικών προϊόντων. Η κατανάλωση και η οικονομική λειτουργία του φαρμάκου στην Ελλάδα και την Ε.Ε.

2. Μέθοδοι φαρμακο-οικονομικής αξιολόγησης

Μοντέλα και μέθοδοι φαρμακοοικονομικής αξιολόγησης

3. Οι κρατικές πολιτικές για τα φάρμακα

Μέτρα ελέγχου της φαρμακευτικής δαπάνης. Η τιμολογιακή πολιτική για τα φάρμακα στην Ελλάδα και σε μερικές χώρες της Ε.Ε. Βασικές κατευθυντήριες οδηγίες φαρμακοοικονομικών αξιολογήσεων στις χώρες του ΟΟΣ

3^η ενότητα: Διαχείριση Βιοϊατρικής Τεχνολογίας**1. Βιοϊατρική Τεχνολογία & Βιοϊατρικός Εξοπλισμός**

- Ορισμοί
- Στάδια Ανάπτυξης Βιοϊατρικής Τεχνολογίας
- Η Βιοιατρική Τεχνολογία στην Ελλάδα
- Αξιολόγηση Βιοϊατρικής Τεχνολογίας

- Ευρωπαϊκές Οδηγίες για τα Ιατροτεχνολογικά Προϊόντα
- Σύστημα Επαγρύπνησης

2. Διαχείριση Βιοϊατρικού Εξοπλισμού

- Στρατηγικός Τεχνολογικός Σχεδιασμός
- Διαχείριση βιοϊατρικού εξοπλισμού στο Νοσοκομείο
- Χρηματοδότηση βιοϊατρικού εξοπλισμού
- Ανάλυση κόστους λειτουργίας βιοϊατρικού εξοπλισμού
- Outsourcing

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κοινωνικοοικονομική αποτίμηση και αγορά φαρμάκου

ABEL SMITH B. *An introduction to health policy, planning and financing*. Longman; London, 1994.

FOLLAND S., GOODMAN AC, STANO M. *The Economics of Health and Health Care*. Prentice Hall; NJ, 1997

GETZEN T. *Health Economics*. John Wiley & Sons; New York. 1997

GOLD, M. R., SIEGEL, J. E., RUSSELL, L. B. *et al* (1996). *Cost-effectiveness in health and medicine*. Oxford University Press, New York.

MOSSIALOS E., DIXON A, FIGUERAS J. KUTZIN J. *Funding Health Care: Options for Europe*. Open University Press. 2002

SALTMAN RB., BUSSE R., MOSSIALOS E. *Regulating Entrepreneurial Behaviour In European Health Care Systems*. Open University Press. 2002.

LE GRAND J., MOSSIALOS E. *Health Care and Cost Containment in the European Union*. Ashgate; Aldershot, 1999

MCGUIRE A., HENDERSON J. MOONEY G. *The Economics of Health Care. An introductory text*. Routledge and Kegan Paul; London

DONALDSON C AND GERARD C. *The Economics of Health Care Financing. The visible Hand*. Open UNIVERSITY PRESS; 1992.

DRUMMOND MF , STODDART GL , TORRANCE GW . *Methods for the Economic Evaluation of Health Care Programmes*. Oxford: Oxford University Press, 1987

SWARTZ W., GLENNERSTER H., SALTMAN RB. *Fixing Health Budgets*. Wiley;Chichester, 1996.

SLOAN FA ed. *Valuing Health Care: Costs, benefits, and effectiveness of pharmaceuticals and other medical technologies*. Cambridge:Cambridge UNIVERSITY PRESS, 1996

ROBINSON R. LE GRAND J. *Evaluating the NHS reforms*. London; King's Fund Institute. 1993.

OVRETVEIT J. *Purchasing for Health*. Open UNIVERSITY PRESS. 1995.

- OECD. *The reform of health care. A comparative analysis of seven OECD countries.* OECD; Paris, 1992.
- OECD. *The reform of health care systems. A review of seventeen OECD countries.* OECD; Paris, 1994
- SALMAN RB, Von Otter C. *Implementing Planned Markets in Health Care.* Open UNIVERSITY PRESS. 1995
- GLENNERSTER H. *Paying for Welfare.* Prentice Hall; London. 1997.
- OECD *Health Care Reform: The will to change OECD;* Paris, 1996.
- COAST J, DONOVAN J. FRANKEL S. *Priority Setting: The Health Care Debate.* Wiley; Chichester, 1996.
- ΥΦΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Γ. *Τα Οικονομικά της Υγείας.* Τυπωθείτω; Αθήνα. 2003.
- ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ Β (1997). *Οι φαρμακοποιοί και οι όροι λειτουργίας της αγοράς φαρμάκων,* , ΕΚΔΟΣΕΙΣ Ε.Ι.Ε.
- ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ, Γ., ΛΙΟΝΗΣ Χ, ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ Κ., ΤΣΑΚΟΣ Γ. *Η ποιότητα στις υπηρεσίες υγείας.* ΘΕΜΕΛΙΟ; Αθήνα, 2003.
- ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ, ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Χ, ΠΟΛΥΖΟΣ Ν., ΣΙΣΣΟΥΡΑΣ Α. *Προτεραιότητες για την αναμόρφωση της διοίκησης – διαχείρισης του συστήματος των υπηρεσιών υγείας.* ΘΕΜΕΛΙΟ; Αθήνα, 2000
- ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ., ΓΕΙΤΟΝΑ Μ , ΣΚΟΥΡΟΛΙΑΚΟΥ Μ, *Φαρμακοοικονομία: Αρχές και μέθοδοι αξιολόγησης.* Αθήνα : ΕΞΑΝΤΑΣ , 1996
- ΓΕΙΤΟΝΑ Μ. ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ. *Πολιτική και Οικονομία του Φαρμάκου στην Ελλάδα.* ΘΕΜΕΛΙΟ; Αθήνα, 1999.
- ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ. ΣΟΥΛΙΩΤΗΣ Κ. *Οι δαπάνες υγείας στην Ελλάδα.* ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ; Αθήνα. 2002.
- DRUMMOND M F., O'BRIEN B J., STODDART G L., TORRANCE G W.: (1998) "*Méthodes d'Évaluation Économique des Programmes de Santé*", 2e édition, préface de Marie Odile Carrère. Ed. Economica,.
- DRUMMOND M. MC GUIRE A., (2001) *Economic evaluation in health care,* OHE,
- JOHANNESSEN, M. AND WEINSTEIN, M. C. (1993). *On the decision rules of cost-effectiveness analysis. Journal of Health Economics,* 12,459—67.
- JOHNSTON, K., BUXTON, M. J., JONES, D. R. *et al.* (1999). *Assessing the costs of healthcare technologies in clinical trials. Health Technology Assessment,* 3(6), p. 76.
- LUCE B. R., ET, ELIXHAUSER A., (1990) *Standards for socio-economic evaluations of health care products and services,* Springer –Verlag, Berlin,

Διαχείριση Βιοιατρικής Τεχνολογίας

- JOHNSON E. , BANTA D (1999) *Management of health technologies: an international view* " British Medical Journal 1999,319: 1293 (13/11)
- DRUMMOND M.F. ET AL 1997. *Methods for the Economic Evaluation of Health Care Programs.* Second Edition . USA: Oxford University Press.

PERRY S , THAMER M 1997. *Health technology assessment: Decentralized and fragmented to other countries*" Health Policy , 40: 177-198

Ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Βιοϊατρικής Τεχνολογίας

Ιστοσελίδα του Επιστημονικού Πάρκου Πατρών

ΧΑΛΟΥΤΣΟΣ Γ (2001) εκπαιδευτικό υλικό , ΕΣΔΔ

Γ. ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ , Δ. ΝΙΑΚΑΣ 1994 *θέματα Οικονομικών Πολιτικής της Υγείας κεφάλαιο 13 Οικονομικά και Διαχείριση της Βιοϊατρικής Τεχνολογίας*

ΣΟΥΛΗΣ Σ. 1998 *Οικονομικά της Υγείας*

ΚΑΡΙΩΤΗΣ Π. 1992 *Management Υπηρεσιών Υγείας και Βιοϊατρικής Τεχνολογίας*

ΤΖΕΦΡΕΥ Λ, ΑΝΩΓΕΙΑΝΑΚΗΣ Γ. 1994. *Η Τεχνολογική Υποδομή της Βιοϊατρικής Τεχνολογίας. Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών της Υγείας*

ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ Ι. 2002. *Πληροφοριακά Συστήματα Υγείας*

ΚΑ-Μ02.3: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ**I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ**

Σκοπός του μαθήματος είναι να εισάγει τους σπουδαστές στις βασικές αρχές και στις σύγχρονες τάσεις της διοίκησης της ποιότητας στον τομέα της υγείας. Η διοίκηση της ποιότητας αποτελεί, διεθνώς αλλά και στην χώρα μας, προσέγγιση μανάτζμεντ με αυξημένο ενδιαφέρον για τον ευαίσθητο χώρο των υπηρεσιών υγείας και συμπεριλαμβάνει ένα οργανωμένο σύνολο εννοιών, μεθόδων, οργανωτικών ενεργειών, προτύπων και συστημάτων.

Η διδασκαλία του μαθήματος έχει σημείο εκκίνησης το θεωρητικό πλαίσιο της διοίκησης της ποιότητας και καταλήγει σε μελέτες εφαρμογής και παραδείγματα από τον Ελληνικό και Διεθνή χώρο. Στα πλαίσια του μαθήματος, έχουν αναπτυχθεί διδακτικές σημειώσεις, διαφάνειες και βοηθητικά κείμενα που καλύπτουν το σύνολο των θεωρητικών και πρακτικών ζητημάτων που εξετάζονται. Η σύνδεση της θεωρίας με την «καθημερινότητα» έχει ως απώτερο στόχο την μεταλαμπάδευση στους σπουδαστές της σύγχρονης ασθενοκεντρικής κουλτούρας για την διοίκηση της ποιότητας στην υγεία. Κατά αυτή την έννοια, το μάθημα συμβάλει στην ανάπτυξη ή/και στην υλοποίηση των πολιτικών για την ποιότητα στον δημόσιο τομέα της υγείας καθώς και στην ενδυνάμωση υπάρχοντων επιχειρησιακών λειτουργιών μανάτζμεντ στους οργανισμούς υγείας.

Το μάθημα διακρίνεται σε τέσσερις (4) ενότητες: **A)** Ορισμοί & Ιστορική Αναδρομή –Σύγχρονες Τάσεις για την Ποιότητα στην Υγεία, **B)** Συστήματα Διοίκησης Ποιότητας & Ασφάλειας με Εφαρμογή στον Τομέα της Υγείας, **Γ)** Ολική Ποιότητα & Διεθνείς Οργανισμοί Ποιότητας στην Υγεία, **Δ)** Σύνδεση της Διοίκησης Ποιότητας με τις Πολιτικές Υγείας. Η πρώτη ενότητα εισαγάγει τους ορισμούς και παρέχει μια ιστορική αναδρομή για την διοίκηση της ποιότητας. Στην δεύτερη ενότητα παρουσιάζεται το περιεχόμενο των εννοιών «*Τυποποίηση-Πρότυπα-Πιστοποίηση-Διαπίστευση*» και γίνεται ανάλυση της σειράς προτύπων ΕΛΟΤ EN ISO 9000:2000. Στην τρίτη ενότητα παρουσιάζονται οι κύριοι Διεθνείς Οργανισμοί για την Ποιότητα στην Υγεία καθώς και το περιεχόμενο των βραβείων ποιότητας. Η τελευταία ενότητα του μαθήματος αφορά στην σύνδεση των μεθοδολογιών Διοίκησης της Ποιότητας με τους οργανισμούς υγείας καθώς και στην παροχή παραδειγμάτων –μελετών εφαρμογής.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**1. Ορισμοί και Ιστορική Αναδρομή – Σύγχρονες Τάσεις για την Ποιότητα στην Υγεία**

- Εννοιολογικές προσεγγίσεις, ορισμοί της ποιότητας και το «κίνημα για την ποιότητα» στις υπηρεσίες υγείας.
- Διαστάσεις της ποιότητας στις υπηρεσίες υγείας.
- Η έννοια του κόστους ποιότητας.
- Ιστορική αναδρομή της ποιότητας: Επιθεώρηση, έλεγχος, διασφάλιση και διοίκηση ολικής ποιότητας.

- Διάκριση και κατηγοριοποίηση των συστημάτων διοίκησης της ποιότητας.
- Σύγχρονες μεθοδολογικές επισημάνσεις για την υλοποίηση και την χρηματοδότηση της ποιότητας στην υγεία.

2. Συστήματα Διοίκησης Ποιότητας και Ασφάλειας με Εφαρμογή στον Τομέα της Υγείας

- Η δραστηριότητα της τυποποίησης: Φορείς τυποποίησης & επίπεδα τυποποίησης.
- Πρότυπα Ποιότητας & Ασφάλειας: Συστήματα Ποιότητας & Ασφάλειας, ο υποχρεωτικός τομέας των συστημάτων ποιότητας και ασφάλειας.
- Οδηγίες νέας κατεύθυνσης και σημάνσεις προϊόντων (CE).
- Αναλυτική παρουσίαση της σειράς προτύπων ΕΛΟΤ EN ISO 9000:2000 με έμφαση στο πρότυπο ΕΛΟΤ EN ISO 9001:2000.
- Τύποι Επιθεώρησης και Πιστοποίηση: Επιθεώρηση τρίτου μέρους, φορείς πιστοποίησης, διαδικασία πιστοποίησης, δαπάνες πιστοποίησης και η σημασία της πιστοποίησης της ποιότητας στην υγεία.
- Διαπίστευση: Η έννοια της διαπίστευσης, αρχές διαπίστευσης και το Εθνικό Συμβούλιο Διαπίστευσης.
- Ενιαία ανάπτυξη και διαχείριση συστημάτων ποιότητας και ασφάλειας στην υγεία: Παραδείγματα οργανισμών παροχής υπηρεσιών υγείας στην Ελλάδα.

3. Ολική Ποιότητα και Διεθνείς Οργανισμοί Διοίκησης Ολικής Ποιότητας στην Υγεία

- Εισαγωγή στην Διοίκησης Ολικής Ποιότητας: εννοιολογικός προσδιορισμός, η συνεχής βελτίωση, η έννοια των κύκλων ποιότητας.
- Βραβεία ποιότητας: δομή και κριτήρια βραβείων ποιότητας, τα βραβεία ως συστήματα αυτο-αξιολόγησης υγειονομικών οργανισμών, Ευρωπαϊκό Βραβείο Ποιότητας (European Quality Award), Αμερικάνικο Βραβείο Ποιότητας (Malcolm Baldrige Quality Award).
- Επισκόπηση των διεθνών οργανισμών για την διοίκηση της ποιότητας στην υγεία: National Institute of Clinical Excellence (NICE), Commission for Health Improvement (CHI), Institute for Healthcare Improvement (IHI), National Consortium for Healthcare Process Excellence (NCHPE), National Committee for Quality Assurance (NCQA), Joint Commission on Accreditation of Healthcare Organizations (JCAHO)

4. Σύνδεση της Διοίκησης Ποιότητας με τις Πολιτικές Υγείας

- Σύνδεση Συστημάτων Ποιότητας με τον Επιχειρησιακό Σχεδιασμό: Ενσωμάτωση συστημάτων Διοίκησης της Ποιότητας & Ασφάλειας στον Επιχειρησιακό Σχεδιασμό.
- Σύνδεση Συστημάτων Ποιότητας & πληροφορικής της υγείας: Παράλληλη ανάπτυξη πληροφοριακών συστημάτων & συστημάτων Διοίκησης της Ποιότητας.
- Σύνδεση Συστημάτων Ποιότητας με τις Προμήθειες: Διεργασία προμηθειών, σχέση προμηθευτών και νοσοκομείου, τεχνικές επιτροπές για τις προμήθειες στην υγεία.
- Μελέτες εφαρμογής και παρουσίαση εγχειριδίων διαχείρισης της ποιότητας, οι βασικές διεργασίες & διαδικασίες ποιότητας για τον χώρο του Νοσοκομείου.
- Παραδείγματα εφαρμογής των Εργαλείων (Διοικητικών & Ελέγχου) Ποιότητας.

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- ANGELOPOULOU P., KANGIS P. & BABIS G., (1998). *Private and public medicine: a comparison of quality perceptions, International Journal of Health Care Quality Assurance*, 11 (1), 14 -20.
- BOHIGAS L & HEATON C, (2000). *Methods for external evaluation of health care institutions, International Journal for Quality in Health Care*, 12(3), 231 – 238.
- CASEY J. (1993). *Into Battle with Total Quality Management, International Journal of Health Care Quality Assurance*, 6(2), 12-47.
- CRAGO, M., (2002). *Keeping Current - Medicare Service Pushes Certification to ISO 9001, QUALITY PROGRESS*, 35 (3).
- CRAGO, M. & ILLON, R. (2002). *Healthcare Process Management Quality and ISO 9000, Part I. Infusion Magazine, National Home Infusion Association (NHIA)*, 8(4).
- CRAGO, M. & MERRY, M., (2001). *The Past, Present and Future of Health Care Quality: Urgent Need for Innovative, External Review Processes to Protect Patients, The Physician Executive*, 27(5).
- CRAGO, M., BROWN, J. & MERRY, M., (2001). *From Compliance to Excellence: Patient Safety. Foundation for Healthy Communities, New Hampshire Hospital Association, Concord, New Hampshire.*
- ΓΟΥΝΑΡΗΣ, ΣΠ.Π., «Μάρκετινγκ Υπηρεσιών: Η αέναη εμπειρία της υπηρεσίας», Συνέδριο ΕΕΔΕ & ΕΙΜ, Αθήνα 2002.
- ΔΕΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ ΚΩΣΤΑΣ Ν., “Διοίκηση Ολικής Ποιότητας”, Αθήνα, 1997.
- HERZLINGER R., (2002). *Let's Put Consumers in Charge of Health Care, Harvard Business Review*, July 2002.
- IRVINE, D. & DONALDSON L., (1993). *Quality and standards in health care, Proceedings of the Royal Society of Edinburgh*, 1 (101B), 1- 30.
- JAMES, M, AND HUNT, K, (1996). *ACCREDITATION AT WHAT COST? JOURNAL OF MANAGEMENT IN MEDICINE*, 10 (4):49-56.
- ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ, ΔΟΛΓΕΡΑΣ Α (2001). *Τεκμηριωμένη Ιατρική : Η αναζήτηση της χρυσής τομής ανάμεσα στην αποτελεσματικότητα, την αποδοτικότητα και την ποιότητα στις Υπηρεσίες Υγείας, Νοσοκομειακά Χρονικά, Συμπλ. 2001, 63 : 63 – 74.*
- ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Γ, ΓΕΩΡΓΟΥΣΗ Ε, ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Χ. (2003). *Ποιότητα στην Φροντίδα Υγείας: Η οπτική των οικονομικών της Υγείας*, στο Γ Κυριόπουλος, Χ. Λιονής, Κ. Σουλιώτης, Γ. Τσάκος, Η Ποιότητα στις Υπηρεσίες Υγείας, ΕΚΔ. ΘΕΜΕΛΙΟ / Κοινωνία και Υγεία.
- LARI, A. (2002). *An integrated information system for quality management, BUSINESS PROCESS Management Journal*, 8(2), 169-182.
- MARSHALL, M, SHEKELLE, P, LEATHERMAN, S. (2000). *Public reporting of performance: Lessons from the USA. Journal of Health Services Research Policy*, 5:1-2.

- MAYNARD A., (2000). *Competition and Quality, rhetoric and reality*, *International Journal for Quality in Health Care*, 10(5), 379 – 384.
- MERCER K., (2001). *Examining the impact of health information networks on health system integration in Canada*, *Leadership in Health Services*, 14 (3): i – xxx.
- MOODY D., MOTWANI J. & KUMAR A., (1998). *Implementing quality initiatives in the human resources department of a hospital: a case study*, *Managing Service Quality*, 8(5), 320-326.
- MORGAN J. & EVERETT T., (1990). *Introducing Quality Management in the NHS*, *International Journal of Health Care Quality Assurance*, 3(5), 23-36.
- NASH B.D., (2003). *Education and debate, Doctors and managers: mind the gap*, *BMJ*; 326, 652-653.
- NWABUEZE U., (2001). *The Implementation of TQM for the NHS Manager*, *Total Quality Management*, 12(5), 657-675.
- OVRETVEIT, J., (1999). *Total Quality Management in European Healthcare*, *Japanese Society of Quality Control*, Tokyo, July 1999.
- PFEFFER N. & COOTE A., (1996). *Is Quality Good for You?*, *Institute for Public Policy Research*.
- ΠΟΛΥΖΟΣ Ν. & ΥΦΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Ι. (2000), *Η ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού στην Υγεία και η Στελέχωση των Υπηρεσιών του Εθνικού Συστήματος Υγείας*, *Αρχαία Ελληνικής Ιατρικής*, 17(6), 627 – 639.
- QVRETVEIT, J. (2000). *The economics of Quality – a practical approach*, *International Journal of Health Care Quality Assurance*, 13 (5): 200 – 207.
- RICHARDSON, W., (2001). *Crossing the Quality Chasm A New Health System for the 21st Century*. March.
- ROBERTS, I., (1993). *Quality Management in Health Care Environments*, *International Journal of Health Care Quality Assurance*; 6(2), 25- 35.
- SILA I. & EBRAHIMPOUR M., (2002). *An Investigation of the total quality management survey based research published between 1989 and 2000: A literature Review*, *International Journal of Quality and Reliability Management*, 19(7), 902-970.
- ΤΣΙΟΤΡΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ Δ., «Βελτίωση Ποιότητας», ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΥΓ. ΜΠΙΕΝΟΥ, Αθήνα, 1995.
- WENSING M. & ELWYN G., (2003). *Improving the quality of health care Methods for incorporating patients' views in health care*, *BMJ*, 326, 877 – 879.

**ΚΔ-Σ03: ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ****ΚΔ-Μ03.1: ΟΡΓΑΝΩΣΗ & ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ****I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ**

Το μάθημα στοχεύει στην εκπαίδευση στα αντικείμενα της διοίκησης, της οργάνωσης, της ανάπτυξης και της διαχείρισης των Νοσοκομειακών Υπηρεσιών, με έμφαση την αξιολόγηση της λειτουργικής αποδοτικότητας του Νοσοκομείου.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**1. Αρχές Νοσοκομειακής Διοίκησης**

- Προσεγγίσεις της μεταβολής που διαχρονικά έχουν επέλθει στη Διοίκηση των Νοσοκομείων στην Ελλάδα.

2. Ιστορική Εξέλιξη Διοίκησης Νοσοκομείων – Σύγχρονες Απόψεις

- Ανάλυση των μεταβολών των διοικητικών προτύπων και οι επιπτώσεις στην οργάνωση και λειτουργία των Νοσοκομείων του Εθνικού Συστήματος Υγείας

3. Οργανωτικά Πρότυπα Νοσοκομείων

- Ανάλυση των οργανωτικών προτύπων και των κατά καιρούς επιλογών για την οργάνωση των Νοσοκομείων

4. Νομικοί Περιορισμοί και Δυνατότητες

- Ανάλυση των νομικών περιορισμών στην Διοίκηση των Νοσοκομείων και των εκάστοτε δυνατοτήτων εισαγωγής νέων μεθόδων

5. Οργανωτικές Μεταβολές

- Ανάλυση των αιτιών και των αναγκών που διαχρονικά επέφεραν μεταβολές στο νομικό πλαίσιο της οργάνωσης και της διοίκησης των Νοσοκομείων

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ABEL-SMITH B. και συν, 1994, *Εκθεση της Ειδικής Επιτροπής Εμπειρογνομόνων για τις Ελληνικές Υπηρεσίες Υγείας*. Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας & κοινωνικών ασφαλίσεων, Αθήνα.

ΔΕΡΒΕΝΗΣ Χ., ΠΟΛΥΖΟΣ Ν., 1995, *Μελέτη Πρόταση για την Οργάνωση Διοίκηση του ΕΣΥ και την Ανάπτυξη του Ιατρικού Δυναμικού*, Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας, Αθήνα

Ασφαλίσεων, Κεντρικό Συμβούλιο Υγείας

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Μ., ΚΑΡΟΚΗΣ Α., ΠΟΛΥΖΟΣ Ν., ΡΟΥΠΙΑΣ Θ., ΣΙΣΣΟΥΡΑΣ Α., ΥΦΑΝΤΟΠΥΛΟΣ Γ., 1994, "Μελέτη για τον σχεδιασμό και την οργάνωση των Υπηρεσιών Υγείας : Ανάλυση και Δομή του Συστήματος", Υπουργείο Υγείας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Αθήνα.

ΚΑΡΥΩΤΗΣ Π., 1992, *Management υπηρεσιών Υγείας & βιοιατρικής Τεχνολογίας*, euroclinica, Αθήνα.

ΚΟΝΤΟΥΛΗ-ΓΕΙΤΟΝΑ Μ., 1992, *Σφαιρικός Προϋπολογισμός: Μια Μορφή Χρηματοδότησης των Νοσοκομείων. Η Περίπτωση του Ελληνικού ερυθρού Σταυρού*, Διδακτορική Διατριβή, Αθήνα.

ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Ι., Νιάκας Δ., 1993, "Η Πρόκληση του Ανταγωνισμού στον Υγειονομικό Τομέα" Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών Υγείας, Αθήνα

ΛΑΝΑΡΑΣ Β.Α., 1994, *διοίκηση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών*, Αθήνα

ΔΙΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Λ., 1990, *Το Προϊόν του Νοσοκομείου: Θεωρητικά και Πρακτικά Προβλήματα μέτρησης, Επιθεώρηση Υγείας*, !(7): 59-64

ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝ, 1999 *Διοίκηση Logistics ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ*

Ξενόγλωσση

GINTZBERG E., 1997, *Tomorrow's Hospital: a look to the 21st century*, Yale UNIVERSITY PRESS, N. Haven & London

HADLEY J. AND ZUCKERMAN S., 1991, *Determinants of Hospital costs : outputs, inputs, and regulation in the 1980s*, The Urban INSTITUTE PRESS, USA

NEUBAUER G., SIEBEN G., ED. (1991): *Alternative Entgeltverfahren in der Krankenhaus-versorgung*, Beiträge zur Gesundheitsökonomie, Band 24, Gerlingen

BALLON H RONALD 1992, *Business Logistics*, Prentice Hall

WELSCH-HILTON-CORDON, 1998, *Budgeting*, Prentice Hall 1998

JAE K SHIM-JOEL G SIEBEL, 1994, *Budgeting Basics .Guide for non financial Management*, Prentice Hall

WOLPER F LOWRENCE, 2001 *Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας*, Τόμος Β, Το Νοσοκομείο στο πλαίσιο ενός Συστήματος Οργανωμένης Παροχής Φροντίδας, Mediforce

**ΚΔ-Μ03.2: ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΟΜΗΘΕΙΩΝ
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ****I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ**

Αποτελεί κοινή αποδοχή ότι ο τρόπος οργάνωσης και χρηματοδότησης του νοσοκομείου επιδρά άμεσα στη συνολική του δραστηριότητα και στη δυνατότητα παρέμβασης για τον έλεγχο της απόδοσης. Η αύξηση των δαπανών υγείας σε συνδυασμό με την αναγκαιότητα ελέγχου της αποδοτικής χρήσης των πόρων δημιούργησε την ανάγκη για άντληση οργανωμένων οικονομικών πληροφοριών με άμεσο στόχο τη βελτίωση της οικονομικής διοίκησης (financial management) σε όλα τα επίπεδα.

Το μάθημα στοχεύει :α) στην εξειδίκευση στη κατάρτιση, εκτέλεση, διαχείριση και έλεγχο νοσοκομειακών προϋπολογισμών βασισμένων στην ορθή κατάτμηση ανά τμήμα και δραστηριότητα β) στη διαχείριση των προμηθειών των Νοσοκομείων όπως (φάρμακα αναλώσιμα υλικά, τεχνολογικός εξοπλισμός πάγια κ.α.) που μπορεί να γίνει μέσω λογιστικών συστημάτων και εφαρμογής της σύγχρονης τεχνολογίας τόσο σε hardware όσο και σε software.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**1^η ενότητα**

1. Το νοσοκομείο ως οικονομική μονάδα- "επιχείρηση" τρόποι, και μέθοδοι χρηματοδότησης, οικονομικοί δείκτες, σύνταξη- ανάπτυξη-πραγμάτωση έλεγχος προϋπολογισμού κλπ
2. Ο προϋπολογισμός ως εργαλείο του σχεδιασμού
3. Πρότυπα προϋπολογισμών
4. Σφαιρικός προϋπολογισμός
5. Προϋπολογισμός νοσοκομείου
6. Προϋπολογισμός-απολογισμός
7. Προϋποθέσεις εισαγωγής του κατά τμήμα προϋπολογισμού στο Ελληνικό Δημόσιο Νοσοκομείο

2^η ενότητα

1. Σχεδιασμός προμηθειών του νοσοκομείου και του Πε.ΣΥ
2. Ενιαίο πρόγραμμα προμηθειών
3. Προμήθειες εκτός ΕΠΠ
4. Έκτακτες προμήθειες-μικροπρομήθειες
5. Συστήματα διαχείρισης προμηθειών
6. Κρίσιμα θέματα (λειτουργικά και νομιμότητας) στην διαδικασία διαχείρισης προμηθειών

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**Ελληνόγλωσση**

ΚΟΝΤΟΥΛΗ-ΓΕΙΤΟΝΑ Μ., 1992, Σφαιρικός Προϋπολογισμός: Μια Μορφή. Χρηματοδότησης των Νοσοκομείων. Η Περίπτωση του Ελληνικού ερυθρού Σταυρού, Διδακτορική Διατριβή, Αθήνα.

ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Ι., ΝΙΑΚΑΣ Δ., 1993, "Η Πρόκληση του Ανταγωνισμού στον Υγειονομικό Τομέα "Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών Υγείας, Αθήνα

ΛΑΝΑΡΑΣ Β.Α. , 1994, διοίκηση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών , Αθήνα

ΛΙΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Λ., 1990, Το Προϊόν του Νοσοκομείου : Θεωρητικά και Πρακτικά Προβλήματα μέτρησης , Επιθεώρηση Υγείας , !(7): 59-64

ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝ, 1999 Διοίκηση Logistics ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΚΔΟΤΙΚΗ

Ξενόγλωσση

HADLEYJ.AND ZUCKERMAN S., 1991, *Determinants of Hospital costs : outputs, inputs, and regulation in the 1980s*, The Urban INSTITUTE PRESS, USA

NEUBAUER G., SIEBEN G.,ED.(1991): *Alternative Entgeltverfahren in der Krankenhaus-versorgung, Beiträge zur Gesundheitsökonomie, Band 24*, Gerlingen

BALLON H RONALD 1992,*Business Logistics* ,Prentice Hall

WELSCH-HILTON-Cordon ,1998 *Budgeting* ,Prentice Hall 1998

JAE K SHIM-JOEL G SIEBEL ,1994 *Budgeting Basics .Guide for non finansial Management* , Prentice Hall

WOLPER F LOWRENCE ,2001 *Διοίκηση Υπηρεσιών Υγείας* ,Τόμος Β , Το Νοσοκομείο στο πλαίσιο ενός Συστήματος Οργανωμένης Παροχής Φροντίδας ,Mediforce

HADLEYJ.AND ZUCKERMAN S., 1991, *Determinants of Hospital costs : outputs, inputs, and regulation in the 1980s*, The Urban INSTITUTE PRESS, USA

HILTON R *Management Accounting* third edition , MC Graw Hill 1997

ΚΔ-Μ03.3: ΛΟΓΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ & ΚΟΣΤΟΛΟΓΗΣΗ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ**I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ**

Σκοπός του μαθήματος είναι να αναλύσει τις διαδικασίες της παρακολούθησης: α) των λογιστικών πληροφοριών με την εφαρμογή του διπλογραφικού λογιστικού συστήματος στα δημόσια νοσοκομεία σε ξεχωριστά κυκλώματα της Γενικής Λογιστικής, του Δημόσιου Λογιστικού (Προϋπολογισμός) και της Αναλυτικής Λογιστικής και β) των πληροφοριών σχετικά με το κόστος των δημόσιων νοσοκομείων.

Όπως είναι γνωστό το κόστος αποτελεί μια σημαντική πληροφορία για τη διοίκηση. Η δημιουργία της πληροφορίας του κόστους προκύπτει μέσω της συλλογής, κατάταξης και του προσδιορισμού των στοιχείων του. Η πληροφορία για το κόστος μπορεί να αφορά το κόστος ανά κλινική, το κόστος ανά ασθενή, το κόστος της παρεχόμενης υπηρεσίας και το πόσο αποδοτικό είναι το σύστημα των δημόσιων νοσοκομείων. Ξεχωριστές πληροφορίες αποτελούν η πληροφορία για το κόστος ανά Κέντρο Κόστους (Παρεχόμενης υπηρεσίας, Διοικητικών υπηρεσιών, κ.α.)

Επίσης το μάθημα στοχεύει στην εκπαίδευση των σπουδαστών στο νέο λογιστικό σύστημα σύμφωνα με το διπλογραφικό σύστημα και τις μεθόδους κοστολόγησης των παρεχομένων υπηρεσιών, στο πλαίσιο των κέντρων κόστους και του σφαιρικού προϋπολογισμού. Απαραίτητο στοιχείο θεωρείται η ανάλυση των βοηθητικών και απαραίτητων εργαλείων για τον προσδιορισμό των πληροφοριών που απαιτούνται για την παρακολούθηση της αναλυτικής λογιστικής και κοστολόγησης με έμφαση την ολοκληρωμένη μηχανοργάνωση των Υπηρεσιών ενός Νοσοκομείου.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**1^η ενότητα: Λογιστικό Σύστημα**

1. Αρχές του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου (για τα δημόσια νοσοκομεία)
2. Λογιστικά Κυκλώματα
3. Γενική Λογιστική,
4. Δημόσιο Λογιστικό,
5. Αναλυτική Λογιστική
6. Λογιστικές Καταστάσεις
7. Σχέσεις των λογιστικών συστημάτων και λογιστικές πληροφορίες για κάθε λογιστικό κύκλωμα

2^η ενότητα: Κοστολόγηση Δημοσίων Νοσοκομείων

1. Έννοιες: Κόστος, Έξοδο, Κοστολόγηση
2. Ανάλυση των Κέντρων Κόστους
3. Τεχνικές κοστολόγησης
4. Κοστολόγηση των Κέντρων Κόστους

5. Παρακολούθηση του κόστους μέσω της Αναλυτικής λογιστικής (ομάδα 9)
6. Κοστολόγηση πράξεων-δράσεων, ιατρικών πράξεων, προγραμμάτων, κ.α.
7. Δείκτες μέτρηση του κόστους
8. Κοινωνικό Κόστος

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΕΝΙΕΡΗΣ Γ. ΚΟΕΝ Σ, ΚΩΛΕΤΣΗ Μ, 2002 *Λογιστική Κόστους*, Αθήνα 2003 Best Book Hunters

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Μ., ΚΑΡΟΚΗΣ Α., ΠΟΛΥΖΟΣ Ν., ΡΟΥΠΙΑΣ Θ., ΣΙΣΣΟΥΡΑΣ Α., ΥΦΑΝΤΟΠΥΛΟΣ Γ., 1994, "Μελέτη για τον σχεδιασμό και την οργάνωση των Υπηρεσιών Υγείας : Ανάλυση και Δομή του Συστήματος ", Υπουργείο Υγείας , Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Αθήνα .

ΚΑΡΥΩΤΗΣ Π., 1992, *Management υπηρεσιών Υγείας & βιοιατρικής Τεχνολογίας*, euroclinica, Αθήνα.

ΚΟΝΤΟΥΛΗ-ΓΕΙΤΟΝΑ Μ., 1992, *Σφαιρικός Προϋπολογισμός: Μια Μορφή Χρηματοδότησης των Νοσοκομείων. Η Περίπτωση του Ελληνικού ερυθρού Σταυρού*, Διδακτορική Διατριβή, Αθήνα.

ΚΥΡΙΟΠΟΥΛΟΣ Ι., ΝΙΑΚΑΣ Δ., 1993, "Η Πρόκληση του Ανταγωνισμού στον Υγειονομικό Τομέα "Κέντρο Κοινωνικών Επιστημών Υγείας, Αθήνα

ΛΑΝΑΡΑΣ Β.Α. , 1994, *διοίκηση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών* , Αθήνα

ΛΙΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Λ., 1990, *Το Προϊόν του Νοσοκομείου : Θεωρητικά και Πρακτικά Προβλήματα μέτρησης , Επιθεώρηση Υγείας , !(7): 59-64*

ΚΥΡΙΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝ, 1999 *Διοίκηση Logistics* Σύγχρονη εκδοτική

Hadley J. and Zuckerman S., 1991, *Determinants of Hospital costs : outputs, inputs, and regulation in the 1980s*, THE URBAN INSTITUTE PRESS, USA

Hilton R *Management Accounting* third edition , MC Graw Hill 1997

ΚΔ-Σ04: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ**ΚΔ-ΕΠ04.1: ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΡΓΟΥ & ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ Ms PROJECT**

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Σκοπός του μαθήματος είναι να δοθεί στα νεοεισερχόμενα στελέχη του Δημοσίου, τους σπουδαστές της Σχολής Δημόσιας Διοίκησης, το επιστημονικό θεωρητικό πλαίσιο, τα εργαλεία και οι τεχνικές των σύγχρονων μεθόδων διοίκησης έργου ώστε να μπορούν να χειρισθούν αποτελεσματικά ένα έργο.

Στόχοι του μαθήματος είναι με την ολοκλήρωση του θεωρητικού και πρακτικού μέρους οι σπουδαστές:

- να γνωρίζουν τις βασικές αρχές της Διοίκησης Έργου,
- να μπορούν να σχεδιάζουν και να προγραμματίζουν τις επιμέρους δραστηριότητες,
- να επιμερίζουν, να αναθέτουν και να ορίζουν χρονικά τα επιμέρους τμήματα
- να παρακολουθούν, να ελέγχουν και να διορθώνουν την πορεία υλοποίησης
- να εκπονούν αναφορές σχετικά με την εξέλιξη του έργου
- να γνωρίζουν τις δυνατότητες και τους περιορισμούς και να χειρίζονται επαρκώς το ανάλογο εργαλείο πληροφοριακής τεχνολογίας Microsoft Project.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Εφαρμόζεται η εναλλαγή θεωρητικών εισηγήσεων με παραδείγματα και πρακτικές ασκήσεις. Από τις 32 συνολικά ώρες διδασκαλίας, οι 16 θα αναλωθούν για ανάπτυξη εφαρμογής (case study) με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή. Η περίπτωση που θα μελετηθεί θα επιλεγεί από το χώρο επαγγελματικής κατεύθυνσης του ακροατηρίου (κοινωνικής πολιτικής ή / και υπηρεσιών υγείας αντίστοιχα).

Στόχος της μεθόδου είναι η προσωπική συμβολή των σπουδαστών με αναφορές και παραδείγματα από την εμπειρία τους καθώς και η εξοικείωσή τους με έργα παρεμφερή με αυτά που θα συναντήσουν μετά την αποφοίτησή τους και την υπηρεσιακή τους τοποθέτηση.

1^η Ενότητα

1. Βασικές έννοιες
2. Κύκλος ζωής έργου
3. Οργανωτική υποδομή (μορφές οργάνωσης)
4. Ομάδα Έργου
5. Δομική ανάλυση έργου

2^η Ενότητα

1. Παρουσίαση του εργαλείου MS Project
2. Παρουσίαση της περίπτωσης (case study)

3^η Ενότητα

1. Δίκτυα έργων
2. Χρονικός προγραμματισμός – Τεχνική PERT
3. Προγραμματισμός χρήσης πόρων
4. Κατάρτιση προϋπολογισμού

4^η Ενότητα

1. Χρήση του εργαλείου στον προγραμματισμό και την ανάθεση πόρων

5^η Ενότητα

1. Σχέση κόστους - χρόνου - Τεχνική CPM
2. Μελέτη χρηματοροών
3. Παρακολούθηση – έλεγχος πόρων

6^η Ενότητα

1. Χρήση του εργαλείου για την παρακολούθηση του έργου και την δημιουργία αναφορών και τεκμηρίωσης

7^η Ενότητα

1. Θέματα ποιότητας
2. Μέθοδος πιστοποιημένης αξίας
3. Θέματα διαχείρισης κινδύνου

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

A. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ, «Διοίκηση – Διαχείριση Έργου», Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, 1999

HAROLD KERZNER, «Project Management: A Systems Approach to Planning, Scheduling, and Controlling», Publisher: Wiley John & Sons, 1999

J. R. MEREDITH AND S.J. MANTEL JR., «Project Management: A Managerial Approach 4/e», Publisher: Wiley John & Sons,

Project Management Institute (P.M.I.), «Project Management Body of Knowledge PMBOK,», Edition 2000

ROBERT BUTTRICK, «The Interactive Project Workout», Prentice Hall, 2000

LEWIS, JAMES P..«Project Planning, Scheduling & Control», 3rd edition McGraw-Hill, 2000

PRESTON G. SMITH, GUY M. MERRITT, «*Proactive Risk Management*», PRODUCTIVITY PRESS, 2002

DAVID VOSE, «*Risk Analysis: A Quantitative Guide*», Wiley John & Sons, 2000

KARL A. SMITH, «Project Management & Teamwork», McGraw-Hill, 2000

DEBORAH S. KEZSBOM & KATHRINE A. EDWARD, «*The New Dynamic Project Management*», Wiley John & Sons, 2001

GWEN LOWERY & TERESA STOVER, «*Managing Projects with Microsoft Project 2000*», Wiley John & Sons, 2001

RORY BURKE, «*Διαχείριση Έργου, Τεχνικές Σχεδιασμού και Ελέγχου*», ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΚΡΙΤΙΚΗ», 2002

Catapult, «*Microsoft Project '98*», Step by Step, 1997

<http://www.pmi.org>.

<http://www.projectmanagement.com/home>.

<http://www.4pm.com>.

<http://www.orsoc.org.uk>.

ΚΔ-ΕΠ04.2: ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Εξοικείωση με τις εφαρμογές της Πληροφορικής στις Υπηρεσίες Υγείας καθώς και την διοίκηση Πληροφοριακών υποδομών στις Μονάδες Υγείας.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ**1. Εισαγωγικές παρατηρήσεις**

- Η Μονάδα Υγείας στη Κοινωνία της Πληροφορίας.
- Ηλεκτρονική Διοίκηση και επικοινωνία στις Μονάδες Υγείας.

2. Ολοκληρωμένα Πληροφοριακά Συστήματα Νοσοκομείων -ΟΠΣΝ

- Υποσυστήματα, Εφαρμογές, Λειτουργίες σε ένα ΠΣΝ,
- Αρχιτεκτονικές ΟΠΣΝ, Λειτουργικές και τεχνολογικές απαιτήσεις,
- Μεθοδολογία προσδιορισμού δικαιωμάτων πρόσβασης σε ένα ΟΠΣΝ,
- ΟΠΣΝ στην ελληνική αγορά,
- Θέματα παρακολούθησης της λειτουργίας ενός ΟΠΣΝ.

3. Κωδικοποιήσεις και Ιατρικά Πληροφοριακά Συστήματα.

- Το Ζήτημα της Διασυνδεσιμότητας στις Πληροφοριακές Υποδομές των Μονάδων Υγείας.
- Ιατρικός Φάκελος / Επίπεδα αυτοματοποίησης.
- Συστήματα Εμπειρογνώμονες και Συστήματα Λήψης Απόφασης για διάγνωση, θεραπεία και νοσηλευτική πρακτική.

4. Ιατρικές εικόνες και Βιοϊατρική τεχνολογία.

- Τύποι Ιατρικών εικόνων, Χαρακτηριστικά Ιατρικών εικόνων,
- Επεξεργασία βιοσημάτων και βιολογικών εικόνων,
- Συστήματα Ψηφιακής Αρχαιοθέτησης και Διαχείρισης Ιατρικών Εικόνων,
- Βιοϊατρική Τεχνολογία και Πληροφοριακά Συστήματα.

5. Υπηρεσίες Τηλεματικής στις Μονάδες Υγείας.

- Τηλεκπαίδευση,
- Βασικές Εφαρμογές της Τηλεϊατρικής (Τηλεδιάγνωση, Τηλεσυμβουλευτική, Τηλεχειρουργική),
- Εφαρμογές Τηλεϊατρικής υποστήριξης στην Πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας.

6. Ηλεκτρονική Υγείας (e-Health)

- Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες Υγείας.
- Κρίσιμα θέματα στην πορεία προς την Ηλεκτρονική Υγεία.

7. Θέματα Ασφάλειας Π.Σ και δεδομένων

- Ασφάλεια Πληροφοριακών συστημάτων υγείας και ασφάλεια προσωπικών δεδομένων από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- I. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ, *Πληροφοριακά Συστήματα Υγείας* ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, 2002
- I. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ, Α. ΚΑΣΤΑΝΙΑ, Χ. ΠΕΡΡΑΚΟΥ *Στατιστική Επεξεργασία Δεδομένων στην Υγεία*, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, 2003
- I. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ *Διοίκηση Πληροφοριακών Υποδομών στις Μονάδες Υγείας*, (επιμ.), Συλλογικό Βιβλίο (υπό έκδοση)
- E.J. GOMEZ- FRANCISCO DEL POZO - J.J. VAQUERO - M *Telemedicine & Hospital Information Systems*. Teresa Arredondo, University of Athens, 1996
- Πληροφορική Υγείας*, ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΝΤΑΣ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ, 1989.
- Management Υπηρεσιών Υγείας & Βιοϊατρική Τεχνολογία*, Π. ΚΑΡΙΩΤΗΣ, Euroclinica, 1992.
- Το Ελληνικό Πρόγραμμα Τηλεϊατρικής*, ΣΩΤΗΡΙΟΥ Δ., 1ο Διεθνές Συμπόσιο, Αθήνα, 1994.
- Digital image management networks : Current Status*, TEMPLETON A., Radiology, 169, 193-201, 1988
- Computer-based medical records : The center-piece of TMR*, Stead W. - HAMMOND W., M.D. Computing, 5(5), 48-59, 1988.
- Computer Programs to Support Clinical Decision Making*, Shortliffe E., Journal of the American Medical Assosiation, 258(1), 61-64, 1987
- Data representation for subsequent image interpretation*, CAWLEY M., Medical Informatics, 16(2), 125-136, 1991.
- Ανάπτυξη Λογισμικού για την εύρεση ομάδων υπερτασικών ατόμων με διαφορετικά χαρακτηριστικά*, ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ Ι., Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 1992.
- Information Systems Management in Practice*, R. H. SPRAGUE, JR. - B. C. MCNURLIN, Prentice Hall International, 1993.
- Introduction to Knowledge Base Systems*, R.A. Frost, Collins Books, 1986.
- The Greek Telemedicine Programme*, First International Conference on Medical Aspects of Telemedicine, D. Sotiriou, Tromso, 1993
- Evaluating Greek Telemedicine Services*, M.H. WILLIAMS et al., MIE' 94 Conference, Lisbon, 1994
- M. ΤΣΑΓΚΑΡΗΣ, Π. ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΑΖΗ, Α. ΤΣΑΡΟΥΧΗ, Δ. ΤΣΑΝΤΟΥΛΑΣ *Ηπατολογικό Τηλεϊατρείο : Οργάνωση, Λειτουργία, Στόχοι*, Δ' Πανελλήνιο Ηπατολογικό Συνέδριο, Θεσσαλονίκη, 1995.
- Guide to Medical Informatics*, COIERA E, 1999

RUSS J. C., *The Image Processing Handbook*, CRC PRESS, 1994

Handbook of Medical Informatics, VAN BEMMEL, J.H. AND MUSEN M.A.,
BOHN STAFLEU Van Loghum, 1997

Λήψη αποφάσεων με το SPSS, Ι. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ – Α. ΚΑΣΤΑΝΙΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, 1994

Εφαρμογές Η/Υ στην Υγεία και Πρόνοια, Ι. ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ – Α. ΚΑΣΤΑΝΙΑ,
Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2000

ΚΑ-ΜΠ04.3: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Στο μάθημα γίνεται μια εισαγωγή στη Στατιστική Λήψη Απόφασης. Συγκεκριμένα, περιγράφεται η μεθοδολογία λήψης αποφάσεων δίνοντας έμφαση στην διαδικασία συλλογής, ελέγχου και μετασχηματισμού των δεδομένων αφενός και αφετέρου στην ερμηνεία των Στατιστικών αποτελεσμάτων που προκύπτουν με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**1η ενότητα: Εισαγωγή στη Στατιστική Λήψη Αποφάσεων**

- Εισαγωγή στη Λήψη Αποφάσεων. Εφαρμογή Μεθοδολογιών Στατιστικής Λήψης αποφάσεων στη Δημόσια Διοίκηση.

2η ενότητα: Εισαγωγή στο Στατιστικό πακέτο SPSS**3^η & 4^η ενότητα: Στατιστική Παρουσίαση Δεδομένων**

- Παρουσίαση δεδομένων και Στατιστικοί έλεγχοι Δεδομένων: Πίνακες Συχνότητας, Διαγράμματα Ελέγχου κ.λπ.
- Στατιστικά Μέτρα
- Διαγράμματα
- Πίνακες Παρουσίασης
- Αναφορές

5^η & 6^η ενότητα: Στατιστική συμπερασματολογία με χρήση του SPSS

- Έλεγχος κανονικότητας
- Εκτίμηση μέσου
- Εκτίμηση διαστήματος εμπιστοσύνης για το μέσο
- Έλεγχος μέσης τιμής
- Έλεγχος ανεξαρτησίας δύο μεταβλητών
- Έλεγχος συμφωνίας ή ασυμφωνίας δύο μεταβλητών
- Έλεγχος δύο μέσων τιμών: Παραμετρικές και μη παραμετρικές διαδικασίες
- One Way Analysis of Variance Ανάλυση Διασποράς
- Πίνακας Συσχέτισης δύο μεταβλητών. Συντελεστές συσχέτισης. Γραμμική παλινδρόμηση.

7^η ενότητα: Μελέτη Περίπτωσης

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

Στατιστική Επεξεργασία Δεδομένων στην Υγεία, Ι.ΑΠΟΣΤΟΛΑΚΗΣ, Α.ΚΑΣΤΑΝΙΑ, Χ.ΠΕΡΡΑΚΟΥ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ, 2003

Εισαγωγή στη Στατιστική θεωρία και Ασκήσεις, ΚΟΛΥΒΑ, ΜΑΧΑΙΡΑ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΗ, 1999

Design and Analysis of Experiments, D. C. Montgomery, ΕΚΔΟΣΕΙΣ JOHN WILEY & SONS, 1995

Statistics for Research Dowdy, Shirley, 1993

Ανάλυση Δεδομένων με τη Βοήθεια Στατιστικών πακέτων, ΧΑΤΖΗΠΑΝΤΕΛΗΣ, ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΗ, 1998

Simple Guide to SPSS Win 8.0 & 9.0, KIRKPATRICK, 2000

Doing Data Analysis with SPSS 10.0, Carver, 2000

ΚΔ-Ε04.3.1: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ**I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ**

Το εργαστήριο έχει ως βασικό στόχο να εξοικειώσει τους σπουδαστές/στρίες με τα εργαλεία που πρέπει να χρησιμοποιήσουν ώστε να δομήσουν σωστά τις ομαδικές και τελικές εργασίες τους. Αποσκοπεί στην παροχή ενός συνόλου θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων συνεισφέροντας στην καλύτερη ενσωμάτωση των εργαλείων αυτών (κριτήρια επιλογής θέματος, καθορισμός της μεθόδου συλλογής δεδομένων, συλλογή δεδομένων, ανάλυση αποτελεσμάτων).

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

1. Κριτήρια επιλογής ενός θέματος
2. Καθορισμός του θέματος/ Διαμόρφωση υποθέσεων εργασίας
3. Καθορισμός της μεθόδου συλλογής δεδομένων
  - Η συνέντευξη
  - Τύποι interview
  - Κριτήρια επιλογής του καταλληλότερου τύπου συνέντευξης
4. Η συλλογή δεδομένων μέσω αναζήτησης του consensus
  - Καθορισμός του πληθυσμού προς έρευνα: Δείκτες καθορισμού του
  - πληθυσμού προς έρευνα στην απασχόληση
  - Συλλογή δεδομένων
  - Βασικές μέθοδοι δειγματοληψίας
  - Ανάλυση αποτελεσμάτων
  - Παρουσίαση αποτελεσμάτων – χρήση στατιστικών τεχνικών
  - Βασικές τεχνικές ανάλυσης αποτελεσμάτων στον κοινωνικό τομέα
  - Δημοσίευση report

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

- BABBIE E. A., (1973) *Survey Research Methods*, Wadsworth, California,
- Brissier Gildas et Dussaix Anne Marie (1999) *Enquêtes et sondages*, Editions Dunod,
- AURAY J-P., DURU G., (1993) *multidimensional data analysis*, Lacassagne publishers
- GOURIEROUX CHRISTIAN, (1999) *Théorie des sondages*, Editions Economica,
- GRAVEL ROBERT, (1983) *Guide Méthodologique de la recherche*, Presse de l'Université de Quebec,

GRAWITZ MADELINE, (1975) *Pinto Roger, Méthodes en sciences sociales*, Paris Dalloz,

SUDMAN S., BRADBURN N ET SCHWARTZ, (1996) *Thinking about answers, the application of cognitive processes to survey methodology*, San Francisco Josey – Bass publishers

ΚΔ-ΕΠ04.4: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ ΜΕ ΧΡΗΣΗ Η/Υ & ΠΟΛΥΜΕΣΑ

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Το μάθημα σκοπό έχει την εξοικείωση των σπουδαστών με τις ηλεκτρονικές παρουσιάσεις οι οποίες ενσωματώνουν και στοιχεία πολυμέσων.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**1. Εισαγωγή στις Παρουσιάσεις**

- Εισαγωγή στις ηλεκτρονικές παρουσιάσεις, Παρουσίαση του περιβάλλοντος του PowerPoint, Δημιουργία μιας νέας παρουσίασης.
- Διαχείριση διαφανειών (αντιγραφή, αποκοπή, επικόλληση, ταξινόμηση)

2. Δημιουργία Παρουσιάσεων

- Δουλεύοντας με διαφορετικές μορφές – Πρότυπα
- Δημιουργία μιας νέας παρουσίασης με τον οδηγό αυτομάτου περιεχομένου
- Δημιουργία νέας παρουσίασης με βάση μια πρότυπη παρουσίαση
- Δημιουργία μιας νέας παρουσίασης με βάση την κενή παρουσίαση
- Φόντο, Συνδυασμός χρωμάτων διαφάνειας

3. Εισαγωγή και διαχείριση αντικειμένων

- Διαμόρφωση της παρουσίασης (Αντικείμενα κειμένου, clip Art, πινάκων word, Microsoft Graph, Οργανογράμματα, WordArt)

4. Εισαγωγή ειδικών χαρακτηριστικών

- Υπόδειγμα Διαφανειών, Εισαγωγή συνδέσμων, Ειδικών εφέ

5. Προβολή παρουσιάσεων

- Επιλογές και έλεγχος παρουσίασης
- Εφέ εναλλαγής, ρυθμίσεις χρονισμού και κίνησης
- Δημιουργία υλικού για το ακροατήριο
- Δημιουργία παρουσιάσεων για το Internet

6. Πολυμέσα

- Δομικά χαρακτηριστικά των εφαρμογών πολυμέσων
- Εισαγωγή ήχων και προσθήκη φωνής
- Εισαγωγή βίντεο κλιπς
- Αυτοματοποίηση πολυμέσων σε παρουσιάσεις
- Εργαλεία επιμέλειας μέσων
- Συμπύεση
- Επίδειξη εισαγωγής – χρήσης εικόνων, ήχων μέσα σε ένα φύλλο slide

7. Μελέτη Περίπτωσης

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

Powerpoint 2003 Bible, FAITHE WEMPEN, Wiley 2003.

How to do everything .with Microsoft Office Powerpoint 2003, ELLEN FINKELSTEIN, MC GRAW HILL Osborne 2003.

Mastering Powerpoint 2000, K. MURRAY, SYBEX, 2000

ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Η ειδική φάση σπουδών περιλαμβάνει τόσο θεωρητική όσο και εφαρμοσμένη εκπαίδευση η οποία έχει στόχο την καλλιέργεια και ενίσχυση των γλωσσικών γνώσεων και δεξιοτήτων των μελλοντικών στελεχών της Κοινωνικής Διοίκησης ώστε να αντεπεξέρχονται με αποτελεσματικότητα και δυναμισμό στα εργασιακά τους καθήκοντα. Σκοπός του μαθήματος είναι η κάλυψη ειδικών γλωσσικών δεξιοτήτων επαγγελματικού τύπου σε θέματα που άπτονται των γνωστικών αντικειμένων του Τμήματος.

Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση του πνεύματος της άμιλλας και της συνεργασίας λόγω της αυξημένης πολυπλοκότητας των θεμάτων που καλούνται να διαχειριστούν μέσω ομαδικών δραστηριοτήτων, όπως είναι οι τεχνικές διαπραγματεύσεων, η επίλυση συγκρούσεων και θέματα που άπτονται του επαγγελματικού πεδίου των στελεχών της Κοινωνικής Διοίκησης. Οι επικοινωνιακές αλλά και κοινωνικές δεξιότητες είναι βασικά στοιχεία για την επαφή τους με το κοινό, κάτι που καθιερώνει τις γλωσσικές δεξιότητες ως απαραίτητο εργαλείο για τη διεκπεραίωσή τους. Οι Διοίκηση των Υπηρεσιών Υγείας απαιτεί διαφορετικά γλωσσικά πλαίσια στα οποία πρέπει να κινείται το στέλεχος και τα οποία απαιτούν γλωσσική εγρήγορση, και ευελιξία ώστε να είναι αποτελεσματικά ως προς την πολιτική υγείας της Ελλάδας, με βασικό στόχο την ικανοποίηση των αναγκών των πολιτών.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η Διοίκηση των Υπηρεσιών υγείας και των Οργανισμών Κοινωνικής Πολιτικής είναι κάποιιοι από τους άξονες τα θέματα των οποίων χρησιμοποιούν οι διδάσκοντες στη ξένη γλώσσα και στοχεύουν σε ένα διττό ρόλο:

1. στην καλλιέργεια δεξιοτήτων γραπτής επικοινωνίας:

- με μεταφραστική άσκηση (ευθεία και αντίστροφη) κειμένων από πρωτότυπες πηγές.
- με την ανάπτυξη γλωσσικών δεξιοτήτων προφορικής και γραπτής επικοινωνίας επαγγελματικού τύπου όπως σύνταξη αίτησης, ανακοίνωσης, περίληψης, αναφοράς, πρακτικών, ενημερωτικών δελτίων.
- με την εξοικείωση του σπουδαστή με βασικές έννοιες και όρους του χώρου της Υγείας, της Κοινωνικής Πρόνοιας και των Νοσοκομειακών Μονάδων.

2. στην καλλιέργεια δεξιοτήτων προφορικής επικοινωνίας:

- με διαδραστικές ασκήσεις μέσα σε μικρές ή μεγαλύτερες ομάδες με στόχο την ανάπτυξη της έκφρασης.
- με προσομοίωση συνεντεύξεων με στόχο τη μορφοποίηση κοινωνικών δεξιοτήτων.

- με ασκήσεις προσομοίωσης στις τεχνικές διαπραγματεύσεων με στόχο την ανάπτυξη επικοινωνιακών δεξιοτήτων.
- με παρουσιάσεις ειδικών θεμάτων με στόχο τη διαχείριση της πληροφορίας.
- με δημόσιες σχέσεις και πρακτικά παραδείγματα συνεντεύξεων και παρουσιάσεων.

Αναλυτικότερα, τα θεματικά πεδία από τα οποία καλλιεργείται τόσο ο γραπτός όσο και ο προφορικός λόγος αντλούνται από την παρακάτω θεματολογία:

1. Ορολογία Διοικητικών Θεσμών.
2. Οργάνωση Νοσοκομειακών μονάδων.
3. Οικονομική Ορολογία.
4. Αρχές Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας.
5. Συμπλήρωση Τεχνικών Δελτίων.
6. Διαχείριση Κοινοτικών Προγραμμάτων.
7. Κοινωνική Πολιτική και Ευρωπαϊκή Ένωση.
8. Δικαιώματα Ασθενών.
9. Οι Δημόσιες Σχέσεις ως Μέσο Επικοινωνίας.
10. Νοσοκομειακή και Ιατρική Ορολογία.
11. Κοινοτικά προγράμματα και Κοινοτικές Οδηγίες.
12. Τεχνικές Διαπραγματεύσεων.
13. Επαφές με το Κοινό.

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

Αξιοποιείται η ξενόγλωσση βιβλιογραφία που χρησιμοποιείται για το σύνολο των μαθημάτων του Τμήματος. Η βασική ορολογία για κάθε θεματικό πεδίο αποδελτιώνεται από τον Τύπο και τις Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Επίσημες Εκδόσεις και χρησιμοποιείται ως αυθεντικό υλικό προς επεξεργασία. Ταυτόχρονα, χρησιμοποιούνται τα ηλεκτρονικά αρχεία Υπουργείων τα οποία έχουν άμεση σχέση με την Υγεία και την Κοινωνική Πρόνοια.

Μια ενδεικτική βιβλιογραφία για την ειδική φάση σπουδών είναι η ακόλουθη:

ΑΓΓΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Test your Professional English: Medical by ALISON POHL, PENGUIN, LONGMAN.

English in Medicine, by Eric h. Glendinning and Beverly A.S. Holmstrom, Cambridge University Press.

English for International Banking and Finance by Jim Corbett, Cambridge University Press, Second Edition.

Translation by A. Duff, Oxford Approaches to translation by P. Newmark, Phoenix.

Test your Professional English: Management by Simon Sweeny, Penguin, Longman.

Test your Professional English: Law by Nick Brieger, Penguin, Longman.

Business Assignments by Ken Casler and David Palmer, Oxford University Press.

A Handbook of Commercial Correspondence by A Ashley, Oxford University Press, Second Edition.

Professional presentations by Malcolm Goodale, Cambridge University Press.

Office Administration by Edna Turnbull, Cambridge University Press.

English for International Negotiations by Drew Rogers, Cambridge University Press.

Decisionmaker by David Evans, Cambridge University Press.

It's a deal: A Practical negotiation handbook, London, McGraw Hill, 1989.

International organizations, New Jersey, Prentice Hall 1991.

Negotiation-Readings, exercises and cases, Burr Ridge, Illinois, Irwin, 1993.

Globalization and the Welfare State, R, Mishra, Publications Edwar Elgar 1999.

Effective Public Relations, by Cutlip and Center, Prentice Hall, 2000.

Rethinking Social Policy, by G. Lewis, Sh. Gegiwitz, G. Glarke, Sage Publications, 2000.

Theory and definition of Public Health Law, by Gostin L., published by University of California Press, 2000.

Εφημερίδες

Athens News, The Observer, New York Times, The Guardian, Herald Tribune, the Independent, the Washington Post.

Περιοδικά

The Economist, Journal of European Public Policy, Foreign Affairs, Harvard International Review, European Law Journal, Newsweek, Common Market Law Review, European Union Review, Journal of Common Market Studies, Legal Issues of European Integration, OECD Economic Outlook, Parliamentary Affairs, the Spectator, Time, International Journal, World Politics, The World Today, Public Administration, Group and Organization Management, Journal of Public Economics.

Διαδυκτιακοί τόποι

European Parliament	http://europa.eu.int
Council of the European Union	http://www.europarl.eu.int/news/public/default_en.htm
European Commission	http://ue.eu.int/showPage.ASP?lang=en
European Central Bank	http://europe.eu.int/comm/index_en.htm
European Economic and Social Committee	http://www.ecb.int/home/html/index.en.html
Office for Official Publications of the European Communities	http://www.esc.eu.int/index_en.asp
EUR-LEX, the portal to European Union law	http://publications.eu.int/index_en.html
Summaries of legislation	http://europe.eu.int/eur-lex/lex/en/index.htm
	http://europe.eu.int/scadplus/scad_en.htm

EU Bookshop	http://bookshop.eu.int/eGetRecords?Template=Test_EUB/en_index
Historical Archives of the European Union	http://www.iue.it/ECArchives/EN/Index.shtml
EU Glossary	http://europe.eu.int/scadplus/glossary/index_en.htm
Opinion polls	http://europe.eu.int/comm/public_opinion/index_en.htm
World Health Organization	http://www.who.int/en/
United Nations	http://www.un.org/
World Trade Organization (WTO)	www.wto.org/
American Society for Public Administration - Anonymous	www.aspanet.org
The National Academy of Public Administration	www.napawash.org
Institute of Public Administration	www.theipa.org
European Institute of Public Administration	http://www.eipa.nl/default.htm
United Nations Online Network in Public Administration and Finance	http://www.unpan.org/
NASPAA - National Association of Schools of Public Affairs and Administration	www.naspaa.org
	http://www.europeanvoice.com/
	http://www.willyoujoinus.com/discussion/about/
	www.worldbank.org
	www.oecd.org
	www.imf.org

ΓΑΛΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Le français commercial, M. Danilo, O. Challe, P. Morel, Lire pour tous, Pocket.

Le français commercial, Larousse et Textes d'Etudes.

La communication professionnelle, M. Danilo.

La redaction professionnelle, ed. d'Organisations.

Les grands textes de l'économie et de la siologie, C. D. Echaudemaison, Nathan.

Le français des affaires+deux cassettes vidéo, Hatier-Didier.

La correspondance, CLE international.

Introduction aux sciences de la Communication, La Decouverte Paris, 2001

La négociation-Conduite, théorie, applications, Paris, Dalloz, 1990

La négociation internationale, Paris, CNRS, 1980

Εφημερίδες

Le Monde, Le Monde Diplomatique, Libération, Le Figaro, France soir, Expansion, Courrier International.

Περιοδικά

Le français dans le monde, Revue des affaires européennes, Revue trimestrielle de droit européen, Revue française de science politique, Revue générale de droit international public, Revue trimestrielle de droit européen, L'Express, Le nouvel Observateur, Revue administrative, Revue française de gestion, Revue politique et management publique, Revue du Marché Commun.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

«*Kleines Komplet*», Praxis.

«*Grundstufe-Grammatik*», HUEBER.

«*em-Mittelstufe- Grammatik*», HUEBER.

«*Lesen und Hoeren*», fuer das ZDaf, Εκδόσεις Καραμπάτος.

«*Ganz Gross*», Praxis.

«*Das Testbuch Wirtschaftsdeutsch*, Training WiDaF-Langescheidt.

«*Die Europaeische Union*» (Politik – Recht – Wirtschaft), Fischer TBV.

«*Lehr-und uebungsbuch der Deutschen Grammatik*», Dreyer/Schmitt, Hueber.

«*Kleines Deutschland Lexicon*», C.H. Beck

«*Duden-Deutsches Universalwoerterbuch*», Duden Derlag.

«*Λεξικό Νομικής Ορολογίας*», Καΐσης, Εκδόσεις Σάκκουλας

Εφημερίδες

Athener Zeitung

Frankfurter Allgemeine Zeitung

Die Welt

Frankfurter Rundschau

Περιοδικά

Der Spiegel

Stern

Focus
Willkommen (Ινστιτούτου Goethe)
Deutschland της Γερμανικής Κυβέρνησης

ΙΤΑΛΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

QUI ITALIA

Lingua e grammatica, A. MAZZETTI- M. FALCINELLI-B. SERVADIO ed. Le Monnier, Firenze 2002.

Quaderno di esercitazioni, A. MAZZETTI-M. FALCINELLI-B. SERVADIO ed. Le Monnier. Firenze 2002.

Dizionario ECONOMICO COMMERCIALE, E. MANNO ed. La Certosa.

L'italiano per gli affari, Nicoletta Cherubini, ed. Bonacci, Roma.

Dizionario dei termini economici, edizioni BUR Dizionari Rizzoli

Εφημερίδες

Corriere della sera, La stampa, Il giorno, La Repubblica, Il sole 24 ore di economia, Italia oggi, Milano Finanza, Mondo economico Micro-omega.

Περιοδικά

Il panorama, L'espreso, Gente.

Διαδικτυακοί Τόποι

www.giornali.it

www.confesercenti.fi.it

www.qui.uniud.it

www.subweb.it

www.zuccaweb.it

www.poliziadistato.it

www.racine.ra.it

ww.it.wikipedia.org

www.freeonline.org

www.westerni.unibg.it

www.newbie.it

web.tiscali.it

ΙΣΠΑΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Guía hispánica de Internet, incluye CD-ROM con enlace directo a Internet, 1999, Ed. Edelsa.

- Conjugar es fácil en español*, 1997, Ed. Edelsa.
- Uso de la gramática española*, nivel elemental, intermedio, avanzado (3 libros), 2000, Ed. Edelsa.
- Manual de gramática española*, Εγχειρίδιο Ισπανικής Γραμματικής, Μορφολογία – Συντακτικό, 2005, Εκδ. Efstathiadis Group S.A.
- Temas de gramática con ejercicios practicos*, Nivel Superior, 2001, Ed. SGEL.
- Manual práctico de puntuación*, 1992, Ed. Edinumen.
- Hablar por los codos, frases para un español cotidiano*, 2005, Ed. Edelsa.
- Correspondencia commercial en español*, 1999, Ed. SGEL.
- El español por profesiones* (Comercio Exterior, Lenguaje Jurídico, Servicios Financieros: bolsa y banca, Servicios de Salud, Servicios Turísticos), Ed. SGEL
- Practica tu español, el léxico de los negocios*, 2005, Ed. SGEL.
- Técnicas de correo commercial*, nivel Intermedio, Ed. Edelsa.
- España siglo XXI*, 2004, Ed. Edelsa.
- Diccionario español – griego/ griego – español*, 1994, Εκδ. ΜΕΛΟΥΣΑ.
- Clave, diccionario de uso del español actual*, 2003, Ed. SM.
- Diccionario de uso del español de María Moliner*, 2 volúmenes, 1998, Ed. Gredos.
- Diccionario de la Real Academia Española*, 2 volúmenes, 2001.
- Oxford Spanish Dictionary español – inglés e inglés – español*, 2003, Oxford University Press.
- Gran Diccionario de Uso del español actual*. Ed. SGEL

Εφημερίδες

El ABC, El Mundo, El País, La Vanguardia.

Διαδικτυακοί τόποι

www.abc.es

www.elmundo.es

www.elpais.es

www.lavanguardia.es

www.rae.es (página de la Real Academia Española)

www.mae.es (página del Ministerio de Asuntos Exteriores de España)

www.map.es (página del Ministerio de Administraciones Públicas de España)

www.mec.es (página del Ministerio de Educación y Ciencia de España)

www.europa.eu.it (portal de la Unión Europea)

ΚΥΚΛΟΣ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

ΚΥΚΛΟΣ ΣΕΜΙΝΑΡΙΩΝ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ

Ο κύκλος Σεμιναρίων Εξειδίκευσης της Ειδικής Φάσης Σπουδών (διάρκειας τεσσάρων μηνών) πραγματοποιείται μετά το πέρας της Πρακτικής Εκπαίδευσης των σπουδαστών / στριών.

Στόχος του κύκλου σεμιναρίων εξειδίκευσης είναι η περαιτέρω εμβάθυνση σε επιμέρους θεματικά αντικείμενα του κύκλου μαθημάτων, μέσα από την ενεργό συμμετοχή των σπουδαστών, με την εκπόνηση εργασιών

Διαρθρώνεται στη βάση των τριών σεμιναριακών θεματικών αξόνων, στους οποίους προσανατολίσθηκε ήδη η διάρθρωση του Προγράμματος Μαθημάτων Εξειδίκευσης:

Στο πλαίσιο του κύκλου Σεμιναρίων Εξειδίκευσης εκπονούνται λοιπόν μικρές συλλογικές εργασίες (case studies ως projects) από τους σπουδαστές κάθε τμήματος, πάνω σε επιλεγμένα θέματα που αφορούν τις επιμέρους θεματικές ενότητες του προγράμματος σπουδών, σύμφωνα τις ευρύτερες ανάγκες και ζητήματα που καλούνται να αντιμετωπίσουν, ως μελλοντικά στελέχη της Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας.

Οι εργασίες που εκπονούν οι σπουδαστές και σπουδάστριες έχουν τα εξής χαρακτηριστικά :

- Αναφέρονται σε θέματα που συνδέονται με πεδία δράσης και αντικείμενα της διοίκησης και απαιτούν τόσο επιστημονική επεξεργασία όσο και τεκμηρίωση.
- Εντάσσονται σε ένα ολοκληρωμένο και αυτόνομο πλαίσιο συγκρότησης και παρουσίασης, μίας συνολικής μελέτης ή έρευνας.
- Εκπονούνται από ομάδες 2-3 σπουδαστών/στριών κάτω από την επίβλεψη και ευθύνη ενός ή δύο καθηγητών.
- Στο πλαίσιο της από κοινού επεξεργασίας και εκπόνησης των Ομαδικών Εργασιών επιμερίζεται για κάθε σπουδαστή ένα διακριτό και σημαντικό υποέργο. Αυτό το στοιχείο εξατομικευμένης ευθύνης αποτελεί και το στοιχείο διαφοροποιημένης αξιολόγησης έκαστου.
- Ασκούνται στην αξιοποίηση εφαρμογών πληροφορικής και άλλων σύγχρονων τεχνολογιών.

Με τον τρόπο αυτό, παρέχεται η δυνατότητα ενισχυτικής διδασκαλίας από τους διδάσκοντες με αφορμή τα θεματικά αυτά αντικείμενα, ενισχύεται το πνεύμα συνεργασίας μεταξύ των σπουδαστών, όπως επίσης οι επικοινωνιακές και τεχνικές δεξιότητες, μέσα από την «από κοινού» ανάληψη γραπτών εργασιών με τη χρήση ειδικού λογισμικού και πολυμέσων.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΕΚΠΟΝΗΣΗΣ ΜΙΚΡΩΝ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Με το πέρας του κύκλου Μαθημάτων Εξειδίκευσης ανατίθεται στους σπουδαστές/στρίες η εκπόνηση μικρών εργασιών (μέχρι 5.000 λέξεις), τις οποίες υποστηρίζουν κατά τη διάρκεια του κύκλου σεμιναρίων εξειδίκευσης. Κάθε σπουδαστής αναλαμβάνει ή συμμετέχει σε μία εργασία ανά Σεμιναριακό Άξονα, που εντάσσονται στο πλαίσιο ευρύτερης μελέτης εφαρμογής ζητημάτων που αποτελούν αντικείμενο πολιτικής στα πεδία εξειδίκευσης του τμήματος.

Η διαδικασία εκπόνησης μικρών εργασιών περιλαμβάνει τα εξής στάδια:

- Προσδιορισμό ευρύτερων θεμάτων –κεντρικών τίτλων εργασιών- στην κατεύθυνση μιας ολοκληρωμένης μελέτης ή έρευνας, που αφορά τους σεμιναριακούς άξονες του προγράμματος σπουδών του τμήματος, με ευθύνη του επιστημονικού υπευθύνου, σε συνεργασία με τους διδάσκοντες.
- Σχεδιασμό των επιμέρους θεμάτων που συγκροτούν την τελική μελέτη και καταμερισμός τους σε τίτλους μικρών εργασιών, από τους διδάσκοντες.
- Ανάθεση από τον επιστημονικό υπεύθυνο τμήματος σε συνεργασία με τους διδάσκοντες, επί μέρους θεμάτων και τίτλων εργασιών σε ομάδες σπουδαστών.
- Εκπόνηση των μικρών εργασιών και παρακολούθηση της προετοιμασίας των εργασιών από τους διδάσκοντες, στη βάση συγκεκριμένου προγράμματος και χρονοδιαγράμματος υλοποίησης των εργασιών. Έτσι, ο κύκλος μαθημάτων, ο οποίος παρέχει θεωρητική κυρίως, κατάρτιση, ολοκληρώνεται κατά τη διάρκεια του κύκλου σεμιναρίων, μέσα από την παρουσίαση ομαδικών εργασιών των σπουδαστών του τμήματος. Αυτές οι ομάδες εργασίας αποτελούνται από δύο έως τρία άτομα και πραγματοποιούν δίωρες προπαρασκευαστικές συναντήσεις με τους επιβλέποντες τουλάχιστον μια φορά το μήνα ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε προγράμματος.
- Παρουσίαση των εργασιών κατά τη διάρκεια του κύκλου σεμιναρίων, στη βάση προγράμματος παρουσιάσεων, παρουσία του διδάσκοντος και του συνόλου των σπουδαστών.

* * *

ΚΔ-Σ01: ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΥΓΕΙΑΣ & ΠΡΟΝΟΙΑΣ

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Στόχος του κύκλου σεμιναρίων εξειδίκευσης είναι η περαιτέρω εμβάθυνση σε επιμέρους θεματικά αντικείμενα του κύκλου μαθημάτων, μέσα από την ενεργό συμμετοχή των σπουδαστών, με την εκπόνηση εργασιών σε θεματικά πεδία του άξονα Διοίκησης και Διαχείρισης Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας.

II. ΠΕΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Ο προσδιορισμός των ευρύτερων θεμάτων, ως πεδίων εργασιών, καθώς και ο ακριβής τίτλος των εργασιών στην κατεύθυνση μιας ολοκληρωμένης μελέτης ή έρευνας, που αφορά τους σεμιναριακούς άξονες του προγράμματος σπουδών του τμήματος, θα γίνει με ευθύνη του Επιστημονικού Υπεύθυνου σε συνεργασία με τους Διδάσκοντες του σεμιναριακού άξονα, όπου θα συνεκτιμηθούν οι επίκαιρες ανάγκες και τα αναδυόμενα από την τρέχουσα εκπαιδευτική διαδικασία σημεία και θέματα, ως επιστημονικά ενδιαφέροντα και πρακτικά χρήσιμα και σημαντικά προς μελέτη και περαιτέρω διερεύνηση.

Η ανακοίνωση αυτών στους Σπουδαστές θα ακολουθήσει δέκα ημέρες πριν τη λήξη του Κύκλου Μαθημάτων Εξειδίκευσης.

**ΚΔ-Σ02: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ & ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
ΥΓΕΙΑΣ**

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Στόχος του κύκλου σεμιναρίων εξειδίκευσης είναι η περαιτέρω εμβάθυνση σε επιμέρους θεματικά αντικείμενα του κύκλου μαθημάτων, μέσα από την ενεργό συμμετοχή των σπουδαστών, με την εκπόνηση εργασιών με θεματικά πεδία που άπτονται των οικονομικών και ποιοτικών διατάσεων των υπηρεσιών υγείας.

II. ΠΕΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Ο προσδιορισμός των ευρύτερων θεμάτων, ως πεδίων εργασιών, καθώς και ο ακριβής τίτλος των εργασιών στην κατεύθυνση μιας ολοκληρωμένης μελέτης ή έρευνας, που αφορά τους σεμιναριακούς άξονες του προγράμματος σπουδών του τμήματος, θα γίνει με ευθύνη του Επιστημονικού Υπεύθυνου σε συνεργασία με τους Διδάσκοντες του σεμιναριακού άξονα, όπου θα συνεκτιμηθούν οι επίκαιρες ανάγκες και τα αναδυόμενα από την τρέχουσα εκπαιδευτική διαδικασία σημεία και θέματα, ως επιστημονικά ενδιαφέροντα και πρακτικά χρήσιμα και σημαντικά προς μελέτη και περαιτέρω διερεύνηση.

Η ανακοίνωση αυτών στους Σπουδαστές θα ακολουθήσει δέκα ημέρες πριν τη λήξη του Κύκλου Μαθημάτων Εξειδίκευσης.

ΚΔ-Σ03: ΟΡΓΑΝΩΣΗ, ΔΙΟΙΚΗΣΗ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΩΝ

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Στόχος του κύκλου σεμιναρίων εξειδίκευσης είναι η περαιτέρω εμβάθυνση σε επιμέρους θεματικά αντικείμενα του κύκλου μαθημάτων, μέσα από την ενεργό συμμετοχή των σπουδαστών, με την εκπόνηση εργασιών με θεματικά πεδία που άπτονται των οργανωτικών, διοικητικών και διαχειριστικών διατάσεων λειτουργίας των νοσοκομειακών μονάδων.

II. ΠΕΔΙΑ ΕΡΓΑΣΙΩΝ

Ο προσδιορισμός των ευρύτερων θεμάτων, ως πεδίων εργασιών, καθώς και ο ακριβής τίτλος των εργασιών στην κατεύθυνση μιας ολοκληρωμένης μελέτης ή έρευνας, που αφορά τους σεμιναριακούς άξονες του προγράμματος σπουδών του τμήματος, θα γίνει με ευθύνη του Επιστημονικού Υπεύθυνου σε συνεργασία με τους Διδάσκοντες του σεμιναριακού άξονα, όπου θα συνεκτιμηθούν οι επίκαιρες ανάγκες και τα αναδυόμενα από την τρέχουσα εκπαιδευτική διαδικασία σημεία και θέματα, ως επιστημονικά ενδιαφέροντα και πρακτικά χρήσιμα και σημαντικά προς μελέτη και περαιτέρω διερεύνηση.

Η ανακοίνωση αυτών στους Σπουδαστές θα ακολουθήσει δέκα ημέρες πριν τη λήξη του Κύκλου Μαθημάτων Εξειδίκευσης.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

ΚΑ-Ε01: ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ ΥΓΕΙΑΣ

Ι. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Σκοπός του εργαστηρίου Δημοσίου Μάνατζμεντ Υγείας Διοίκησης είναι η εφαρμογή γνώσεων, καινοτόμων τεχνικών και μεθοδολογιών, και σύγχρονων εργαλείων καθώς και μέσω δοκιμασίας περαιτέρω ανάπτυξη των διοικητικών δεξιοτήτων και ικανοτήτων, που έχουν αποκτηθεί κατά την διάρκεια των μαθημάτων και σεμιναρίων, που αφορούν σε επίκαιρα και μείζονος σημασίας ζητήματα του Δημοσίου Μάνατζμεντ Υγείας.

Κάτω από τον τίτλο αυτό το εργαστήριο διαφοροποιείται αναλυτικά σε επιμέρους εργαστήρια τα οποία αποτελούν επικουρικές προσεγγίσεις μελέτης περιπτώσεων των αξόνων των μαθημάτων και βρίσκονται σε λογική συνάφεια με αυτές.

Κεντρική φιλοσοφία και βασικό χαρακτηριστικό στοιχείο του εργαστηρίου είναι η διεπιστημονική, διϋπηρεσιακή, πολυδιάστατη και πολυεπίπεδη προσέγγιση πρακτικών ζητημάτων (δομημένη ανάλυση, επεξεργασία και επίλυση προβλημάτων κατά ομάδες) και η άσκηση σε νέες μορφές μαθησιακής διαδικασίας π.χ. παιχνίδι ρόλων, προσομοιώσεις (simulation), στρογγυλές τράπεζες ... με απώτερο σκοπό την εξοικείωση με την καθημερινή πραγματικότητα του δημόσιου χώρου και του πρακτικού πεδίου Δημοσίου Μάνατζμεντ Υγείας. Επιπροσθέτως, η ταυτόχρονη παρουσία και καθοδήγηση των διδασκόντων, που κατά περίπτωση επιτρέπεται ή/και συνιστάται ως ενδεδειγμένη η συνδιδασκαλία, θα οδηγήσει τόσο στην εμπέδωση όσο και στον εμπλουτισμό γνώσεων και τεχνικών καθώς και στην σταθεροποίηση αλλά και στην περαιτέρω ανάπτυξη νέων διοικητικών δεξιοτήτων.

Επίσης σκοπός του εργαστηρίου είναι να εξοικειώσει τους σπουδαστές με την καθημερινή πρακτική στο πεδίο της λειτουργίας και διαχείρισης των βασικών θεσμών και δομών του συστήματος υγείας, αξιοποιώντας περαιτέρω τις ήδη αποκτηθείσες εμπειρίες των Σπουδαστών στο πλαίσιο της τετράμηνης Πρακτικής Άσκησης.

Είναι πρόδηλο πλέον, και αναμένεται από τους Σπουδαστές, ότι θα επιδείξουν μία αυξημένη δημιουργικότητα και ενεργό συμμετοχή κατά τη διάρκεια των επιμέρους εργαστηρίων. Εκτός του ότι θα πρέπει να αναζητούν, να συλλέγουν, να επεξεργάζονται, να ταξινομούν τα αναγκαία στοιχεία, θα τους δοθεί η δυνατότητα να τόσο να τα παρουσιάζουν και να αναπτύσσουν τις προτάσεις και τις ιδέες τους επί συγκεκριμένων προβλημάτων του γνωστικού πεδίου, ενίοτε αναλαμβάνοντας ρόλους και διαπραγματευόμενοι, και να εφαρμόσουν τεχνικές και μεθόδους ανάλυσης του Δημοσίου Μάνατζμεντ Υγείας.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

Κατευθυντήρια ιδέα στη δόμηση των θεματικών πεδίων – γνωστικών ενοτήτων του εργαστηρίου Δημοσίου Μάνατζμεντ Υγείας αποτελεί ο διττός προσανατολισμός αφενός στην κάλυψη των πραγματικών αναγκών, δηλαδή των επίκαιρων και μείζονος σημασίας θεμάτων και προβλημάτων, της ελληνικής κοινωνικοκρατικής και υγειονομικής πραγματικότητας και αφετέρου η σύνδεση με τις αναδυόμενες ανάγκες και εξελίξεις που προκύπτουν από το συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον γενικά και ειδικότερα από τις συγκεκριμένες απαιτήσεις και προκλήσεις, ως εκσυγχρονιστικές ωθήσεις, που απορρέουν από την δυναμική διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης. Αναλυτικά το εργαστήριο Δημοσίου Μάνατζμεντ Υγείας διαφοροποιείται λειτουργικά στα ακόλουθα θεματικά πεδία – γνωστικές ενότητες:

ΚΔ-Ε01.1: Επίκαιρα θέματα Δημοσίου Μάνατζμεντ Υγείας

ΚΔ-Ε01.2: Στρατηγικό Μάνατζμεντ Υπηρεσιών Υγείας

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Για κάθε ένα επιμέρους εργαστήριο θα καταρτισθεί από τους συντονιστές σε συνεργασία με τον Επιστημονικό Υπεύθυνο του Τμήματος συγκεκριμένος φάκελος με το διδακτικό υλικό που απαιτείται για την διασφάλιση μιας εύρυθμης ροής της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την επίτευξη του μέγιστου δυνατού εκπαιδευτικού αποτελέσματος. Το υλικό αυτό πρέπει να παραδοθεί στον Επιστημονικό Υπεύθυνο του Τμήματος τουλάχιστον ένα μήνα πριν την έναρξη του Κύκλου σεμιναρίων / εργαστηρίων.

ΚΔ-Ε02: ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΥΓΕΙΑΣ - ΠΡΟΝΟΙΑΣ**I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ**

Το Ε.Π. «Υγεία-Πρόνοια» που είναι προσανατολισμένο στην εξυπηρέτηση βασικών επιλογών κοινωνικής πολιτικής της χώρας και κυρίως στην εξυπηρέτηση των στόχων της μεταρρύθμισης του Εθνικού Συστήματος Υγείας και της εθνικής πολιτικής για την Υγεία και την Πρόνοια στην Ελλάδα στοχεύει στην:

1. Ανάπτυξη της Δημόσιας Υγείας και βελτίωση της Υγείας και της Κοινωνικής Προστασίας του πληθυσμού.
2. Αναβάθμιση της ποιότητας, της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας.
3. Ενίσχυση της αυτοδυναμίας των Περιφερειών, με την άρση των περιφερειακών ανισοτήτων στην κατανομή και παροχή υπηρεσιών υγείας και κοινωνικής φροντίδας.
4. Άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων και καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού σε σχέση με την παροχή υπηρεσιών υγείας και πρόνοιας στους πολίτες.
5. Σημαντική βελτίωση του επιπέδου ικανοποίησης των πολιτών από την παροχή υπηρεσιών υψηλών προδιαγραφών που είναι φιλικές προς τους χρήστες και προσιτές σε όλους.

Οι στόχοι αυτοί εναρμονίζονται πλήρως με τους βασικούς στόχους της εθνικής αναπτυξιακής πολιτικής, τη στρατηγική και τις βασικές επιδιώξεις του Σχεδίου Ανάπτυξης 2000-2006 και εντάσσονται στον Άξονα Προτεραιότητας IV «Βελτίωση Ποιότητας Ζωής και Περιβάλλοντος»

Στο πλαίσιο αυτό, οι παρεμβάσεις στον Τομέα της Υγείας στοχεύουν συγκεκριμένα σε:

1. Ανάπτυξη της Δημόσιας Υγείας
2. Ανάπτυξη της Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας
3. Εκσυγχρονισμό των νοσοκομείων
4. Σχεδιασμό και ανάπτυξη νέων υπηρεσιών
5. Δημιουργία ολοκληρωμένων συστημάτων (ΟΣΥ) κατά Περιφέρεια
6. Εισαγωγή σύγχρονων μορφών διοίκησης και οικονομικής διαχείρισης
7. Διαμόρφωση ενός σύγχρονου νομοθετικού πλαισίου λειτουργίας του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα υπηρεσιών υγείας
8. Άσκηση αποτελεσματικού ελέγχου στην παροχή υπηρεσιών υγείας
9. Ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού

Αντίστοιχα, οι παρεμβάσεις στον τομέα της Πρόνοιας στοχεύουν σε:

1. Εκσυγχρονισμό της λειτουργίας των φορέων που παρέχουν υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας.
2. Πρόληψη της περιθωριοποίησης και του κοινωνικού αποκλεισμού ατόμων και ομάδων του πληθυσμού
3. Ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού

Η στρατηγική επίτευξης των στόχων του Ε.Π. «Υγεία-Πρόνοια» προβλέπει την υλοποίηση δράσεων που εντάσσονται στους ακόλουθους Άξονες Προτεραιότητας:

1. Άξονας Προτεραιότητας 1 : «Υγεία»
2. Άξονας Προτεραιότητας 2 : « Ψυχική Υγεία»
3. Άξονας Προτεραιότητας 3 : « Πρόνοια»
4. Άξονας Προτεραιότητας 4 : « Ανθρώπινοι Πόροι»

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

1^η ενότητα:

1. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Υγείας –Πρόνοιας
2. Συμπλήρωμα Προγραμματισμού
3. Διατάξεις Εφαρμογής
4. Στρατηγική και Στόχοι Ε.Π.: –Δημοσιότητα
5. Άξονες , Μέτρα, Δράσεις
6. Διαδικασίες και Κριτήρια Ένταξης

2^η ενότητα:

1. Επιλεξιμότητα Πράξεων και Δαπανών
2. Έλεγχοι
3. Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
4. Τεχνικά Δελτία Έργων / Υποέργων για ΕΤΠΑ και ΕΚΤ (με πρακτική εξάσκηση)

**ΚΔ-Ε03: ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΙΑΠΡΑΓΜΑΤΕΥΣΕΩΝ & ΕΠΙΛΥΣΗΣ
ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΩΝ**

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Σκοπός του εργαστηρίου είναι να βελτιώσει τις διαπραγματευτικές ικανότητες των σπουδαστών, οι οποίοι θα έχουν τη δυνατότητα να:

- προβληματιστούν για την έννοια και τη σημασία της διαπραγμάτευσης
- να αναγνωρίσουν διαφορετικούς τρόπους προσέγγισης της διαπραγμάτευσης και να συζητήσουν κριτήρια επιλογής μεταξύ τους
- να αναλύσουν σημαντικές τεχνικές πτυχές της διαπραγμάτευσης
- να εξασκηθούν στην πρακτική εφαρμογή των συμπερασμάτων του εργαστηρίου

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

1. **Εισαγωγική Άσκηση:** Άσκηση διαπραγμάτευσης σε μικρές ομάδες
2. **Θεωρητικό πλαίσιο – Τρόποι Προσέγγισης:** Τρόποι προσέγγισης της διαπραγμάτευσης
3. **Τέχνη της διαπραγμάτευσης**
4. **Εξάσκηση:** Εξάσκηση στη διαπραγμάτευση - προετοιμασία και διεξαγωγή διαπραγμάτευσης

ΚΔ-Ε04: ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΗΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Σκοπός του εργαστηρίου είναι να παρουσιαστούν και να αναλυθούν συγκεκριμένες περιπτώσεις από τη διοικητική εμπειρία, που αναδεικνύουν προβλήματα που αντιμετωπίζονται κατά την άσκηση της διοικητικής δράσης στο τομέα της Υγείας. Το εργαστήριο πραγματοποιείται σε συνεργασία με το Συνήγορο του Πολίτη.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

1. Σχέσεις Κράτους - Πολίτη
2. Ποιότητα ζωής
3. Ανθρώπινα Δικαιώματα και Διοίκηση

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗ

ΚΔ-ΕΠ05: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Το μάθημα σκοπό έχει την εξοικείωση των σπουδαστών με τις ηλεκτρονικές παρουσιάσεις οι οποίες ενσωματώνουν και στοιχεία πολυμέσων.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

1. Εισαγωγή στις Παρουσιάσεις

- Εισαγωγή στις ηλεκτρονικές παρουσιάσεις, Παρουσίαση του περιβάλλοντος του PowerPoint, Δημιουργία μιας νέας παρουσίασης.
- Διαχείριση διαφανειών (αντιγραφή, αποκοπή, επικόλληση, ταξινόμηση)

2. Δημιουργία Παρουσιάσεων

- Δουλεύοντας με διαφορετικές μορφές – Πρότυπα
- Δημιουργία μιας νέας παρουσίασης με τον οδηγό αυτομάτου περιεχομένου
- Δημιουργία νέας παρουσίασης με βάση μια πρότυπη παρουσίαση
- Δημιουργία μιας νέας παρουσίασης με βάση την κενή παρουσίαση
- Φόντο, Συνδυασμός χρωμάτων διαφάνειας

3. Εισαγωγή και διαχείριση αντικειμένων

- Διαμόρφωση της παρουσίασης (Αντικείμενα κειμένου, clip Art, πινάκων word, Microsoft Graph, Οργανογράμματα, WordArt)

4. Εισαγωγή ειδικών χαρακτηριστικών

- Υπόδειγμα Διαφανειών, Εισαγωγή συνδέσμων, Ειδικών εφέ

5. Προβολή παρουσιάσεων

- Επιλογές και έλεγχος παρουσίασης
- Εφέ εναλλαγής, ρυθμίσεις χρονισμού και κίνησης
- Δημιουργία υλικού για το ακροατήριο
- Δημιουργία παρουσιάσεων για το Internet

6. Πολυμέσα

- Δομικά χαρακτηριστικά των εφαρμογών πολυμέσων
- Εισαγωγή ήχων και προσθήκη φωνής
- Εισαγωγή βίντεο κλιπς
- Αυτοματοποίηση πολυμέσων σε παρουσιάσεις
- Εργαλεία επιμέλειας μέσων
- Συμπύεση
- Επίδειξη εισαγωγής – χρήσης εικόνων, ήχων μέσα σε ένα φύλλο slide

7. Μελέτη Περίπτωσης

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

Powerpoint 2003 Bible, FAITHE WEMPEN, Wiley 2003.

How to do everything with Microsoft Office Powerpoint 2003, ELLEN FINKELSTEIN, Mc Graw Hill Osborne 2003.

Mastering Powerpoint 2000, K. MURRAY, Sybex, 2000

ΞΕΝΕΣ ΓΛΩΣΣΕΣ

I. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΣ

Σκοπός των σεμιναρίων είναι η πρακτική πλέον επαφή των σπουδαστών με τη γλώσσα και η ολοκλήρωση της κάλυψης ειδικών γλωσσικών δεξιοτήτων επαγγελματικού τύπου σε θέματα που άπτονται των γνωστικών αντικειμένων του Τμήματος Διοίκησης Υπηρεσιών Υγείας. Η μεγαλύτερη έμφαση δίνεται στη σημασιολογική και διερευνητική διάσταση της γλώσσας, μέσα από μια εφαρμοσμένη κατάρτιση μέσω μικρών εργασιών και πρακτικής εξάσκησης.

Σημειώνεται επίσης ότι η γλωσσομάθεια των σπουδαστών στον Β' Κύκλο Σπουδών αυξάνεται κατά ένα επίπεδο.

II. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Οι Τεχνικές Διαπραγματεύσεων και η Επίλυση Συγκρούσεων είναι από τα βασικά στοιχεία της εξειδικευμένης αυτής φάσης. Η επαφή με την ξένη γλώσσα γίνεται με:

1. στρατηγικές ανάπτυξης των γλωσσικών δεξιοτήτων μέσω του προγραμματισμού δραστηριοτήτων, της κατανόησης λήψης αποφάσεων και της επεξεργασίας ιδεών.
2. περαιτέρω ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων προφορικής και γραπτής επικοινωνίας επαγγελματικού τύπου (παρουσίαση θέματος, αίτηση, ανακοίνωση, περίληψη, αναφορά, νόμοι, πρακτικά, ενημερωτικά δελτία).
3. εμβάθυνση και ανάλυση θεματικών αντικειμένων του κύκλου σεμιναρίων εξειδίκευσης και εκπόνηση εργασιών των σπουδαστών.
4. τεχνικές και παρουσίαση ομιλίας.
5. τήρηση αρχείων και πρωτοκόλλου και διεκπεραίωση αλληλογραφίας.
6. θέματα και παράγοντες οι οποίοι αφορούν την Υγεία και την Κοινωνική Πρόνοια στη χώρα.

III. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ / ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

Αξιοποιείται η ξενόγλωσση βιβλιογραφία που χρησιμοποιείται για το σύνολο των μαθημάτων του Τμήματος. Η βασική ορολογία για κάθε θεματικό πεδίο αποδελτιώνεται από τον Τύπο και τους Επίσημες Ευρωπαϊκές και Διεθνείς Εκδόσεις και χρησιμοποιείται ως αυθεντικό υλικό τους επεξεργασία. Ταυτόχρονα, χρησιμοποιούνται τα ηλεκτρονικά αρχεία Υπουργείων τα οποία έχουν άμεση σχέση με τα τους μελέτη θέματα καθώς και τα αντίστοιχα Ευρωπαϊκά και διεθνή ηλεκτρονικά αρχεία.

Η ενδεικτική βιβλιογραφία η οποία χρησιμοποιήθηκε για την ειδική φάση σπουδών συνεχίζει να χρησιμοποιείται εμπλουτισμένη με αυθεντικό υλικό από τους πηγές και τους διαδικτυακούς τόπους που προτείνονται.

***

